EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı: 18, Mart 1989

Kürt ulusal sorunu

Ulusal sorun Türkiye'de Kürt sorunundan ibaret değildir. Ulusal baskıyı değişik biçimlerde yaşayan, haklardan yoksun, Arap, Ermeni, Çerkez, Gürcü, Rum, Laz vb. azınlık milliyetler de var. Bunlardan yalnızca ikisi, Rumlar ve Ermeniler, Lozan anlaşmasının zoruyla ve birer "Hıristiyan azınlık" olarak sınırlı bazı haklara sahiptirler.

Fakat Türkiye'de ulusal sorunun ekseni ve esası Kürt sorunudur. Kürt ulusal sorunu azınlık milliyetler sorunuyla kıyasalanmayacak özelliklere, kapsama ve öneme sahiptir. Toplumumuz için olduğu kadar devrimimiz için de...

Her şeyden önce Kürtler bir ulustur. Üstelik büyük bir ulus. Yaklaşık rakamlarla, Türkiye'nin nüfus olarak dörtte birini Kürtler, toprak olarak üçte birini Kürdistan oluşturmaktadır. İkinci olarak, Kürtler bölünmüş bir ulus, Kürdistan bölünmüş bir ülkedir. Kürtler birbirine komşu dört ülkenin sömürgeci boyunduruğu altında yaşamaktadırlar. Dördünde de temel ulusal haklardan yoksundurlar, en aşağılık, en vahşi biçimleriyle ağır bir ulusal baskıya maruz kalmakta, bu ülkelere zorla bağımlı tutulmaktadırlar. Dolayısıyla Kürt ulusal sorunu, Türkiye'nin sınırlarını aşan, dört komşu ülkeyi kapsayan karmaşık, çok boyutlu bir sorundur. Üçüncü olarak, Kürt ulusal sorunu potansiyel değil, son derece somut, pratik canlı bir sorundur bugün artık Türkiye'de. Siyasal gündemdedir ve çözümünü dayatmaktadır. Komşu ülkelerde, Irak ve İran'da bu süreç çok daha erken başlamıştı. Bugün İran ve Irak'ta Kürtler silahlı bir halktır ve ulusal hakları konusunda kararlıdırlar. Türkiye'de Kürt ulusal hareketi bu süreci henüz yaşamaktadır. Yeni ve sınırlıdır. Ama güçlü bir tarihsel birikim üzerinde yükselmektedir. Dördüncü olarak, Kürtlerin büyük acılara ve fedakarlıklara mal olan ulusal savaşımı, sorunu uluslararası kamuoyuna maletmiş, dünyanın da gündemine sokmuştur. Geçmişte Kürt sorunu uluslararası planda daha çok komşu ülkeler açısından tartışılırdı. Oysa bugün Türkiye'deki Kürt sorunu gitgide öne çıkmakta, ağırlığını hissettirmektedir.

Kürt ulusal sorununun taşıdığı özel önem konusunda başka unsurlardan da söz edilebilir. Fakat biz Marksistler için bu sorun, özellikle ve öncelikle, devrimimizin gelişimi ve geleceği açısından önem taşımaktadır. Kürt ulusal sorunu Türkiye devriminin temel sorunlarındandır. Türkiye devriminin kaderi Kürt ulusal sorunuyla kopmaz bağlar içersindedir. Devrimimiz bu sorun karşısında doğru bir tutum takınabildiği ölçüde başarıyla gelişebilecek, ve kuşkusuz, başarıyla geliştiği ölçüde de bu sorunun gerçek ve kalıcı bir çözümünü olanaklı kılacaktır.

Burjuvaziyi devirmek ve siyasal iktidarı ele geçirmek tarihsel göreviyle karşı karşıya bulunan Türkiye işçi sınıfı için Kürt sorunu önemli bir dayanak, Kürt ulusal devrimci hareketi önemli bir müttefiktir. Bu nedenledir ki komünistler, sınıf bilinçli işçiler, ulusal soruna ilişkin ilkeleri ve görevleri konusunda son derece net olmalıdırlar. Bu netlik, yalnızca, devrimci proletaryanın her türlü ulusal baskıya ve eşitsizliğe karşı, tüm ulusların eşit, özgür ve kardeşçe birliğinden yana tutarlı demokrat ve enternasyonalist konumundan dolayı değil, fakat aynı zamanda, ulusal sorun konusunda takınacağı ilkeli tutarlı tutumun, kendi siyasal iktidar mücadelesi bakımından taşıdığı son derece hayati önemden dolayı da gerekmektedir.

Kürt ulusal sorunu bugün Türk burjuvazisinin en zayıf yanlarından, en temel açmazlarından biridir. O bu konuda tam bir acz ve çaresizlik içindedir. Kürt ulusal varlığını inkara, Kürt ulusal kimliğini zorla yoketmeye dayalı cumhuriyet dönemi politi-

kası iflasla sonuçlanmış, Kürt sorunu güçlü bir birikim üzerinde ve devrimci bir kimlik kazanarak, tüm canlılığı ve yakıcılığıyla sahneye çıkmış, çözümünü dayatmıştır. Koca bir ulusun varlığını tarih ve dünya önünde hala inkar eden aşağılık Türk burjuvazisi, gerçekte sorunun tüm ağırlığını iliklerinde hissetmektedir. Çözümü bugün de inkarcı politikada ve bu politikanın uzantısı olan baskı, şiddet, işkence ve zora dayalı asimilasyonda aramakta, her yeni günde yeni barbarlıklar sergilemektedirler. Bu politika halen sosyal-demokratlar da dahil tüm burjuva çevrelerin ortak desteğinde sürdürülmektedir. Burjuvazi bu politikada bu yolla sonuç alabileceği umudundan çok, çaresizliğinden ısrar etmektedir. Sınırlı bazı tavizlere dayalı tamamlayıcı bir politikayı yedekte hazırlamakla birlikte, bunun, sorunun önünü almaya, çözümünü ertelemeye ne ölçüde yarayabileceğini kestirememektedir. Zira geleneksel inkar politikasının ardından, bir ön koşul olarak ancak Kürtlerin varlığını kabul temelinde verilebilecek dil ve kültür sorununa ilişkin bazı tavizlerin, Kürt ulusal hareketini daha da alevlendirebileceğinden korkmaktadır. Bugün özellikle SHP'nin bünyesinde belirli öğeleri dile getirilen bu tamamlayıcı tavizci politika, aslında emperyalist merkezlerden telkin edilmektedir. Kürt sorununun devrimci birikiminden ve toplumsal bir devrime sunduğu olanaklardan korkan emperyalist burjuvazi, belirli tavizlerle bu devrimci tarihsel birikimin sistem içinde eritilmesinden yanadır. Bu konuda Türk burjuvazisinden daha soğukkanlı davranmakta, daha hesaplı ve uzun vadeli hareket etmektedir. Komşu ülkelerdeki Kürt ulusal hareketlerinin burjuva sınıf konumları sonucu gösterdiği uzlaşmacı eğilimler, emperyalist burjuvaziye, sorunun sistem içinde belirli bir kısmi çözüme bağlanabileceği, sermaye cephesini yarmaya yönelik bir toplumsal devrimin yedeği olmaktan çıkarılabileceği konusunda umut vermektedir.

Burjuvazi başta zor ve şiddet olmak üzere, ulusal hareketi dizginlemek, ezmek, sindirmek için çok çeşitli politikaları bir arada deneyecektir. Bu politikaları boşa çıkarmak, etkisiz kılmak, Kürt ulusal hareketini proleter devrimimizin güçlü bir bileşeni ve yedeği haline getirmek, bugün için ayrı bir mecrada gelişen Kürt devrimci hareketinin kusurlarıyla daha az, kendi görevlerimizle daha çok uğraşmak ölçüsünde olanaklıdır.

Komünistler, sınıf bilinçli işçiler, çözüm gündemine kendi dinamikleriyle girmiş Kürt ulusal sorunu hakkında genel ilkesel tutumlarını netleştirmekle kalmamalı, görevlerini saptamalı, gereklerini azami bir çaba, içtenlik ve kararlılıkla yerine getirmelidir. Kürtlerin ulusal meşru haklarını genel ve soyut planda ilan etmek hiç de yeterli değildir. Asıl gerekli olan Türk işçi ve emekçileri arasında Kürt ulusal hakları konusunda sürekli ve sistemli bir propaganda ve bilinçlendirme çabasına girişmektir. Ezen ulus şovenizmini, ulusal önyargıları kırmak, Türk işçi ve emekçilerini yalnızca sınıfsal baskı karşısında değil, Kürtlere yönelik ulusal baskı karşısında, bu baskının hergün yaşanan çok çeşitli biçimleri karşısında da harekete geçebilecek, tepki ve protestolarını ortaya koyabilecek, meşru Kürt ulusal istemlerini savunup destekleyebilecek konuma getirebilmektir.

Biz Marksistler olarak ulusal dargörüşlülüğe, ulusal sınırlılığa, ulusal istemlerin kendi başına amaç görülmesine elbette karşıyız. Ulusal ilke ve esasları değil, sınıfsal ilke ve esasları temel alırız. Haklı ve meşru da olsa ulusal istemleri kendi içinde bir amaç olarak değil, proletaryanın sınıf çıkarlarına ve amaçlarına bağlı olarak ele alırız. Bir devletin sınırları içinde olunduğu sürece, hangi milliyetten olursa olsun tüm proletaryanın ortak sınıf örgütlenmesini ve birleşik devrimci mücadeleyi savunuruz. Fakat şunu biliriz ki, bunun yolu birlik ilkesi ve birliğin yararları üzerine soyut nutuklar çekmekle yetinmekten değil, ezilen ulustan işçilere ve emekçilere güven vermekten geçer. Bu güven, başta kendi kaderini tayin hakkı, ayrı bir devlet olarak varolma hakkı olmak üzere, ezilen ulusun tüm meşru ulusal haklarını içtenlikle ve kararlılıkla savunmakla, bunun gereklerini pratik faaliyetimizin ayrılmaz bir parçası olarak görüp hergün her an yerine getirmekle gerçekleştirilebilir.

Bugün Kürt işçi ve emekçileri arasında ve Kürt devrimci hareketinin bazı gruplarında, ezen ulusun devrimcilerine karşı belli bir güvensizlik vardır. Haklı nedenlere dayalı bu güvensizliğin kökleri geçmiştedir. Uzun yıllar Türkiye solunu temsil eden TKP'nin, ulusal sorunda tutarlı bir konumda olmak bir yana, burjuvazinin eklentisi durumunda kaldığı tarihsel bir gerçektir. Sola egemen sosyal-şoven tutum

ancak ´70´lerin başında ve devrimci demokrat hareketin şahsında kırılabilmiştir. Devrimci-demokrat hareket de genel ideolojik zayıflıkları ve küçükburjuva sınıf konumunun sonucu olarak bu sorunda tutarlı olamamış, Kürt ulusal haklarını savunmakla ve programına almakla birlikte, pratikte üzerine düşeni gereğince yapmamış, bunun yerine, kendini birlik üzerine soyut vurgulara vermiş, ezilen ulus milliyetçiliği karşısında gerekli hoşgörüyü gösterememiştir. Bazı grupların şahsında proletaryanın sınıf birliği ve ortak sınıf örgütlenmesi ilkesi, ince bir şovenizmin örtüsü bile olabilmiştir. Bugün dahi, demokratizme bunca gömülü olanlar, öteki demokratik istemleri kendi başlarına mutlaklaştıranlar, bu ülkede en temel demokratik istemlerden biri olan Kürt ulusal kendi kaderini tayin hakkına sıra geldiğinde, yaman bir "sosyalist" kesilebiliyorlar. Birlik vurgusuna kıskançlıkla kapanıp, sorunun "proletarya devriminin bir parçası" olduğu gerçeğine sarılabiliyorlar.

Yineliyoruz. Marksistler, kendini gerçekten öyle görenler, dikkatlerini ezilen ulus milliyetçiliğinin kusurlarından çok kendi enternasyonalist görevlerine verseler daha iyi ederler. Ezilen ulus milliyetçiliğini geriletmek de zaten ancak bu sayede olanaklıdır. Enternasyonalist görevlerin gereklerinden her geri duruş, ezilen ulus milliyetçiliğinin güç kazanması için uygun bir zemindir.

Öte yandan temel ilkesel ve ideolojik ayrılıklarımızın yanısıra, Kürt devrimci hareketinin çeşitli politik zaaflar taşıdığı, dahası politik yaşamda Marksistler ve devrimciler olarak kabul edemeyeceğimiz, temel değer yargılarımıza aykırı bulduğumuz tutum ve davranışlar sergilediği bir gerçektir. Ama bu bizi ortak düşmana karşı yürüttüğümüz mücadelede Kürt devrimci hareketini kararlılıkla desteklemekten alıkoymamalıdır. Bugün Kürdistan dağlarında süren gerilla savaşı Türkiye devriminin hayat damarlarından biridir. Burjuvazinin silahlı Kürt direnişini ezme çabası, Türkiye devriminin temel bir unsurunu, bileşenini yoketme çabasıdır. Bunu unutmak gaflettir. Gerilla hareketinin başarılı gelişmesi devrimimize güç katacak, burjuvaziye kuvvetli bir darbe olacaktır. Gerilla hareketinin güç kaybetmesi ya da ezilmesi, yalnızca burjuvazi için bir kazanç, devrimimiz için ise önemli bir yenilgi olacaktır. Bugün Kürt sorunu bunca çıplaklığı ile Türkiye´nin ve dünyanın gündemine girmişse, şüphesiz tarihsel birikimle birlikte, silahlı direniş sayesinde olmuştur.

Bugün Kürt devrimci hareketi gerilla savaşı boyutları da kazanarak ayrı bir mecraya girmiştir. Bunun tarihsel ve toplumsal nedenleri vardır. Ama biz şunu gözönünde tutuyoruz. Gelişecek ve kendi sosyalist smıf konumuna uygun hareket edecek, dolayısıyla da, Kürt ulusal sorunu karşısında görevlerini layıkıyla yerine getirebilecek bir devrimci işçi hareketi, devrimci Kürt hareketini de kendine bağlayacak ortak bir mücadele ekseni olacaktır. Kürt devrimci hareketinin mücadele kararlılığı ne olursa olsun, toplumumuzda burjuvaziyi devirebilecek ve böylece Kürt sorununun da gerçek çözümünü sağlayabilecek biricik sosyal kuvvet Türk, Kürt ve çeşitli azınlık milliyetlerden oluşan Türkiye işçi sınıfıdır.

Tarihsel ve toplumsal nedenler Kürt devrimci öğelerinin bir kesimini bugün ayrı örgütlenmeye yöneltmiş olsa bile, Türkiye´de birleşik bir mücadelenin çok kuvvetli nesnel ve öznel etkenleri vardır. Her şeyden önce, tüm önemli sanayi kentlerinde Türk ve Kürt ulusundan işçiler tek, birleşik bir orduyu meydana getirmektedirler. Bugünkü örgütlenme ve mücadele düzeyinde zaten birleşik olan işçi hareketi, yarın politik yönden geliştikçe bu birliğini hepten pekiştirecektir. İkinci olarak, bugün bir Kürt devrimci hareketinden sözedebilmekle birlikte, bir "Türk" devrimci hareketinden sözedilemez. Zira Kürt örgütleri dışındaki tüm diğer örgütler Türk, Kürt ve diğer milliyetlerden gelen devrimcilerden oluşan enternasyonal bir bileşime sahiptirler. Ve bu örgütlerde Kürt kökenli komünistler ve devrimciler son derece önemli bir yer tutmakta, rol oynamaktadırlar. Bu hareketi yakınlaştıracak olan diğer bir et-.kendir. Üçüncü bir etken olarak da, Kürt örgütlerinin devrimci-halkçı kimliğini ve Marksizmin etki alanında olmalarını saymak gerekir.

Sınıf bilinçli proletarya, Kürtlere karşı enternasyonal görevlerini şimdiden layıkıyla yerine getirirse ve yarının muzaffer sosyalist devrimi Kürtlerin özgürlüğünü gerçekleştirirse, bir ucu Avrupa´ya, bir ucu Orta-Doğu´ya uzanan, özgür cumhuriyetlerin eşit ve gönüllü birliğini temsil eden büyük bir birleşik sosyalist cumhuriyet hiç de bir ütopya olmayacaktır...

EKİM

İşçi hareketi tabanında bazı gelişmeler

K.Yayla

Dünya sermaye cephesinin zayıf bir halkası olan Türkiye kapitalizminin büyüyen bunalımı, emek ile sermaye arasındaki çatışmayı besliyor, kızıştırıyor. İşçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çelişki, toplumsal bünyemizin bu temel çelişkisi, günümüz Türkiyesinin tüm temel toplumsal ve siyasal sorunlarının da çözüm ekseni olduğunu giderek daha belirgin bir şekilde gösteriyor.

Türkiye işçi sınıfı genel toplumsal muhalefetin odağına oturmuş durumda. Bugün işçi sınıfı genel toplumsal muhalefetin en hoşnutsuz öğesi olmakla kalmamakta, hoşnutsuzluğunu en yaygın olarak ve çok değişik biçimler içinde ortaya koymaktadır. Devrimimizin geleceği açısından bu çok önemli bir gelişmedir. İşçi sınıfımızın bugünkü bilinç ve örgütlenme düzeyine bakarak onu küçümseme eğilimi, halen filizlenme aşamasındaki devrimci sınıf hareketinin ayakları altında ezilmeye mahkumdur. İşçi sınıfımız toplumumuzun tüm yoksul, emekçi ve yarıproleter unsurlarını kendi etrafında birleştirebilecek, burjuvazinin sınıf egemenliğini devirmeyi amaçlayan bir devrimci savaşa yöneltebilecek muazzam bir güç durumundadır.

Kuşkusuz işçi hareketi henüz filizlenme evresindedir. Ama yılların birikimi işçi sınıfını önemli gelişmelere gebe duruma getirmiştir. Türkiye kapitalizmi işçi sınıfının hoşnutsuzluğunu iktisadi ve siyasi tavizlerle yatıştırma, bu yolla onu düzenin uysal kölesi olarak tutma olanaklarından yoksundur mevcut durumda. Sürekli iktisadi bunalım buna elvermemektedir. Bu nedenledir ki hareketliliğin geliştiği, yaygınlaşmakta olduğu günümüzde, burjuvaziyi en çok korkutan, tedirgin eden şey, çeşitli biçimlerde uç veren işçi eylemleridir. Burjuvazi işçi sınıfının iktisadi istem ve eylemleri karşısında bile tahammülsüzdür. Grev yasaklamalar, toplu işten atmalar, sendika seçme ve sendikal örgütlenme konusunda getirilen kısıtlamalar, sürekli fiili baskılar, işçi hareketine tahammülsüzlüğün, işçi sınıfını sindirme politikasının bariz örnekleridir. Fakat, reformistlerin ve sosyal-reformistlerin tam desteğine rağmen, burjuvazinin bu çabaları kalıcı sonuç vermemekte, işçi tabanındaki hoşnutsuzluk büyümekte, önümüzdeki döneme damgasını vuracak bir işçi hareketi mayalanmakta, şimdiden bunun bir çok belirtisi uç vermektedir.

Bugünün devrimci işçi hareketi kendini, eylemde taban insiyatifi, sendikalar tabanında devrimci muhalefet ve sendika muhalefetini aşan konum ve işleyişleriyle işyeri ya da fabrika komiteleri vb. somut biçimler içinde ortaya koyuyor. Eylemde taban insiyatifi, işyeri komiteleri ve sendika bürokrasisine karşı devrimci muhalefet bugün işçi tabanında, elbette öncelikle ileri kesimlerinde, en çok tartışılan konular durumunda. Çeşitli gruplara yakınlık duyan devrimci işçiler arasındaki "çeşitli düşünce farklılıklarına rağmen" birlikte davranmaya ve gelişmelerde etkili olmaya çalışıyorlar. İşçi tabanında "muhalefetten olmak" temelinde kendiliğinden bir tür emek cephesi oluşuyor. Henüz çok geniş işçi kesimlerini kucaklamıyor. Netleşmiş hedeflerden ve birleşik bir örgütlenmeden haliyle yoksun. Fakat bu safları sürekli genişleyen "muhalefet cephesi", işçi hareketini ve onun bir öğesi olarak sendikal hareketi düzenin sınırları dışına çıkarma şeklindeki devrimci eğilimiyle bizi yakından ilgilendiriyor. İzlemeyi, anlamayı, müdahale edip yol göstermeyi, temel amaçlara ve iktidar hedefine dönük bir bilinçle donatmayı, acil ve önemli bir görev olarak koyuyor önümüze. İşçi hareketini kavramak, bağımsız politik gelişmesini kolaylaştırmaya elverişli özellik ve olanaklarını doğru tespit etmek, ona doğru ve isabetli müdahalelerde bulunmak, işçi hareketindeki iç birikimi ve gelişmeleri yakından izlemeyi gerektiriyor.

Tabandaki çıkışlar bugün için kendini daha çok sendikal muhalefet biçimleri içinde ortaya koyuyor. Son bir iki yıldır sınıfa dönük belirli çabalar içine giren gruplar da, karşılaştıkları bu durumu veri almakta, mevcut sendikal muhalefeti şu veya bu biçimde etkilemek gayreti göstermektedirler. Sendikal sorunlar ve taktikler, devrimci demokrat yayın organlarında ve ileri işçiler içinde en çok tartışılan konular. Dar bir zemini ifade ettiği için sağlıklı olmamakla birlikte, mevcut durum büyük ölçüde budur. Bir süre öncesine kadar daha çok, Türk- İş'te mi birleşilmeli, yoksa DİSK'in yerini alacak yeni bir konfederasyona mı gidilmeli ekseninde süren tartışmalar, yerini sendikal muhalefet örgütlenmele-

ri ve işyeri komitelerine dönük tartışmalara bıraktı. Bu değişimi tabandaki gelişmeler yarattı. Bazı işkollarında ortaya çıkan "muhalefet birliği" girişimleri ve giderek yaygınlaşan fabrika komiteleri, tartışmaların da seyrini değiştirdi.

İşçi sınıfının en mücadeleci kesimlerinin örgütlü olduğu DİSK faşist cunta tarafından kapatılınca, yıllarca belirsizlik içinde kalan DİSK'li işçiler '80'lerin ortasına doğru Türk- İş'e geçtiler. Buna bir kesimin bağımsız sendikalarda toplanması eşlik etti. Metal işkolunda Otomobil- İş, petro-kimya işkolunda Laspetkim- İş bunun örnekleri oldu. Gelinen yerde, temel ölçülerle bakıldığında Türk- İş'e bağlı sendiklardan pek farklı olmayan bu "bağımsız sendikalar"dan da kopuş başladı. Veya bunlar içinde de ayrı muhalefet hareketleri ortaya çıktı.

"Muhalefet birliği" girişimleri aslında yeni değil. Örneğin 1986 ortalarında İstanbul'da tekstil işkolunda ve Teksif sendikasına karşı "Teksif Muhalefeti" ortaya çıkmış ve çıkışını kamuoyuna şu sözlerle başlayan bir açıklamayla duyurmuştu: "Bizler İstanbul bölgesinde çeşitli tekstil fabrikalarında çalışan sınıf bilinçli öncü işçiler olarak; siyasal konularda ayrılıklarımız olmasına karşın, Teksif Sendikası içerisinde gerçek işçi sınıfı sendikacılığının temel ilkeleri doğrultusunda 'Teksif Muhalefeti' adı altında birlikte olduğumuzu ve birlikte mücadeleye girdiğimizi duyuruyoruz." Teksif Muhalefeti bu bildiriyi yayınladıktan sonra iddiasına uygun bir çalışma içine giremedi ve varlığı ile yokluğu belirsiz ölü bir girişim olarak kaldı.

Aynı işkolunda farklı bir girişim ortaya yeni bir bağımsız sendika çıkardı. Şevket Yılmaz gibi kurtların başında bulunduğu Teksif'in bu tür cılız muhalefetlerle devrilemeyeceğini gerekçe gösteren bu girişimin sahipleri, Demokratik Tekstil- İş'i kurdular. Gerçekte bu sendika küçük konfeksiyon atölyelerinde çalışan işçilerin gelip gittiği bir dernek görünümünde daha çok.

Daha yakın dönemde ve Gıda- İş kolunda ortaya çıkan Tek Gıda- İş Demokratik Muhalefet Birliği (DMB) ise bir başka örnek. İlkeler ve amaçlar bakımından daha derli toplu bir görünümü var. DMB'nin oluşumunda "çeşitli düşüncelerden öncü işçilerin birliği" türünden tanımlar yerine, belli bir perspektif konmuş ortaya. "Sarı, Amerikancı, sınıf uzlaşmacı"sı Tek Gıda- İş ve Türk- İş bürokrasisine karşı, "sınıf sendikacılığını hayata geçirmek için / DMB) oluşturulmuştur" deniyor açıklamasında. Sendikaların siyasal mücadelede tarafsız kalmamaları gerektiği ilke olarak benimseniyor ve; "işçi sınıfının gerçek ekonomik kurtuluşu sömürünün ortadan kalkacağı bir düzenin kurulmasından geçmektedir. Çalışanların emeğin tüm ürünlerine sahip olacağı, ve tüm toplumsal yaşam üzerinde kendi kitle örgütleriyle söz ve karar sahibi olacağı sosyalist bir düzeni sağlamak için verilen mücadelede sendikalar tarafsız kalamaz, kalmamalıdır" deniliyor. Belki de bildirinin en önemli mesajı olan bu düşünce, militan işçilerin sosyalizm mücadelesi bilinç ve isteklerini koyuyor ortaya. (DMB'nin çalışmalarıyla Tek Gıda- İş'in İstanbul I nolu şubesi yönetimine muhalefetten işçiler seçildiler.)

Giderek yaygınlaşmakta olan işyeri komiteleri ayrı bir önem taşıyor. Ortaya çıkışlarında sendikal bürokrasiye karşı tabandan insiyatifi ele alma eğilimi harekete geçirici bir rol oynadı, oynuyor. Ama bu tür örgütlenmeler bir kez oluştuktan sonra sendikal zemini aşan bir konum ve işlev kazanıyorlar. Zira tabandaki genel mücadele isteğinin, devrimci birikimin üzerinde yükseliyorlar. Öte yandan **bugün için** ve **bugünkü halleriyle** bu örgütlenmelere olduğundan başka, abartılmış misyonlar da yüklememek gerek. (*) Hala esas olarak sendikal muhalefet zeminindeler. Ama bunun önemli bir gelişme ve deneyim olduğu kesindir. Tabandaki devrimci girişkenliğin olduğu kadar, mücadeleyi ve örgütlenmeyi yasalcazetçi çerçevede tutma reformist eğilimini aşmanın da ifadesidirler, işyeri komiteleri. Sendikal muhalefet dürtüsüyle kendiliğinden doğmuş olsalar bile, "ekmek sorunu"nun politik mücadeleye ve devrim sorununa bağlandığı günümüzde, bu tür örgütlerin ufku bir takım işçi haklarının elde edilmesi savaşımı ile sınırlı kalamaz. İşçi hareketinin gelişmesinde önemli bir rol oynama potansiyeli taşıyan bu örgütlenmeler, mücadelenin geleceği için de büyük önem taşıyorlar. Sendikaların aşağıdan yukarıya devrimcileştirilmesinde, anti-demokratik yapı ve işleyişin kırılmasında, sendikal demokrasinin hakim kılınmasında, sermaye uşağı tüm sendika bürokratlarının defedilmesinde, tabanın tüm mücadele istek ve enerjisinin harekete geçirilmesinde,

---

(*) *İşçinin Sesi* artık alışılmış bulunulan subjektivizmi, abartmacılığı ile işyeri komiteleri hakkında şşunları yazıyor: "Türkiye'de son zamanların en önemli olgusu, daha devrimci durum bile doğmadan, böyle bir işçi örgütlenmesinin, işçi devletinin ilerde nüvesi olabilecek bir örgütlenmenin doğmuş olmasıdır." (Sayı:362, 19 Eylül 1988)

genel olarak sendikaların proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin etkin araçları haline getirilmesinde bu örgütlenmeler önemli bir rol oynayabilirler.

Henüz yeni ve oluşmakta olan ve daha çok da İstanbul'da ortaya çıkan bu tür örgütlerin tam nasıl bir gelişme seyri izleyeceklerini zaman gösterecek. Şimdilik bu deneyimi dikkatle izlemeli, anlamaya çalışmalı, yaygınlaşmasına ve pekişinesine katkıda bulunulmalı, sosyalist sınıf bilinciyle donatmaya çabalamalıyız.

Bir çok grubun artık dikkat ve çabasını esas olarak işçi sınıfına yönelttiği biliniyor. " İşçi" gazeteleri çıkarılıyor, işçi hareketinin ortaya çıkardığı sorunlar tartışılıyor, sendikal politikalar öneriliyor, "muhalefet" programları sunuluyor, vb. EKİM, sık sık bunun "kendiliğinden" bir gelişim olduğunu, sınıf kavrayışında ve perspektifinde köklü bir değişmeyi ifade etmediğini belirtti. Küçük-burjuva siyasal örgüt pratiklerinin iflası, küçük-burjuva katmanların hareketsizliği ile birleşince, dikkatler işçi sınıfına kaydı. İçine girdiği durağanlığı '80'lerin ortasından itibaren kıran ve içten içe kaynaşan işçi sınıfı, yukarda özetlediğimiz ve örneklediğimiz devrimci taban insiyatiflerine uygun zemin yarattı böylece. İşçi hareketi tabanındaki bu sevindirici gelişmeler, özellikle son bir yıldır çeşitli sol grupları ve bu gelişmeleri etkileme çabasına sokmuş bulunuyor. Bu çeşitli sağlıksız yaklaşım ve girişimleri de ortaya çıkarıyor. Bunları yakından izlemek, değerlendirmek ve özellikle devrimci önder işçiler önünde sergilemek, işçi hareketini bozucu etkilerden korumak bakımından önem taşıyor. Özellikle dikkat çeken şudur. Bir çok grubun ortaya attığı sözde "muhalefet" programları, ekonomist-sendikalist bir nitelik taşıyor, hareketin kendiliğinden ortaya çıkardığı düzeyi ve talepleri pek az noktada aşıyor. Hala esas olarak sendikal muhalefet zemininde olan girişimlere olmadık misyonlar ("iktidar organları") yükleyenler olduğu gibi, onu kendi dar kafalılıklarının ürünü dar kalıplara (örneğin DSİM) sığdırabileceklerini sananlar da oluyor. Temelde uvriyerist ve kuyrukçu olan, kendiliğindenliği teori haline getirmeyi önderlik etmek sananlar da var (BİM). Troçkizm ve anarko-sendikalizm melezi bu eğilim, belirli bir işkolundaki **sendikal muhalefet** girişimini, "işçi sınıfının öncü ve lokomotif gücü" olarak sunabiliyor; "siyasal alanda mücadele"yi ise, "sendikalar ve toplu sözleşmeler yasasını ciddi bir taarruza maruz bırakmak"a indirgeyebiliyor.

Bunlar yalnızca ilginç uç örnekler. Şu veya bu grubun bakış açısındaki sakatlıklar bir yana, gündeme getirilen girişimlerin pratik sonuçları da önemlidir. Tabandaki devrimci işçilerin girişimiyle ve ortak çabasıyla yaratılmış çeşitli muhalefet örgütlenmelerini, bugün her grup bir yana çekmeye, kendine göre yeni bir şekil vermeye çalışıyor. Bunun tabandaki birliği zedelemesi, bu birliğin cisimleştiği fabrika komiteleri vb. örgütlenmeleri zayıflatması, hatta dağıtmasından korkulur.

Sağlam bir Leninist sınıf bakışına ve proleter devrimi perspektifine sahip komünistleri ve komünist işçileri önemli görevler bekliyor.

SHP Solculuğu

12 Eylül faşizmi Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketi üzerinde tam bir yıkım yarattı. Bunun etkileri hala devam ediyor. CHP gibi burjuva partiler, sendika ağaları ve sahte solcular gerçek kimliklerini ellerine alarak faşist generallerin önünde diz çöktüler, ihanetlerini açıkça ortaya koydular. Buna karşılık sosyalizm davasına inanan, mücadele eden gerçek devrimciler, diktatörlüğün kendilerini yoketmek için giriştiği saldırılar karşısında direndiler, devrimci gelenekleri yaşattılar.

Sermayenin generaller eliyle yürüttüğü tüm saldırılar devrimcileri fiili olarak yoketme girişimiydi. Ancak bu böyle gidemezdi, gitmedi de. Gelişen sınıf hareketi kendiliğinden de olsa "imkansız" denilen grevlerle, direnişlerle kendini ortaya koydu. Kendiliğinden pek çok eylemi gerçekleştirdi. Yemek boykotu, servislere binmeme, sakal kesmeme, üretimi yavaşlatma vb. pasif biçimlerde gelişti pek çoğu, ama önemliydi. Bu gelişen hareket Türk- İş yönetimini dahi eyleme zorladı. Artık ilerici, devrimci işçiler geçmişi, DİSK'i tartışıyorlar. Bir dizi gözle görülür önemli adımlar atıyorlar. İşçi tabanındaki bu kaynaşma burjuva partileri harekete geçirdi. Bu gelişen hareketi düzen içinde tutma, pasifize etme bunlar eliyle gerçekleştirilmeye çalışılıyor. SHP bunun bilinen örneği. Diğer yandan revizyonist TBKP ve Sosyalist Parti de aynı hedefle yola çıkıyor; burjuva düzenini koruma, gelişen işçi hareketini bu düzenin sınırları içinde tutma...

Öte yandan, geçmişte şu veya bu grup içinde mücadele etmiş, ama '80'den sonra tükenmiş, köşeyi dönmenin hesabını yapan "solcu"lar, bugün pek çok

(Devamı s.9'da)

... fabrikası İşçi Komitesinin bir toplantısına dışardan katılan bir yoldaşın, toplantı sonrasında, İK üyesi işçilere yazdığı mektupları yayınlıyoruz.

Devrimci ... işçilerine

Arkadaşlar:

İşçilerin istekleri bile sorulmadan yapılan toplu iş sözleşmesinin ardından, sistemli ve sürekli işten atılmaların yaşandığı bir dönemde, sendikanız, işçilerin çoğunluğunun haberi bile olmadan kongre yapabildi. Böylesi bir ortamda fabrikanızdaki ileri işçilerin yapacakları toplantının özel bir önemi vardı. Bu nedenle, uzun süredir diyalog halinde olduğumuz ... arkadaştan toplantınıza dinleyici olarak katılmayı talep ettim. O da yararlı olacağına inanmış olmalı ki kabul etti. Toplantınıza katılmamın bazı sorunlar doğurduğunu sonradan duydum. Bu konudaki düşüncelerimi ek bir bölümde açmak üzere, toplantıyla ilgili düşüncelerimi ve gelecekteki mücadelenizle ilgili önerilerimi açıklamaya geçebilirim.

..., tekstil iş kolunda devrimci birikimi ve mücadele geleneği olan en canlı fabrika olarak bilinir. Bu doğrudur. Yaklaşık 1 yıl önce ... işçileri önder olarak gördükleri bir arkadaşlarının işten atılmasıyla başlayan, ekonomik ve sosyal taleplerle genişleyen, kısa süreli iş bırakma ve yemek boykotu şeklinde süren yasadışı mücadele verdiler. Ve bundan kısmen kazançlı çıktılar.O günlerdeki mücadelenize, ilişkilerimiz ve olanaklarımız ölçüsünde destek vermeye çalıştık.

Fabrika işçilerinin hemen tümünün katıldığı mücadele günlerinden bir süre sonra (Ağustos 88) toplu işten atmalar başladı. Bu tensikattan kendi yarattığınız örgütünüz İK da etkilendi. İK´nız toparlanma çalışmaları yaparken, reformist solun fabrikanızdaki uzantıları (TBKP taraftarlarının) açıktan engelleme çalışmalarıyla karşılaştı. Sözleşme öncesindeki bazı girişimler onlar tarafından engellendi. Bugünkü gelinen yerde, sendika şube kongresinin İK´dan habersiz olarak yapılabilmesi fabrikanızdaki devrimcilerin örgütlülüğünün ne kadar zayıfladığını gösteriyor. Zaten toplantıya katılan arkadaşların tümü bu sorunun üzerine parmak bastı. Daha düzenli ve örgütlü mücadele etme istemleri dile getirildi.

Toplantı sırasında gözlemlediğim bazı eksiklikler ve geleceğe ilişkin önerilerim:

1) Her türlü mücadele istemi, kendi muhtevasına uygun bir örgütlenmeyi gerektirir. Önderlerin bilgisi, tecrübesi ve örgütlenme yeteneği savaşımın güçlendirilmesi açısından çok önemlidir. Toplantının düzenlenmesini üstlenen arkadaşlar, gündem saptama, tartışmaların önünü açma ve yönlendirme açısından hazırlıklı olmalıdırlar. Toplantıdaki konuşmalar kendiliğinden bir şekilde gelişti. Sonuç olarak olumlu bir noktaya geldi. Fakat önceden saptanan gündem çerçevesinde yapılacak tartışmalar daha doyurucu olurdu.

2) Fabrikanızda gelişen sınıf mücadelesi, reformist ve revizyonist solun gerçek yüzünü açığa çıkarmış ve bu alandaki saflaşma belli bir noktaya kadar gelmiştir. Toplantınız, fabrikadaki devrimci gelişimin önderliğini ele almada ve yürütmede en yetkili sayılacak organı yarattı. İşçilerin kendi güçlerine dayanarak yarattıkları devrimci örgütlenmelere saygı duyan ve bu örgütlenmeleri ülke genelinde yürütülen özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin bir parçası olarak gören devrimci hareketimiz, onların gelişip güçlenmesi için gerekli desteği sağlayacaktır.

3) Sendikal muhalefet veya İşyeri Komiteleri türünden örgütlenmeleri mevcut devrimci örgütlerin fabrikalardaki taraftarlarının salt sendikal birliği olarak görmemeliyiz. Sınıf savaşımına aktif ve bilinçli olarak katılan işçilere, işçilerin doğal önderleri olarak yetkinleşme ve onların yarattıkları örgütlerin ön saflarında olabilme olanakları yaratılmalıdır. İşçi sınıfının birlik ve mücadele ruhuna uygun hareket ederek müttefik devrim güçlerine örnek olabilmeliyiz. Siyasal tartışmalar iyi kullanıldığı zaman mücadeleyi güçlendirir. Ve bunu en iyi işçi sınıfı, onun bilinçli mensupları gerçekleştirebilir. Sonuç olarak, siyasal tartışmaları birliğimizin önünde engel olarak görüp, ondan kaçarak, yarattığımız örgütleri, fabrikanın dört duvarı içine hapsolan ekonomist birlikler durumuna düşürmemeliyiz. İK türünden örgütlenmeler, işçilerin siyaset sahnesine çıkarak, tartışmalara ve mücadeleye katıldığı, sınıfın aktif güçlerini bağrında toparlayabilecek esneklikte, yarılegal oluşumlar olarak ele alınmalıdır. Bu birliklerin temel hedeflerinden biri de geneldeki devrim güçleriyle sınıf güçlerini birleştirmeye katkıda bulunmak olmalıdır.

4) Türkiye´de devrim ve sosyalizm mücadelesinin önündeki en temel sorun, işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyinin düşüklüğüdür. Ülkemizin sos-

yo-ekonomik yapısı, sınıflar mevzilenmesi; buna denk düşen devrim anlayışı ve bu olguların uluslararası sınıf çatışmalarına dayalı olarak yorumlanması, sınıfın öncü müfrezesine kavuşabilmesi vb. tartışmalar örgütlü ve düzenli olarak sürdürülmelidir.

5) ...'da yürütülen mücadele fabrikadan atılan işçileri de kapsamalı, birimler temelinde geliştirilmelidir. Fabrika işçilerinin çoğunluğunun bilgisi dışında yaratıldığı için "geçici" bir statüsü olan komiteniz, işçiler tarafından tanınan ve etrafında birleşilen gerçek bir organ haline gelebilmek için çok yönlü bir mücadele sürdürülmelidir.

6) Siyasal bir içerik taşıyan örgütlenmenizin muhtevası, belirli eylem türlerini gerçekleştirmekle sınırlanmamalıdır. Bu anlayış, mücadelenin gelişimi açısından önem taşıyan küçük çaplı eylem türlerini hafife alma ve hedeflenen eylemleri gerçekleştiremeyince dağılma arasında değişen sapmalara yol açabilir. Önemli olan örgütlenmenin politik muhtevasıdır. Amaca ulaşmak için gerekli eylem biçimleri; genel olarak işçilerin mücadele istemleriyle bu mücadeleyi göğüsleyebilecek örgütlülüğün çakıştığı noktada ortaya çıkar.

Başarı dileklerimle sözlerimi bitiriyorum.

Yaşasın İşçilerin Devrimci Birliği ve Devrimci Mücadelesi!

Bir EKİM taraftarı
25 Ocak 1989

Toplantınıza misafir olarak katılmanın yarattığı sorun hakkında

Arkadaşlar; İşçi sınıfının en dar (ekonomik) anlamdaki mücadelesi bile siyasal bakış gerektirir. Özellikle ileri bilinçli işçiler bu gerçeğin bilincinde olarak, fabrikalarında verecekleri mücadeleyi, genel deki devrim ve sosyalizm savaşımının bir parçası olarak görmeli ve devrimci hareketle bütünleşmenin yollarını aramalıdır.

12 Eylül darbesinin yaratmış olduğu terör ortamı içinde, esasen küçük-burjuva devrimciliğine karşı olan güvensizlik, günümüzde, kendi dışında herkese karşı güvensizlik şeklinde sürebiliyor. Öyle ki, İK'da görevli iken fabrikanızdan atılan işçilere sahip çıkılacağı yerde, bu kimseler toplantılarınıza bile katılamıyordu. Ve bu bir ilke sorunu olarak ele alınıyordu. Sınıf mücadelesinin bütünlüğü açısından son derece sakıncalı olan bu anlayışın karşısında olduk. Bir dönem sonra atılan işçiler dilerlerse toplantılarınıza katılabildi.

Benim toplantıya katılmam da, şeklen farklı olsa bile, özde aynıdır. Uzun bir süredir fabrikanızda yürütülen mücadeleden haberdar olan bir devrimci olarak, saflarında mücadele verdiğim EKİM örgütü adına ilişkilerimiz ve olanaklarımız ölçüsünde destek vermeye çalıştım. Varolan bağlantı ve dayanışmayı hiçbir zaman yeterli bulmadım. Gelecekte daha çetin mücadele dönemleri yaşayacağımız kesindir. Esas olan gelecekteki mücadeleyi birlikte göğüsleyebilecek sınıf güçleriyle kaynaşmaktır. Bizim için önemli olan devrimci işçilerin bilinç düzeyi ve mücadele potansiyelleridir.

İşçilerin gizli toplantıları olabilir. Bunlar daha çok pratik mücadele ve örgütsel sorunların konuşulduğu toplantılardır. Siyasal sorunlara ilişkin tartışmalar ise, güvenilirlik sorunu olmayan tüm işçilere ve devrimcilere açık olmalıdır. Yani yanlış olan benim toplantıya katılmam değil, fabrikanın dışında kimsenin toplantılarınıza katılamayacağı şeklindeki ilkesel anlayıştır.

Meseleyi böylesi açıklıkla ortaya koyduktan sonra ikna olmayan arkadaşlarla yüzyüze tartışmayı salık veririm.

Devrimci selamlar

İslam ve göçmenler

(Baştarafı s.24'de)

giderek artan din maskeli gericiliğin teşhirinin ve mücadelesinin ırkçılığı körüklemeden ne şekilde olabileceğinin araştırılması ve Belçikalı militanların da bu konuda bilgi sahibi olması idi.

Belçika'daki bir bölgenin yabancılar konseyinin bir üyesi söz alarak; Belçika devletinin göçmenleri "iş gücü" olarak değerlendirip, "vatandaş" olarak tüm problemleri ile başbaşa bıraktığını ve din ve dil öğretmenlerine ödeme yapmamak için göçmenlerin gettolara mahkum edilmesine göz yumduğunu belirterek, demokratik olsun olmasın göçmenleri temsil eden konsolosluklar aracılığı ile göçmenlerin geldikleri ülkelerin devletleri tarafından kontrol edilmelerine karşı olduğunu belirtti.

Türkiyeli göçmen işçiler olarak amacımız Belçika proletaryası ile kaynaşmak, ve klanlar halinde sosyal, ekonomik ve politik olarak kenara itilmiş Türkiyeli göçmen topluluklarını bu kavgaya kazandırmak olmalıdır. Bu alandaki mücadelemizi sendikalar içindeki saflarımızı sıklaştırarak yürütmeliyiz.

Belçika'dan bir göçmen işçi

Emekçiler için tek seçenek:
İşçi sınıfıyla birleşerek kapitalist düzene karşı savaşınaktır!

Kapitalist sömürüyü kamufle etmenin, kapitalist zalimliği şirin göstermenin ve dolayısıyla yoksul emekçilerin kendilerini ezen sisteme karşı bilgilenmesini, mücadele azınini körelterek kırmanın araçlarından biri de; burjuva yardımseverliğidir. Gerek tek tek kapitalistler ve onların cicili bicili hanımları, gerekse kapitalist devlet zorla soydukları emekçilere, işsizlere "Yardım Dernekleri" aracılığı ile "yardım" ederek, hem suçlarını örtbas ediyorlar, hem de emekçileri düzene karşı yumuşatarak denetimleri altına almayı amaçlıyorlar. Yaptıkları "iyiliklerine" karşılık olarak emekçilerden ekmek yedikleri kapıya ihanet etmemelerini, yani kapitalistlere ihanet etmelerinin nankörlük olacağını söylüyorlar. Böylece bir taşla iki kuşu birden vurmuş oluyorlar.

İşçi sınıfının ve emekçi halkın düzene karşı bilincinin kararılmasını koyulaştıran, mücadele isteğini iğdiş eden bu dernekçiliğin verimliliği, bu alana devletin de resmi olarak el atmasına neden oldu. Faşist Özal hükümeti emekçilerin işsizlik sigortası isteğini "Fakir-Fukara Fonu"na dönüştürerek, bu fonu emekçilere, işsizlerekarşı baskı ve tehdit unsuru haline getirmiş olmasıdır. Devlet zoruyla yoksullardan topladığı paraları gene devlet eliyle dağıtarak, halkı devlete ve ANAP'a "borçlu" duruma getirmek ve böylece yoksulları düzene bağlamaya çalışıyor. İşsizleri, çoluk çocuğu hastanelerde rehin alınan emekçileri, kitap-defter alamayacak hale getirdikleri üniversite gençliğini bu fon aracılığı ile terbiye etmeyi amaçlıyor. Pek tabii ki, bu fona toplanan paraların büyük bir bölümüne de kendi konuyor. Halktan zorla toplanan paralarla halkın oyunu satın almaya çalışıyor.

Burjuva yardım derneklerinin ve fakir fukara fonunun bir diğer işlevi, belki de amaca en uygun işlevi de, insanları aşağılayarak kendilerine olan güvenlerini sarsmaktır. İnsanları aç ve muhtaç duruma getiren kapitalistler ve onların devleti aç ve muhtaçlara "yardım" yaparak, halk deyimiyle, emekçileri düzene karşı gebe bırakmaktalar. Hak arama yerine el açıp dilenciliği benimsetmekle kalmıyorlar. Onlar, soygunculuğun ve zalimliğin halk arasında, hiç olmazsa halkın büyük bir kesimi arasında yasallaşmasını, hoşgörülür hale gelmesini yaygınlaştırmak da istiyorlar. Emekçilerin kendi birliklerine değil, kapitalistlerin ve onların zorba devletinin merhametine sığınmalarının tek seçenek olduğunu vaazedip duruyorlar.

Amaç bu kadar açıkken sosyaldemokratlar ve liberal aydınlar, Özal'ın bu fonda toplanan paralara el koyduğu gerçeğini olayın özünden soyutlayarak, başlıbaşına "sorun" haline getirmeleri, asıl itirazlarını olayın özüne ve amacına değil de; fonun kullanılış biçimine yöneltmeleri gerek kapitalistlerin, gerekse Özal çetesinin ekmeğine yağ sürmekten başka bir anlamı yok. Onlar, Özal'ın bu yardımları halkın bir bölümüne verdiğini, öteki yoksullara vermediğini tekrarlayıp duruyorlar. Yani, şunu demek istiyorlar: Yurttaşlar! Sayın Özal sizleri eşit olarak aşağılamıyor. Bu haksızlıktır!

Ahmet Can
20 Ocak 1989
Ankara

SHP solculuğu

(Baştarafı s.6'da)

dürüst insanı SHP'nin içine çekmeye çalışıyorlar. Bunu önemli ölçüde başarıyorlar. İnsanların devrimci tepkisi SHP potasında eritiliyor. Burjuvazinin doğrudan yapamadığı bu SHP solcuları aracılığıyla yapılıyor. Örgütlülüğün yaratılamadığı bir dönemde yığınlar bu sahte solcular eliyle sermayenin partilerine çekiliyor.

İşçi arkadaşlar, tüm emekçilerle birleşip bu ikiyüzlü politikalara karşı güçlü bir savaşım vermek zorundayız. Yaşadığımız kapitalist toplumda tek bir kurtuluş yolumuz var. Bir sınıf olarak kendi tavrımızı koymamız, kendi partimizi yaratmamız. Emeğin gerçek temsilcisi ve savunucusu olarak, tüm bu revizyonist ve burjuva aldatmacanın, ikiyüzlülüğün karşısına çıkmalı burjuva partileriyle ilişkimizi kesmeliyiz. Yoksul köylülüğün, dar gelirli memurun, diğer tüm ezilenlerin ve Kürt ulusunun kurtuluşu, işçi sınıfının kurtuluşuna bağlıdır. Bunu kavramalıyız ve kavratmalıyız. Bizi burjuva partilerine çekmeye çalışan sahtekar, ikiyüzlü ve sınıf düşmanı tüm politikaları mücadelemizle boşa çıkarmalıyız.

N.Çaylı, 17 Ocak 1989

Cibali Tekel'de durum

Bugün, siyasi yapılanmaların neredeyse bir darbeyle dağılmasının, işçi hareketiyle bütünleşilememiş olunmasının acısı yaşanıyor. Bu koşullarda işçi hareketi kendiliğinden örgütlerini yaratıyor.

Cibali Tekel Sigara Fabrikası bu kendiliğinden örgütlenmenin ortaya çıktığı yerlerden birisi. 900 işçinin çalıştığı fabrikada son sözleşmede işçi ücretleri asgari ücretin de altına düşmüş durumda. Buna rağmen grev ve direniş sözkonusu değil. Sefaletin bu boyuta varmasında Türk- İş'e bağlı Tek-Gıda İş sendikasının işverenden çok işverenci tutumunun önemli bir payı var.

1979-Cibali Tekel direnişinden sonra ilerici devrimci işçiler neler yapabildiler? Sürekli bir arayış sözkonusuydu ve ara çözümler üzerine zaman zaman tartışıldı. Bunlar; DİSK'i Yaşatma Komitesi, Demokratik Muhalefet Birliği, İllegal Sendikacılık ve Dayanışma Grubu olarak önerilen örgütlülüklerdi.

Bunlardan yaşama geçirilebilen Dayanışma Grubu faaliyeti oldu. Çünkü Dayanışma Grubunun faaliyeti diğer önerilen biçimlerin faaliyetlerini kapsıyordu.

Dayanışma Grubu farklı devrimci gruplara taraftar işçilerden oluşuyordu. Grevlere en başta ekonomik olmak üzere moral destek vermek, siyasi nedenlerle mahkum edilen işçi ve işçi yakınlarına destek olmak biçiminde faaliyetlerin yanısıra, toplu halde tiyatroya, grev şenliklerine gitmek, şenliklere mesaj göndermek, 4-5 kişinin ilgileneceği ortak bir kitaplık oluşturmak gibi faaliyetler yürütmüştür.

Ayrı bir sendika da mı, yoksa Türk-İş içinde mi örgütlenmek, en uzun tartışılan konuydu. Sonuçta yasalar aynı kaldığı sürece ayrı sendikada örgütlenmenin anlamsızlığı noktasında birleşilerek, kongrelerde işçilerin seçtiği delegelerin şube yönetimlerini almaları yönünde bir karara varıldı. TBKP taraftarı bir arkadaş, eski yönetimin kaybedeceğini anladığında saldırganlaşacağı gerekçesiyle bu karara karşı çıktıysa da, sonuçta karara o da katıldı.

Şu anda şube başkanlığı yapan kişinin, eski yönetim döneminde özellikle kreş sorununun çözümlenmesi doğrultusunda gösterdiği yoğun çaba bugün seçilebilmesinin en önemli nedenidir. Sıradan işçiler açısından, işçi yararına bir şeyler yapabilen insanların seçilmesi her şeyin çözümü olarak görülebiliyor. Oysa değişen çok şey olmamıştır. Yeni yönetim ilk ağızdan devrimci sınıf ve kitle sendikacılığını savunmadıklarını, kendilerinin birer demokrat olmaktan öte iddialarının bulunmadığını belirtmişlerdir. Yönetimin anlayışına göre, devrimci sendikacılık yapabilme gücü olan insanların sarı sendikada örgütlenmelerine ne gerek var.?!

Durum böyle olunca devrimci işçilere ne görev düşmektedir? Öncelikle örgütlenmeyi sendikal düzeye indirgemeden, düzene karşıt Marksizm-Leninizmi kendine klavuz edinmiş bir çekirdek yaratmak. Bu da kitlenin nabzını elinde tutabilecek, ona yol gösterebilecek nitelikte, eğitilmiş, sınıf bilinçli işçilerin faaliyetiyle mümkündür.

Kahrolsun reformizm-revizyonizm!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

E.Dağlı

Venezuela'da halk isyanı

(Baştarafı s.40'da)

yan biri olarak efendilerini şöyle uyarıyor: *"Venezuela'da yaşanan olayların, yalnızca Latin Amerika'da sosyal patlamaların habercisi olmadığını, aynı zamanda sanayileşmiş ülkelerin, Latin Amerika'nın 410 milyar dolara ulaşan borçlarının ödenmesi için rasyonel formüller uygulamaya karar vermedikleri takdirde, Latin Amerika'yı nasıl bir yola sürükleyeceklerinin bilincine varmaları gerekiyor. Rasyonel davranmadıkları takdirde Carakas'ın yoksul mahallelerinde görülen patlamaya benzer başka sosyal karışıklıklara da cevap vermeleri gerekecek."* (*Cumhuriyet*, 4 Mart 1989)

Pérez'in tahminlerini Latin Amerika'daki gelişmeler doğruluyor. Latin Amerika'da halkın sermayeye, emperyalizme ve hakim sınıflara öfkesi artıyor. Kendine akacak kanallar arıyor. Fidel Castro'nun da dile getirdiği gibi, Latin Amerika'da devrimci bir dalga yükseliyor. Brezilya'da, Peru'da, Venezuela'da ve kıtanın diğer ülkelerinde yaşanan olaylar gelecek bir devrimci dalganın ön habercileridir.

SHP Altındağ toplantısından izlenimler

Ocak ayı başında SHP Altındağ ilçe yönetimi tarafından bir toplantı yapıldı. 26 Mart yerel seçimleriyle ilgili olarak düzenlenen bu toplantının adı Kurultaya Danışma toplantısı idi. Tabanda işçi, öğrenci, esnaf, kadın sağlık, kültür komisyonu adı altında ilçe yönetimine bağlı örgütlülükler oluşturulmuştu. Bu komisyonlar önümüzdeki yerel seçimlerle ilgili istek ve önerileri toparlayan, sorunları ortaya koyan bir çalışma yapacaklar ve toplantı için konuşma hazırlayacaklardı. Bunun üzerine komisyonlarda yer alan insanlar gece gündüz demeden çalıştılar. Tüm kesimlerin sorunlarını ayrı ayrı inceleyerek belgeleriyle bir araya getirdiler. SHP iktidara geldiğinde bu sorunları çözeceğine saflıkla inanıyorlar, yapılacak toplantıda söz hakkının öncelikle kendilerinde olacağını düşünüyorlardı.

Ne var ki günlerce süren bu çalışmaların sonuçları hiç de bekledikleri gibi olmadı. Söz hakkı öncelikle emekçilerin değil, burjuva politikacılarınındı. İlk konuşmayı Altındağ İlçe Yönetimi Başkanı ve Belediye Başkan Adayı Ali Rıza Koç yaptı. Altındağ'da gecekondu yapımını durdurup, burayı modern planlı bir şehir haline getirecekleri vaadinde bulunuyordu. Gecekondu sorununun düzenin bir sorunu olduğu ve düzenin bir partisi olan SHP'nin bunu çözemeyeceği açıktı. Ancak sorunun özünü kavrayamayan insanlar bu demagojik konuşmalardan etkileniyorlar ve konuşmacıyı alkışlıyorlardı.

Kürsüye ikinci konuşmacı olarak Ankara Altındağ Milletvekili Kamil Ateşoğulları geldi. "Aile hanedanları"ndan, 12 Eylül ve işkencecilerden hesap soracaklarına dair yaptığı konuşmalar alkışlandı. Bu insanlar baskıyı, zulmü, işkenceyi bizzat yaşamışlardı. Hesap sorma vaadleriyle bu konudaki duyarlılıkları kullanılmaya çalışılıyordu.

Bu bay parlamentere şunları sormak gerekiyor. İki yıldır parlamentoda görev yapıyorsunuz. Partiniz ise 1983'ten bu yana muhalefet partisi durumunda. '83 yılından bu yana toplumun değişik kesimlerinde değişik çıkışlar oldu. Örneğin '84 ölüm orucu, 85-86 döneminde öğrenci gençliğin akademik ve demokratik hakları doğrultusunda mücadelesi, işçilerin grev ve toplu sözleşme hakkı için mücadeleleri, 87-88'de siyasi tutukluların insanlık onurunu ve kişiliklerini yoketmeye yönelik 1 Ağustos Genelgesine karşı başlattıkları açlık grevleri ve direnişleri, ve en önemlisi, Kürt ulusal sorununa karşı tavrınız ne oldu? Örneğin, tutuklu ailelerini kapıdan atanlar sizler değil miydiniz? Toplumun hangi kesiminin mücadelesine sahip çıktınız?

Son olarak kürsüye gelen Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Ali Dinçer, demagojik bir propagandanın da ötesinde açıkça yalan söylüyor, tekelci burjuvaziye dur diyeceklerinden, oligarşik devlet yapısının gelişmesini engelleyeceklerinden sözediyordu. Oysa bizzat temsilcisi olduğu parti, sermaye düzeninin partisi değil miydi?

Sıra komisyon üyelerinin konuşmasına geldiğinde vakit kalmadığı ileri sürülerek konuşmanın kısa tutulması istendi. İşçi komisyonu adına konuşan temsilci "işçi sınıfının konuşmasını istemiyorsunuz, işçi sınıfının sorunları çözülmeden, diğer emekçi sınıfların sorunları çözülemez" diyordu. 1500-2000 kişilik kalabalık hep birden ayağa kalkarak alkışlamaya başladılar. Ancak işçi komisyonunun konuşması geçiştirildi. Gençlik komisyonuna ise artık toplantının bitirilmesi gerektiği söylendi. Temsilci "Gençliğin ve işçilerin konuşmasını faşizm ve sermaye yasakladı, şimdiyse emekçilerden yana olduğunu söyleyen SHP engelliyor" diye bağırıyordu.

Sonuç olarak her zamanki gibi burjuva politikacılarının bol bol demagoji ve gövde gösterisi yaptıkları bir toplantı oldu. Komisyonlar, halkın sorunlarını dinlemek vb. yalnızca bir aldatmacaydı. Ancak toplantı şunu da ortaya koyuyordu; artık işçiler, gençlik ve diğer kesimler yalnızca vaadleri dinlemekle yetinmiyorlar, kendi sorunlarını ortaya koymak, kendi seslerini duyurmak istiyorlardı.

A.Özgür
15 Ocak 1989

Düzeltme:
Geçen sayıda, "Ödüllendirilen İhanet" başlıklı yazıda, Hıdır Aslan'ın şiirinin 4.satırı yanlış yazılmıştır. Doğrusu: "Bin kere daha..." şeklinde olacaktır.

Okuyucuya;
Gorbaçov Reformları başlıklı yazının II.bölümünü yer darlığı nedeniyle bu sayımızda yayınlayamıyoruz.

"Anti emperyalizm / bağımsızlık" sorunu

A.Azad

Anti-feodalizm (toprak devrimi /reformu), anti-emperyalizm (bağımsızlık), anti-faşizm (demokrasi) -bunlar, '60'lardan beri, her bir bölümünün özelliklerine ya da seçtiği "model"e ve koşulların evrimiyle dönemin ulusal ve uluslararası özelliklerine göre programlardaki ya da programlara rağmen pratikteki ağırlıkları değişmekle birlikte, halkçı hareketin üç ana teması olmuşlardır. Ülkenin emperyalizme bağımlı olduğu, ya da, "yerli kapitalizm"in "yabancı kapitalzm"e bağımlı, "iç dinamikle gelişmemiş" çarpık bir kapitalizm" olduğu, tarımda feodal ya da yarı-feodal kalıntıların tasfiye edilmediği ya da bunların kapitalizm tarafından tasfiye edilemeyeceği, bu nedenlerle de "sanayileşme" ve "kalkınma"nın sağlanamadığı, demokrasisizlik, ya da "faşizm", "faşizm tehlikesi" vb. gerekçelerle, sosyalizm adına sosyalizm hep gündemden kovulmuş, "sosyalistler", "tamamlanmamış burjuva devrim görevleri"ni ya da "yüzyıldır süren demokratik devrim"i tamamlama işine soyunmuşlardır.

Sadece yakın tarih gözönüne alındığında gerçekleştirmek için seçtikleri yollar farklı olmakla birlikte (reformist ya da devrimci), sonradan "anti-oligarşik", "anti-tekel" gibi bazı yeni kavramların eklenmesi, "Filipin tipi demokrasi" kavramının yerini "faşizm"in alması vb. dışında, bugünkü bütün demokratik devrimci çizgiler, '60'larda, YÖN'ün katkıları da dahil, MDD cenahının şekillendirdiği çizginin evrime uğramış biçimlerinden başka bir şey değillerdir.

Daha çok teorik mücadelenin değil de, toplumsal-siyasal gerçekliğin gücüyle, zaman içerisinde kendiliğinden yıpranan demokratik devrim çizgisinin dayanakları tek tek çökmüş, kendini her seferinde gerçekliğe uyarlamaya çalıştıkça tutarsızlaşmış, eklektize olmuş ve artık bugün inandırıcılığını tamamen yitirmiştir.

Geride kalmış bir sorun olmakla birlikte, örneğin, her ne kadar '70'lerde "Çin modeli"ni gözü kapalı taklit etmeye kalkan ortadoks Maocular -önce TİİKP ve TKP-ML, sonra TDKP ve benzerleri- tarafından feodalizm / toprak devrimi yeniden demokratik devrim tezinin temel gerekçesi haline getirildiyse de, aslında bu sorun '60'larda, yani daha bütün demokratik devrim çizgilerinin kaynağı MDD tezi formüle edilirken, bizzat kapitalist evrim tarafından iktisadi-sosyal planda, '70'lerin başında da teorik planda önemini yitirmişti. O zaman da, MDD'nin teorisyeni M.Belli'nin ifadesiyle, "'Kalıntı'ne kelime Türkiye toprağından feodalizm fışkırıyor" ya da daha sonra TİİKP, TKP-ML vb. akımların benzer değerlendirmeleri gerçek dışıydı; sadece teori ya da "model" aracılığıyla "gerçek" olarak sunulmuş, gerçeğin karşısına çıkarılmış yanılgılardı. Kapitalizm egemenliğini çoktan kurmuş ve hızla ilerliyordu; o günün Türkiye'sinde de temel sorun emek-sermaye çelişkisiydi, feodalizm veya feodal kalıntılar değildi. Perspektif kapitalizm alanının dışına çıkmayan "sanayileşme", "kalkınma" olunca, gözler iktisadi evrimle gittikçe dönüşen ve önemsiz hale gelen geri ilişkilere dikiliyor, yarı-feodal kalıntılar abartılıyor, kapitalizmin gelişme düzeyi küçümseniyordu. Zaman bu sorunu kendiliğinden çözdü, ancak, insan daha '70'lerin sonu /'80'lerin başına doğru dahi, MDD'nin teorik geleneğini sürdüren bazı akımların "yarı-feodal Türkiye"den sözettiklerini; ve feodalizmin bir devrim olmaksızın -ki bu devrimin özü köylü / toprak devrimi olacaktı- tasfiyesinden sözetmenin demokratik devrimi emperyalizme ve "komprador" kapitalizme yaptırmak demek olduğunu ileri süren teorilerini (*) hatırlamaksızın edemiyor. '80 sonrası bunlar artık unutuldu; ancak demokratik devrim çizgisi inatla kendini yenilemeye çalışıyor... (**)

'60'ların ikinci yarısında ana tema"anti-emperyalizm / bağımsızlık"tı. "Türkiye'yi yeniden Kemalist gelişme youna sokmak", "II.Kuvayi Milliye" ya da "II. Milli Kurtuluş", "Milli Cephe" şiarlarıyla yükselen yurtsever-milliyetçi içerikli anti-emperyalist dalga, 12 Mart sonrası yerini "anti-faşizm"e bıraktı. 12 Eylül dönemi bunu iyice pekiştirdi. Şimdi artık "anti-faşizm /demokrasi" halkçı hareketin (ve de bütün liberal solun) ortak teması olmakla birlikte, kendileri muhafaza edilerek yanlarına "+ sosyalizm"

(*) TDKP, TKP-ML, TİKP, THKP-C/ML

(**) Bugün halkçı hareketin en geri kalmış programlarında (TDKP, TKP-ML) "yarı-feodal, yarı-sömürge Türkiye", "devrimin özü toprak devrimidir" türünden görüşler hala muhafaza ediliyorsa da, artık bu ciddiyetsizlikten öte bir şey ifade etmiyor.

eklenen temel şiarları hala "demokrasi ve bağımsızlık"tır. "Demokrasi" sorunu üzerinde *Ekim* sıkça, her fırsatta duruyor. Biz burada, her ne kadar ikinci plana düşmüşse de, "anti-emperyalizm / bağımsızlık" sorununa bazı noktalardan değinmeye çalışacağız. Zira, sorun güncel siyasette ikinci plana düşmüşse de, programlardaki önemini aynen koruyor. İkincisi, sorunun güncel siyasette ikinci plana düşmesiyle, kendisinin ele alınışındaki yanlış kavrayış, yerleşik-geleneksel teorik saplantılar kendiliğinden ortadan kalkmıyor.

Çizgisinin Türkiye koşullarına daha iyi uyarlanmış olması anlamında, demokratik devrimci geleneğin diğer bazı temsilcilerine göre '80 öncesi en gelişkin temsilcilerinden biri, bugün, nedenlerine açıklık getirmeksizin şunları yazıyor:

"Güncel ve politik görevlere gelince;

"Bugün özellikle öne çıkarılması gereken emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadeledir."

"...68-70 yıllarının anti-emperyalist geleneği yaşatılamıyor. '75'lerin faşizme karşı duyarlılığı, bu alanda bugün gözlenemiyor." (*Yeni Öncü*, Mayıs 1987, Sayı:3, s.4)

Aynı vurgu, M.Kemal'den "Bizi mahvetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı" sözleri aktarılarak tanımlanan "Bizim Kurtuluş davamız"m anlatımıyla da desteklenerek, Ankara Ana Devrimci Yol Davası Savunması'nda da yapılıyor.(*)

Sorun sadece duyarlılığın körelmesi, yitirilmesi değil şüphesiz; 68-70 yıllarındakine benzer bir içerikte bir anti-emperyalizm bugün tekrarlanamaz, canlandırılamaz. Ve benzer içerikte bir anti-emperyalizmi canlandırmaya çalışmak da Marksistlerin işi olamaz.

Biz çıkışımızla birlikte, sosyalist programın bir unsuru olarak, anti-kapitalist perspektifle ele alınmayan bir anti-emperyalizmin Marksizmin bakış açısıyla ilgisi olmadığına vurgu yapmıştık. *"Bir Marksist için anti-emperyalist eylem, uluslararası sermaye cephesini yarıp dışına çıkmayı amaçlayan anti-kapitalist bir eylemdir; bir küçük-burjuva demokratı için ise 'bağımsızlık'tır."* (**)

Bu kavramı milliyetçi öğelerden küçük-burjuva yurtsever içeriğinden arındırmak bizim gibi ülkelerin Marksistleri için bir görevdir. Kapitalist dünya sisteminin alt ve orta basamaklarında yer alan, ileri kapitalist ülkelere mali, diplomatik, askeri olarak bağımlı ülkelerin sol hareketinde genellikle, emperyalizme karşı sosyalist muhalefet teorik olarak milliyetçi, küçük-burjuva yurtsever öğelerle karışmıştır. Marksist olduklarını söyleyenler, emperyalizmi (tekelci kapitalizmdir) "ulusal" bir bakış açısıyla eleştirmekte, ona karşı mücadeleyi sosyalizm değil "bağımsızlık" bayrağı altında yürütebilmektedirler. Bu anlayışın tarihsel kökleri var. Emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı ulusal savaşlar döneminin bıraktığı teorik miras bunlardan biri. Hala, artık genel olarak kapanmış bir dönemin eskimiş şiarlarıyla yola çıkılıyor. Uluslar arasında tarihin biriktirdiği fiili eşitsizliklerin yanısıra, bu teorik mirası besleyen güncel nedenler var: Kapitalizm varoldukça ortadan kaldırılamayacak olan dahası onun tarafından giderek pekiştirilen "ulusal eşitsizlikler" düzeni bu bakış açısını besleyen maddi zemin oluyor.

20. yüzyıl, aynı zamanda, yeryüzünün büyük bir bölümü için ulusal uyanış ve ulusal boyunduruğa, sömürgeciliğe karşı savaşımlar çağı oldu. B.Avrupa ve Kuzey Amerika'da kapitalizmin gelişmesiyle daha önce ortaya çıkıp tamamlanmış olan uluslaşma ve ulusal devletler kurma süreci, kapitalist gelişme yoluna daha geç girmiş dünyanın diğer bölümleri (Doğu, Güney) için 20. yüzyılda ortaya çıktı ve tamamlandı.

B.Avrupa ve K.Amerika'nın dışına taşan ticaret, sömürge sistemi, sermaye ihracı aracılığıyla bütün yeryüzünü benzer ilişkilerin içine çeken kapitalizm, diğer halkları da uluslaşma ve ulusal devletler kurma sürecine soktu. Ulusal hareket ilhakçı, sömürgeci kapitalist devletlere yönelikti, ama tabiatıyla burjuva bir hareketti. Bayrağında "bağımsızlık" ya da, sadece sömürge sistemine karşı olma anlamında, "anti-emperyalizm" yazılıydı. Emperyalizme karşı ulusal muhalefeti temsil eden bu hareketlerin nihai amacı siyasal bakımdan bağımsız / ulusal kapitalist devletlerin kurulmasıydı. Ve bu hareketler emperyalizmin sömürge sistemine karşı oynayabilecekleri biricik tarihsel rolü oynadılar; sömürge sistemi tarihe karıştı. Bugün bu sistemin bazı önemsiz kalıntıları ve örneğin Filistinliler, Kürtler vb. bazı uluslar için ulusun siyasal özgürlüğünün sağlanması anlamında hala ulusal sorunlar varsa da, tarihsel olarak uluslaşma ve bağımsız ulusal devletler kurma süreci esasen tamamlanmış, bitmiştir.

Ancak, bilindiği gibi, bu süreç yalnızca burjuvazi, küçük-burjuvazi ve onların önderliğindeki yığınlar

(*) *Demokrat Arkadaş*, Ekim 1988, Sayı:6, s.6-7
(**) *Ekim*, sayı:1, s.8, sayı: 6, s.14

olarak yaşanmadı. Burjuva gelişme, ulusal ve demokratik hareketin yanısıra işçi hareketini ve komünist hareketi de ortaya çıkardı. Ulusal kurtuluş ve burjuva devrim sürecinde komünist partiler oldukça önemli roller oynadı, dahası, harekete halkçı bir içerik vererek, önderliği ele alıp iktidarı zaptettiler (Çin, Vietnam vb.). Burjuvazinin devrilip ya da yenilgiye uğratılmasıyla iktidarın komünist partisi tarafından ele geçirilmesi, ulusal kurtuluş ve demokratik devrim sürecinin sosyalizme yöneltilmesi ve kapitalist dünya sisteminden kopup dışına çıkma anlamında, bu devrimler, sosyalist devrimler ya da sosyalist yola giren halk devrimleri olarak nitelenebilirler.

Ne var ki, tarihsel deneyimin de gösterdiği gibi, bu durum komünist harekette teori planında bazı zararlı sonuçlara yol açtı. Bu süreçte yer alan komünist partileri zorunlu olarak yığınların ulusal, burjuva demokratik istemlerinin de temsilcisi oldular. Milliyetçi, burjuva demokratik öğelerle sosyalist öğeler içiçe geçti; milliyetçi, burjuva demokratik öğelere dayanıldı, tavizler verildi, ya da bu öğeler sosyalist görünümlere büründüler. Bu da, teorik planda komünizmin, emperyalizmin sosyalist eleştirisinin, milliyetçi, küçük-burjuva demokratik öğelerle, hatta "yabancı", "Batı" karşıtı öğelerle karışmasına yolaçtı. Dahası, iktidarı ele geçiren komünist partilerin bazıları, örneğin ÇKP, kendi devrimlerinin pratiklerini evrensel teori düzeyine yükseltince, ya da yükseltilmesine göz yumunca sorun büsbütün karıştı. Örneğin, ulusal-demokratik devrimin (bağımsızlık, demokrasi, toprak devrimi) ve "halk savaşı"nın mutlaklaştırılıp, ileri kapitalist ülkeler dışında bütün ülkeler için değişmez bir "model" olarak sunulması, emek-sermaye çelişkisinin ikinci plana itilerek, bunun yerine çağın dönüştürücü dinamiği olarak emperyalizm -ezilen uluslar / halklar çelişkisinin geçirilmesi, sınıfsal bakış açısı yerine "ulusal" bakış açısıyla yapılan "milli burjuvazi" tahlilleriyle "yerli kapitalizm"in aklanması vb.

Muhalefetteki komünist partileri ise ulusal-burjuva devrimin yarattığı sonuçlar tatmin edici olmayınca kendilerine burjuva devrim görevlerinin gerçek tarihsel mirasçıları, radikal, tutarlı uygulayıcıları misyonunu yüklediler. Burjuvazi sosyalist devrim korkusuyla gericileştiğinden ulusal-burjuva devrimi halkçı, demokratik içeriğinden olanaklı olduğu ölçüde arınıdırıyor, ulusal devletini kurup kapitalist sistem içinde yerini alarak uluslararası kapitalizme bağlanıyordu. Sosyalistler bunun karşısına, burjuvazinin devrimi sonuna kadar götürmediği, ülkeyi emperyalizmin kucağına attığı eleştirisiyle çıkıyor, "anti-emperyalist demokratik devrimi sonuna kadar sürdürmek" hedefiyle ulusal-demokratik devrim programında ve şiarlarında ısrar ediyorlardı. Örneğin bizde MDD'nin "Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye" programı / sloganı tamı tamına bunun ifadesiydi.

Oysa, ulusal devletini kuran burjuvazinin dünya pazarı /ekonomisi içerisinde yerini alarak emperyalizme bağlanması son derece doğaldı, başka türlüsü de olamazdı. "Bağımsızlık" denilen şey "ulusal devlet"tir; bu da gerçekleşmiş bulunuyor. Kapitalizm altında bundan öte bir "bağımsızlık" olanaksızdır, dahası bir ütopyadır.

"Kapitalizm, gelişmesi sırasında, iki tarihsel eğilim gösterir. Birincisi, ulusal yaşamın ve ulusal hareketlerin uyanışıdır, her türlü ulusal baskıya karşı savaşım, ulusal devletlerin yaratılmasıdır. İkincisi, uluslar arasında her türlü ilişkilerin gelişmesi ve çoğalmasıdır, ulusal çitlerin yıkılması ve sermayenin, genel olarak iktisadi yaşamın, siyasetin, bilimin vb. enternasyonal birliğinin yaratılmasıdır.

"Bu iki eğilim, kapitalizmin evrensel yasasını oluşturur. Kapitalist gelişmenin başlangıcında birinci eğilim egemendir. İkinci eğilim olgunlaşmış olan ve sosyalist bir topluma dönüşmeye doğru yolalan kapitalizmin niteliğidir." (*)

Yeryüzünün Doğusu ve Güneyinde ulusal devletlerin kuruluşuyla, birinci eğilimin yarattığı sürecin esasen tamamlandığını belirtmiştik.

Daha 19.yüzyılda belirginleşen ikinci eğilim ise, kapitalizmin kendi içinde savaşlara da götüren son derece sert çelişkileriyle birlikte, 20 yüzyılda dünya ekonomisinin oluşması, bilimsel-teknik devrimin üretici güçlerde yarattığı muazzam gelişme sonucu, o derece ileri bir noktaya varmış, öylesine olgunlaşmıştır ki, ekonomide, siyasette ya da başka herhangi bir sorunda, kelimenin gerçek anlamında "ulusal" bir çerçeveden sözetmek artık tamamiyle olanaksız hale gelmiştir. Tek tek "ulusal" kapitalist ekonomiler / devletler kapitalizmin yarattığı dünya ekonomisinin / sisteminin birer parçasıdırlar. Bu nedenle bu sistem içerisindeki hiç bir ülke mutlak "bağımsız" olamaz. Üretici güçlerin ulaştığı evrensel düzey mutlak egemenliği olanaksız kılıyor. Kapitalizm halkları *"Bütün alanlarda karşılıklı*

(*) V. İ.Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, s.25, *Sol Yayınları*

bağımlılık bağları ile birleştirmiştir." "Üretici güçlerin devsel gelişmesini yansıttığı ölçüde, ulusal tecridin ve çeşitli halkların çıkarları arasındaki karşıtlığın ortadan kaldırılmasını kolaylaştırdığı ölçüde, bu süreç, bir ilerleme etkeni" dir, "çünkü gelecekteki dünya sosyalist ekonomisinin maddi öncüllerini hazırlar." (*)

Ancak bu sistem /ekonomi egemenliği, sömürmeyi, son derece keskin çelişki ve çatışmaları içeren bir hiyerarşidir. Tek tek ülkeler gelişmişlik düzeylerine ve sermayelerinin gücüne göre bu hiyerarşinin üst, orta ve alt basamaklarında diziliyorlar. En üstte gelişmiş, güçlü kapitalist ülkeler, onların altında orta ve az gelişmişler yer alıyorlar. Hiyerarşinin alt ve orta basamaklarındaki üsttekilerin ekonomik, mali, diplomatik, askeri egemenliği altındadırlar. Üsttekiler bütün diğerlerinden kendi ülkelerine değer aktarıyorlar. Aynı şekilde, en alttakilerden değer aktarmayı ortadakiler de kendileri için gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Yani büyük bir tarihsel ilerleme olan halkların her alanda karşılıklı bağımlılığı, aynı zamanda egemenlik ilişkilerine, büyüklerin küçükleri, kuvvetlinin zayıfı ezmesine ve sömürmesine dayanıyor. Sermayeleri en büyük ve güçlü olanlar zayıfları egemenliği altına alıyor, sadece ekonomisini, maliyesini değil, siyasi yaşamını ve diplomasisini de yönlendiriyor. Dolayısıyla soyutta, siyasal ve hukuki bakımdan eşit, bağımsız görünen uluslar gerçekte eşit değillerdir. Ama kapitalizm altında başka türlüsü de olanaksızdır. Bu, kapitalist toplumda ekonomik bakımdan eşit olmayan yurttaşların kanun önünde ve siyasal olarak eşitliğine ("bir kişi, bir oy") benzer. Oysa fiiliyatta ekonomik gücü elinde tutan azınlık çoğunluğa hakimdir ve bütün önemli sorunlarda son tahlilde tayin edicidir. Kapitalist dünyanın uluslar / devletler düzeninde ve ilişkilerinde de durum benzerdir. Ama bu, bilinen eski türden bir "ulusal sorun" değildir. Burada tek tek sermayelerin toplamından oluşan dünya sermayesinin dünya çapında emeği ve her sermayenin büyüklüğüne ve kuvvetine göre pay almasıdır söz konusu olan; ama, en güçlü sermayeler dünya çapında gerçekleştirilen artı-değerden sermayesi oranında pay almakla kalmıyor, ülkeler arası eşitsiz ekonomik, ticari ilişkiler nedeniyle yağmalıyorlarda. Dünya ekonomisinin ve ticaretinin işleyişi hakim ülkelerin çıkarlarına ve şartlarına göre düzenlenmiştir. Ama zayıf ülkelerin burjuvazisinin güçlülerle daha büyük pay için çekişmelerinde ilerici hiçbir şey yoktur. Aynı koşullara bütün sermayeler sahip olmak ister; hepsinin, en zayıfının bile ülküsüdür bu. Ama bunu "ulusal çıkarlar" olarak sunup işçileri aldatmaya çalışırlar. Aynı şekilde, hakim ülkelerin burjuvazisi de, dünya pazarında gerçekleştirdiği aşırı karlar sayesinde kendi ülkesinin işçilerinin sahip olduğu nispeten yüksek yaşam düzeyini dayanak edinerek, kendi çıkarlarını, yani zayıf ülkelerin işçilerinin aşırı sömürülmesini "ulusal çıkarlar" olarak gösterip kendi ülkesinin işçilerini aldatır.

Sorunun kaynağı kapitalizmdir. Bütün "ulusal" sermayeler içiçe, işbirliği halinde bütün uluslardan işçileri ve emekçileri sömürüyorlar; karşı karşıya olan uluslar değil, sermayeler ve işçilerdir. Lenin şöyle diyordu: *"Ulusal eşitlik daha tam hale geldikçe (ayrılma özgürlüğü olmaksızın bu eşitlik tam olamaz) ezilen ulus işçileri eziliş nedenlerinin hak eksikliği değil kapitalizm olduğunu dah açık göreceklerdir."* (*)

Sorun "bağımsızlık" sorunu değildir; bu gerçekleşmiştir ve kapitalizm altında bundan öte bir bağımsızlık olamaz. Ama eğer "bağımsızlık"tan kastedilen kapitalist dünya ekonomisinden kopmak, bugünkü eşitsiz, sömürüye, egemenliğe, hiyerarşiye dayanan ilişkilere son vermek, bu ilişkilere dayanan bugünkü uluslar düzeninin yerine eşit, özgür, ileri ulusların geri uluslara karşılıksız iktisadi ve kültürel yardımına dayanan bir uluslar düzenini geçirmekse bu da sosyalizmden, sosyalist devrimden başka bir şey olamaz. O halde, sosyalist programdan ayrı, ondan önce gerçekleştirilmesi düşünülen bir "bağımsızlık" programına ne gerek var? Bu bir şaşkınlık, dahası bir ütopya değil midir?

Eğer kapitalist sistemin dışına çıkmayı ifade ediyorsa -ki kastedilen budur- anti-emperyalist, antitekel devrim, anti-kapitalist / sosyalist devrimden başka ne olabilir? O halde bunu sosyalist devrimden ayrı bir aşama, "demokratik devrim" olarak sunmak niye? Bugünkü dünyada her sosyalist devrim, aynı zamanda halis bir anti-emperyalist devrimden başka ne olabilir?

Gerek emperyalist ülkelerin işçi sınıfı, gerekse diğer kapitalist ülkelerin işçi sınıfı için anti-emperyalizm anti-kapitalizmdir; uluslararası sermaye cephesinin zayıf halkalarını sosyalist devrimlerle parça-

(*) J.V.Stalin, *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, s.171-172, *Sol Yayınları*

(*) *Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm*, s.90, *Sol Yayınları*

lamak, bu devrimleri yaymak "kendi" ulusal burjuvazilerini ve giderek dünya burjuvazisini devirip dünya sosyalizmini gerçekleştirmektir. Sorun böyle konulmadığında enternasyonalizm, dünya devrimi perspektifi yitirilir, "ulusal sosyalizm"e kapı aralanır. Bu nedenle kapanmış bir dönemin şiarı olan "bağımsızlık"a sosyalizmi unutturmaya yolaçan vurgu artık terkedilmelidir. "Bağımsızlık"m bu derece ülküleştirilmesi ulusalcılığa kapı aralar. Burjuvazi muazzam bir tarihsel ilerleme olan halkların her alanda karşılıklı bağımlılığı gerçeğini, eşitsiz, sömürüye ve egemenliğe, onursuz iki yüzlü ilişkilere dayanan bugünkü uluslar düzenini, uluslararası sermayeyle birlikte işçi sınıfını ücretli kölelik koşullarında tutan bugünkü sistemi meşru, kabul edilebilir göstermek için kullanıyor diye, Marksistler onun karşısına "ulusalcı" bakış açısıyla çıkamazlar. Tersine bugükü karşılıklı bağımlılığı, eşitsizlikten, sömürüden, egemenlik ilişkilerinden arındıracak olan dünya sosyalizmi alternatifiyle çıkabilirler; ki, ileri ulusların geri uluslara karşılıksız ekonomik kültürel yardımıyla fiili eşitliği sağlamayı, özgür rızaya dayanan en sıkı işbirliğiyle onları daha da kaynaştıracak ve giderek tek bir toplulukta, insanlık potasında eritmeyi amaçlayan alternatiftir.

Emperyalizmin / uluslararası tekelci sermayenin "ulusal" bakış açısıyla eleştirisi terkedilmelidir. Sermayenin ulusal kimliği bir Marksist, sınıf bilinçli bir işçi için önemli değildir; onlar, örneğin, ABD veya Alman sermayesine karşı "yabancı" oldukları için değil, sermaye oldukları için savaşırlar. Kendisinin ABD veya Türk sermayesi tarafından sömürülüyor olmasının bir Türk işçisi için önemi yoktur. Ayrıca ABD sermayesi, örneğin neden Türkiye'de, Meksika'da ya da Filipinler'de diyemezsiniz. Sermaye uluslararası bir olgudur, fazlaysa dışa taşar ya da nerede daha çok gerçekleştirebiliyorsa oraya gider. Bu, sermayenin doğasıdır.

'60'ların ve '70'lerin anti-emperyalist hareketinin teorisyenleri, milliyetçi bir bakış açısına sahiptiler; küçük-burjuvazinin ve orta katmanların Kemalizmden miras geleneksel milliyetçi duygularına seslendiler. YÖN orada kalsın, MDD'nin baş teorisyeni M.Belli ateşli bir milliyetçiydi. O dönemki yazılarına bakılabilir; tepeden tırnağa milliyetçi bakış açısı hakimdir. Örneğin, "Millet Gerçeği" başlıklı yazısında çok açık ve kaba bir şekilde, *"Millet gerçeği, çağımızın en büyük gerçeğidir"* diyor, gerçek *"Türk milliyetçisi"*nin vasıflarını anlatıyordu. Ona göre, sosyalist ve kapitalist ülkelerde yığınları harekete getiren en güçlü etken "ulusçuluk"tu. (*) Onu yaptı. Bugünkü bütün demokratik devrim (bağımsızlık, demokrasi) programları bu teorik geleneğin mirasıdırlar. Artık terkedilmeleri gerekiyor.

O dönemin devrimcilerinin Marksizm-Leninizm adına reformist TİP'in şahsında "Sosyalist Türkiye" alternatifinin karşısına "Bağımsız Türkiye" alternatifini çıkarmaları siyasal tarihimizin garip bir cilvesiydi. "Sosyalist Türkiye" (ve Sosyalist Dünya) Marksistlerin bayrağıdır; bu bayrağın altına geçilmelidir.

"Milli burjuvazi", yani orta burjuvazi, "Kemalist zinde kuvvetler" ("asker, sivil, aydın zümre") çoktan tekellerle kaynaştı. Anti-emperyalizm bayrağını taşımaları için hiçbir neden kalmadı. O dönemki milliyetçi-yurtsever içerikli anti-emperyalist dalganın geri çekilmesinin bir nedeni budur. Öte yandan, devrimci hareket Kemalizmin etkisinden kurtuldu, yavaş bir hızla da olsa, devrimci harekette sınıfsal bakış açısı gelişti. Sermaye iktidarı -işte emperyalizmin egemenliğinin temsilcisi; ona vuran emperyalizme vurur. "Dış" ve "iç" düşman onda cisimleşmiştir.

(*) Mihri Belli, *Yazılar* (1965-1970), s.283-284, Sol Yayınlar

Beytepe'de ulaşım sorunu

(Baştarafı s.32'de)

konulmuştu. İmza dilekçesinin kitlesel olarak rektörlüğe götürülmesi gerekirken, bu işi seçilen temsilcilerin üstlenmesi ise diğer bir olumsuzluktu.

Parasız ulaşım hakkı istemi daha başından kararlılıkla savunulamamış oldu. Rektörlük "ara çözüm"ün gerisinde bir çözümle sorunu geçiştirdi.

Son olumsuzluk ise dağıtılan Dev-Genç imzalı bildirinin içeriği idi. Tüm devrimcilerin çabasıyla gerçekleştirilen bu imza kampanyasına küçük-burjuva dar grupçu zihniyetle tek başlarına sahiplenmeye kalkıştılar. Kitleler üzerinde olumsuz etkisinin yanısıra, devrimci gruplar arasında gelecekte ortak hareket etmenin zeminini de ortadan kaldırmaya yönelik bir tutumdu bu.

H.Ü. Beytepe Kampüsünden bir grup Ekim okuru adına
C.Kızılkaya - T.Kayın
Ocak 1989

Ekim, sık sık Marksist literatürden parçalar, makaleler yayınlıyor. Dikkatli okuyucu bunların amaçlı yayınlandığını, Ekim'in ele aldığı sorunlarla doğrudan ilintili olduğunu farketmiştir. Buna devam edeceğiz.

Lenin'den aşağıda yayınladığımız makale, Türkiye solunda bugünün en önemli teorik tartışma konularından biri olan demokrasi sorununa Marksist yaklaşımın ne olması gerektiği sorusuna son derece net bir cevap niteliğindedir.

"Demokratik devrimciler"imiz, demokratik istemler için savaşımı kapitalizmin devrilmesi savaşımından koparmakla kalmıyorlar, demokratik istemler gerçekleşmeden, sosyalist devrimin gündeme getirilemeyeceğini ileri sürüyorlar. Ama Lenin aynı kanıda değildir. "...bütün demokratik reformların tam ve her yönüyle gerçekleştirilmesinin gerekli temeli olarak kapitalizmin devrilmesini ve burjuvazinin mülküne el konulmasını istiyoruz" diyen Lenin, "Bazı ülkelerde, tek bir temel demokratik reform bile yapılmadan önce işçilerin burjuvaziyi devirmelerinde akla aykırı hiçbir yan yoktur" diye devam ediyor ve önemli olanın proletaryayı devrimci bir demokrasi ruhu ile eğitmek" olduğuna işaret ediyor.

Devrimci proletarya ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı

V.İ.Lenin

SOSYAL-DEMOKRAT partilerin taktik kararlarının ya da programlarının çoğu gibi, Zimmerwald Bildirgesi de "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı"nı ilan ediyor. *Berner Tagwacht*'ın n° 252 ve 253'te Parabellum "var olmayan bir kendi kaderini tayin hakkı için savaşım verme"yi "aldatıcı" diye niteledi, böyle bir savaşımın *karşısına* "proletaryanın kapitalizme karşı devrimci yığınsal savaşımı"nı *koydu*. Bu arada "biz toprak ilhakına karşıyız" diye *güvence verdi* (bu güvence Parabellum'un yazısında *beş* kez yineleniyor) ve uluslara karşı zora baş vurulmasına karşı olduklarını belirtti.

Parabellum'un, durumunu desteklemek üzere öne sürdüğü savlar, bugün Alsace-Lorraine, Ermenistan, vb. gibi ulusal sorunların emperyalizmin sorunları olduğu, ulusal devletler çerçevesinin sermayeye dar geldiği, tarih saatini, modası geçmiş ulusal devletler idealine geri alma olanağı olmadığı savıyla ifade edilebilir.

Parabellum'un mantığı doğru mu, yanlış mı, onu görelim.

Her şeyden önce, "ulusal devlet ideali"nin işçi sınıfınca kabulüne karşı dururken İngiltere'yi, Fransa'yı, İtalya'yı, Almanya'yı, yani ulusal kurtuluş hareketini gerilerde bırakmış ülkeleri gözönünde tuttuğu, ama ulusal hareketin, bugünün ve geleceğin sorunu olduğu Asya'yı, Afrika'yı ve sömürgeleri dikkate almadığı için ileriye değil, geriye bakan Parabellum'dur. Hindistan, Çin, İran ve Mısır'dan sözetmek yeter.

Bundan başka, emperyalizm demek, sermayenin, ulusal devletlerin genel çerçevesini aşması demektir; ulusal baskının yeni bir tarihsel temelde yükseltilip genişletilmesi demektir. Böylece bundan çıkacak sonuç, Parabellum'a karşın, sosyalizm için devrimci savaşımı, ulusal sorunda devrimci bir programla birleştirip *ilişkilendirmemiz* gerektiğidir.

Söylediklerine bakılırsa Parabellum, demokrasi cephesinde tutarlı devrimci bir programı, sosyalist devrim *adına* küçümseyerek reddetmektedir. Böyle yaparken yanılgı içindedir. Proletarya, demokrasi aracılığıyla, yani demokrasiyi tam uygulayarak ve savaşımının her adımını, en kararlı biçimde formüle edilmiş demokratik isteklerle ilişkilendirerek zafer kazanabilir, böyle yapmaksızın kazanamaz. Sosyalist devrimi ve kapitalizme karşı devrimci savaşımı, demokrasinin sorunlarından *yalnızca biriyle*, burada ulusal sorunla *karşı karşıya koymak* saçmadır. Kapitalizme karşı devrimci savaşımı, bütün demokratik isteklerle, yani cumhuriyet, halk ordusu (*militia*), resmi görevlilerin halk tarafından seçilme-

si, kadınlara eşit hak verilmesi, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, vb. gibi isteklerle ilgili devrimci bir program ve taktiklerle *birleştirmeliyiz*. Kapitalizm var oldukça bu istekler -hepsi- yalnızca bir istisna olarak elde edilebilir. Üstelik tam olarak değil, çarpıtılmış olarak... Şimdiye dek başarılmış demokrasiye dayanarak ve bu demokrasinin kapitalizmde tam olamayacağını gözler önüne sererek, yığınların içinde bulunduğu yoksulluğun ortadan kaldırılmasının ve *bütün* demokratik reformların *tam* ve *her yönüyle* gerçekleştirilmesinin gerekli temeli olarak kapitalizmin devrilmesini ve burjuvazinin mülküne el konmasını istiyoruz. Bu reformların bir bölümü burjuvazinin devrilmesinden önce, bir bölümü burjuvazinin devrilmesi *sırasında*, bir bölümü de devrildikten sonra yapılacaktır. Toplumsal devrim tek bir çarpışmadan ibaret değildir, ama ekonomik ve demokratik reformun bütün sorunları üzerinde, ancak burjuvazinin mülksüzleştirilmesiyle tamamlanan bir dizi çarpışmayı kapsayan bir dönemdir. Demokratik isteklerimizin *herbirini*, bu sonal amaç için a'dan z'ye kadar tutarlı devrimci bir yolda formüle etmeliyiz. Bazı ülkelerde, tek bir temel demokratik reform bile yapılmadan *önce*, işçilerin burjuvaziyi devirmelerinde akla aykırı hiçbir yan yoktur. Ne var ki, tarihsel bir sınıf olarak proletaryanın, en tutarlı ve kararlı devrimci bir demokrasi ruhuyla eğitilerek hazırlanmadıkça burjuvaziyi yenebilmesi aklım alabileceği bir şey değildir.

Emperyalizm, bir avuç büyük devletin dünya uluslarına, giderek artan baskısı demektir; ulusların ezilişini yaygınlaştırmak ve sağlamlaştırmak üzere büyük devletler arasında patlak veren savaşlar dönemi demektir; iki yüzlü sosyal-yurtsever bağnazların, yani "ulusların özgürlüğü", "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" ve "ata topraklarının savunulması" *bahanesiyle* dünya ulusları çoğunluğunun büyük devletler tarafından ezilmesini savunan bireylerin halk yığınlarını aldattığı dönem demektir.

Bu nedenledir ki, sosyal-demokrat programın odak noktasında, ulusların ezen ve ezilenler diye ayrılışı yer almalıdır. Emperyalizmin *özü* buradadır. Sosyal-şovenistler ve Kautsky bu noktayı *sahtekarca* atlamışlardır. Burjuva barışçılığı ya da kapitalizm çerçevesinde bağımsız uluslar arasında barışçıl yarış yollu bilisizin bilisizi ütopya açısından, ulusların bu tür bölünüşü önem taşımaz, ancak emperyalizme karşı devrimci savaşım açısından bu bölünme çok önemli, çok anlamlıdır. A'dan Z'ye demokratik ve devrimci olan ve sosyalizm için ilk ağızdaki savaşımın genel amacına *uygun düşen* "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" tanımının da, bu bölünmenin sonucu olması gerekir. İşte bu hak nedeniyle ve bu hakkın içtenlikle tanınması savaşımında, ezen ülkelerin sosyal-demokratları, ezilen ulusların ayrılma hakkına sahip olması gerektiğini bir istek olarak öne sürmelidirler. Böyle yapmazlarsa, ulusların eşit haklara sahip olduklarının ve enternasyonal işçi sınıfı dayanışmasının kabulü, gerçekte boş bir laf cambazlığından ve iki yüzlülükten başka bir şey olmayacaktır. Öte yandan, ezilen ulusların sosyal-demokratları, ezen ve ezilen uluslar işçilerinin birliğine ve kaynaşmasına büyük önem vermelidirler. Böyle yapmazlarsa, *her zaman* halkın çıkarlarına ve demokrasinin isterlerine ihanet eden ve kendi sırası geldiğinde, toprak ilhakına ve başka ulusları ezmeye, *her zaman* hazır olan kendi ulusal *burjuvazilerinin* istemeye istemeye dostu haline geleceklerdir.

Geçen yüzyılın altmışlarında ulusal sorunun ortaya konuş biçimi, ders niteliğinde bir örnek olabilir. Herhangi bir biçimde sınıf savaşımı ve sosyalist devrim düşüncesine kafaları yabancı olan küçük-burjuva demokratlar, kendilerine bir ütopya çizmişlerdi. Buna göre kapitalizm çerçevesinde özgür ve eşit olan uluslar barış içinde yarışacaklardı. Toplumsal devrimin ilk ağızdaki amaçlarını gözden geçiren Prudoncular, ulusal sorunu ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tümden "reddettiler". Marx, Fransız Prudonculuğunu alaya aldı ve Fransız şovenizmiyle arasındaki ilintiyi ortaya koydu. ("Fransa'daki beyefendiler 'yoksulluğu' ortadan kaldırmcaya dek tüm Avrupa sesini çıkarmadan, yanpala gelip yatmalıdır ve yatacaktır... Ulusal toplulukları yadsıyarak [bu beyefendiler -ç.] farkına varmadan, model Fransız ulusu tarafından yutulduklarını anlamış görünüyorlar.") Marx, "her ne kadar, ayrıldıktan sonra federasyon olabilirse de", *İrlanda'nın* Britanya'dan *ayrılmasını* savunuyordu. Bunu küçük-burjuvazinin barışçıl kapitalizm ütopyası açısından ya da " İrlanda için adalet" düşüncesiyle istiyor değildi, *ezen ulusun*, yani *Britanya* proletaryasının kapitalizme karşı devrimci savaşımının gerekleri açısından istiyordu. *Bu* ulusun özgürlüğü, başka bir ulusu ezmesiyle kısıtlanmış, kötürüm olmuştu. Eğer İrlanda'nın ayrılma hakkını savunmazsa, *Britanya* proletaryasının enternasyonalizmi, ikiyüzlü bir sözden başka bir şey olmazdı. Hiçbir zaman küçük devletler kurulmasından, ya da genel olarak devletlerin bölünmesinden veya fede-

rasyon ilkesinden yana çıkmayan Marx, ezilen bir ulusun ayrılmasını, federasyon yönünde bir adım, dolayısıyla da ayrılma doğrultusunda değil, siyasal ve ekonomik toplaşma yolunda, ama demokrasi temelinde bir toplaşma olarak görmüştü. Parabellum'un gözünde, Marks, İrlanda için ayrılma hakkını savunurken belki de "aldatıcı bir savaş" veriyordu. Ne var ki, gerçekte *yalnızca* bu istek tutarlı devrimci program ortaya koymaktaydı; yalnızca bu istek enternasyonalizmle uyuşum halindeydi; yalnızca bu istek emperyalist *olmayan* bir doğrultuda toplanılmasını savunuyordu.

Günümüz emperyalizmi öyle bir durum yarattı ki, ulusların büyük devlet tarafından ezilmesi genelleşti. Ulusların ezilişini yoğunlaştırmak amacıyla emperyalist bir savaşa girişen dünya uluslarının çoğunu ve yeryüzü nüfusunun büyük kesimini ezen egemen ulusların sosyal-şovenizmine karşı savaşım verilmesi görüşü bu nedenle, sosyal-demokrasinin ulusal soruna ilişkin programında kesin, bellibaşlı ve temel nokta olmalıdır.

Sosyal-demokratik düşüncenin bu konuda bugünkü eğilimlerine şöyle bir gözatalım. Kapitalizm çerçevesinde uluslar arasında eşitlik ve barış düşü gören küçük-burjuva ütopyacıların yerini sosyal-emperyalistler aldı. Küçük-burjuva ütopyacılarla savaşan Parabellum, yeldeğirmenlerine saldırıyor, böylece farkında olmaksızın sosyal-emperyalistlerin ekmeğine yağ sürüyor. Sosyal-şovenistlerin ulusal sorun konusundaki programı nedir?

Sosyal-şovenistler, ya Parabellum (Cunow, Parvus, Rus oportünistler Semkovski, Liebman ve ötekiler) tarafından öne sürülenlere benzer savları kullanarak kendi kaderini tayin hakkını tümden yadsıyorlar, ya da bu hakkı ikiyüzlülüğü apaçık ortada olan bir biçimde kabul ediyorlar; örneğin bu hakkı, kendi uluslarının ya da askeri bakımdan dost oldukları ulusların sömürdüğü uluslara uygulamıyorlar (Plehanov, Hyndman, bütün Fransız yanlısı yurtsever bağnazlar, sonra Scheidemann, vb., vb.). Sosyal-şovenist yalanın en akla yatkın görüneni, bu nedenle de proletarya için en tehlikeli olanı, Kautsky'nin formülü. Söze gelince Kautsky, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkından *yana;* söze gelince, "*die Selbständigkeit der Nationen allseitig [!] und rückhaltlos [?] achtet und fordert* (*) (*Die Neue Zeit*, n° 33, II, s.241, 21 Mayıs 1915)bir sosyal-demokrat partiden yana. Ne var ki *iş uygulamaya gelince* Kautsky, ulusal programı günün sosyal-şovenizmine uyarlamış, çarpıtmış ve kızağa çekmiştir; ezen uluslar sosyalistlerine düşen görevlerin ne olduğuna ilişkin kesin bir tanımlama yapmamaktadır; her ulus için "devlet bağımsızlığı" istemenin *(staatliche Selbständigkeit)* "çok fazla" (*"zu viel"*, *Die Neue Zeit*, n° 33, II, s.77, 16 Nisan 1915) şey istemek olacağını söylerken de demokratik ilkenin kendisini açıkça bozmaktadır. Eğer hoşunuza giderse, "ulusal özerklik" yeter de artar bile! Kautsky, temel sorundan, emperyalist burjuvazinin tartışılmasına izin vermeyeceği temel sorundan yani, ulusların ezilmesi üzerine temellendirilmiş *devlet sınırları* sorunundan kaçınıyor; burjuvaziyi hoşnut edebilmek için en temel olan şeyi programdan atıyor. Proletarya yasallığın çerçevesi içinde kaldığı ve devlet *sınırları* sorununda burjuvaziye "sessizce" başeğdiği sürece, burjuvazi her türlü "ulusal eşitlik" ve dilerseniz "ulusal özerklik" sözü vermeye hazırdır. Kautsky sosyal-demokrasinin ulusal programını devrimci bir biçimde değil, reformcu bir anlayışla düzenlemiştir.

Parabellum'un ulusal programını, ya da daha doğrusu, onun "biz toprak ilhaklarına karşıyız" yollu *güvencelerini*, *Parteivorstand* (*), Kautsky, Plehanov ve hempası yürekten destekliyor. Çünkü, o program, egemen durumda olan sosyal-yurtsever bağnazları gözler önüne sermemektedir. Bu programı burjuva barış yanlıları da onaylayabilir. Parabellum'un görkemli *genel* programı ("kapitalizme karşı devrimci bir yığın savaşımı"), o programla uyuşumlu olarak ve o ruh çerçevesinde, eğilip-bükülmeyen ve aynı ölçüde devrimci bir ulusal sorun programı hazırlamasına yaramıyor, ama-altmışlarda Prudoncuların yaptığı gibi- meydanı sosyal-yurtsever bağnazlara bırakmasına yol açıyor. Bugünkü emperyalist çağda dünyadaki sosyalistlerin çoğu, başka ulusları ezen ve bu durumu geliştirmek için çaba gösteren ulusların üyesidir. Bu nedenledir ki, gerek barış, gerekse savaş zamanında, ezilen ulusların ayrılma özgürlüğünden yana propaganda yapmayan bir sosyalistin, gerçekte sosyalist ya da enternasyonalist olmadığını, yalnızca şovenist olduğunu ilan etmediğimiz sürece, "toprak ilhaklarına karşı savaşımımız" anlamsız kalacak ve sosyal-yurtsever bağnazları hiç ürkütmeyecektir. Hükümet

(*) "ulusların eşitliğini, kapsamlı olarak ve duraksamaksızın isteyen ve buna saygı duyan". -ç.

(*) Alman Sosyal-Demokrat Partisi Yönetim Kurulu. -Ed.

yasaklarına karşı meydan okuyarak, yani özgür, yani yasa-dışı basında böyle bir propaganda yapmaya yanaşmayan ezen ülke sosyalisti, uluslar için eşit hakların iki yüzlü savunucusundan başka bir şey değildir.

Parabellum, henüz burjuva demokratik devrimini tamamlamamış olan Rusya hakkında yalnızca bir tümce söylüyor:

"Selbst das wirtschaftlich sehr zurück gebliebene Rußland hat in der Haltung der polnischen, lettischen, armenischen Bourgeoisie gezeigt, daß nicht nur die militärische Bewachung es ist, die die Völker in diesem 'Zuchthaus der Völker' zusammenhält, sondern Bedürfnisse der kapitalistischen Expansion, für die das ungeheure Territorium ein glänzender Boden der Entwicklung ist." (*)

Bu, "sosyal-demokratik bir görüş" değil, liberal-burjuva görüşüdür; enternasyonalist değil, Büyük-Rus şovenist görüşüdür. Alman sosyal-yurtsever bağnazlarıyla böylesine savaşan Parabellum'un, Rus şovenizmi hakkında pek az bilgisi olduğu anlaşılıyor. Parabellum'un sözlerinin sosyal-demokrat bir yargıya çevrilebilmesi ve ondan sosyal-demokrat sonuçlar çıkarılabilmesi için, değiştirilip şu biçime sokulması gerekir:

Rusya, halkların hapishanesidir. Bu, yalnızca çarlığın askeri-feodal niteliğinden ötürü, yalnızca Büyük-Rus burjuvazisi çarlığı desteklediği için değil, ama Polonya burjuvazisi ve benzeri burjuvaziler, kapitalist gelişme uğruna, ulusların özgürlüğünü ve genel olarak demokrasinin gereklerini kurban ettikleri için de böyledir. Rus proletaryası, çarlığın ezdiği bütün uluslar için Rusya'dan tam ve *"rückhaltlos"* (***) ayrılma özgürlüğünü derhal ileri sürmeksizin, halkın önünde utkun bir demokratik devrime (ki bu onun ilk ağızdaki görevidir) doğru yürüyemez, ya da sosyalist bir devrim için kardeşlerinin, Avrupa proleterlerinin yanında çarpışamaz. Bunu sosyalizm için devrimci savaşımımızdan ayrı bir şey olarak istiyor değiliz; eğer bu savaşım, ulusal sorun dahil, demokrasinin bütün sorunlarına devrimci bir yaklaşımla ilişkilendirilmezse boş bir sözden öteye gitmeyeceği için istiyoruz. Kendi kaderini tayin etme özgürlüğü, yani bağımsızlık, yani ezen uluslardan ayrılma özgürlüğü istiyoruz. Bunu, ülkeyi ekonomik bakımdan bölmeyi, ya da küçük devletler idealini düşlediğimiz için değil, tam tesine, yalnızca gerçekten demokratik, gerçekten enternasyonalist bir temel üzerinde geniş büyük devletten ve ulusların yakın birliği, hatta kaynaşmasından yana olduğumuz için istiyoruz. Ancak ayrılma özgürlüğü olmaksızın, böyle bir temel *düşünülemez*. Nasıl ki, Marx 1869'da, İrlanda'nın ayrılmasını, İrlanda'yla Britanya arasında bir bölünme olsun diye değil, ama onun ardından gelecek özgür bir birlik için istediyse, "İrlanda için adalet"i sağlamak üzere değil, ama Britanya proletaryasının devrimci savaşı için istediyse, biz de, aynı biçimde, Rus sosyalistlerinin, ulusların kendi kaderlerini tayin özgürlüğünü istemeyi reddetmelerini, yukarıda belirttiğimiz anlamda, demokrasiye, enternasyonalizme ve sosyalizme doğrudan doğruya ihanet sayıyoruz.

Collected Works
vol.21, s.407-414

16 (26 Ekim 1915 tarihinden önce olmamak üzere Almanca yazıldı.
İlk kez 1927'de Lenin *Miscellany* VI'da
İmza: *N.Lenin*
[Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları isimli derlemeden alınmıştır. (s.229-238, *Sol Yayınları.)]*

(*) " İktisadi bakımdan çok geri olan Rusya bile, Polonya, Letonya ve Ermenistan burjuvazisinin takındığı tutumla göstermiştir ki, halkları bu 'halk hapishanesi'nde tutan şey yalnızca askeri koruma değil, ama kapitalist genişleme gereğidir. Böyle bir gelişme için geniş toprak şahane bir ortamdır." -ç.

(*) çekinmeden açıkça -ç.

Sırp milliyetçileri

(Baştarafı s.34'de)

baskı politikaları, hakim ulus şovenizmi bir tesadüf değil, yıllardır uygulanan revizyonist kapitalist yolcu politikaların kaçınılmaz sonuçlarıdır. Şimdi bir yandan emperyalist ve revizyonist devletler; diğer yandan kokuşmuş revizyonist partilerin içindeki çıkarcı parti şefleri ulusal düşmanlıkları körüklüyor, birbirlerinin içişlerine burunlarını sokuyorlar. Fakat Yugoslavya'daki Sırp milliyetçiliği işi çok tehlikeli boyutlara tırmandırmış bulunuyor. Çok uluslu, kritik dengeler üzerine kurulu Yugoslavya'da ve Balkan yarımadasında ateşle oynuyor. Kosova'da patlayacak bir bomba, Yugolavya'yı ateşe verebilir.

Öğrenci örgütleri

N.Eren

Kitle örgütlerine ve kitle çalışmasına yaklaşımda siyasal perspektif yoksunluğu özellikle öğrenci derneklerine ilişkin tartışmalarda kendini ortaya koyuyor.

Sorun daha çok "demokratik kitle örgütleri"nin ne olup ne olmadığı, "sendikal-mesleki örgüt" mü, "siyasal örgüt" mü kısır ikilemi içinde tartışılıyor. Gençlik mücadelesinin örgütlenmesi derneklerin örgütlenmesine indirgenmiş durumda. Öğrenci dernekleri ise kitlevi örgüt olma işlevini yerine getiremiyor, yaşadığı darlığı aşmada olumlu bir gelişme de vaad etmiyorlar mevcut halleriyle. İşleyiş, muhteva, ilkeler vb. noktalardaki içi boşaltılmış kavram tartışmaları, gençlik mücadelesinin sorunlarının ve gerçek ihtiyaçlarının kavranamadığını gösteriyor. Bu geri ve kısır tartışma zemin çözüm bekleyen sorunları hepten karmaşıklaştırıyor, mücadelenin gerçek sorunlarından ve hedeflerinden uzaklaşılmasına neden oluyor.

12Eylül sonrasında ilk dernekleşme faaliyeti 1984-85 yıllarında yaşandı. Kendiliğinden gelişen bu faaliyet öğrenci hareketindeki genel bir canlanmanın, gelişmenin ifadesi olmaktan çok, sınırlı, ileri bir kesimin çabasını ifade etmekteydi. Bugüne kadar da önemli bir gelişme gösteremedi. Derneklerin bu durumu, yükselen bir mücadelenin, gelişen bir hareketin ihtiyaçlarının ortaya çıkarttığı bir örgütlenme olmayışından gelmektedir. Ancak, bu öğrenci derneklerinin gereksizliğini anlatmıyor. Vurgulamak istediğimiz; sürekli tartışılan ve "kitleselleşememe" olarak ifade edilen olgunun temelinde yatan gerçeğin doğru anlaşılması, "kitleselleşememe" tartışılırken, kitle örgütlenmesi ile mücadelesi arasındaki karşılıklı ilişkinin gözardı edilmemesi gerektiğidir. Öğrenci hareketinin temel sorunlarına derneklerin dar çerçevesinden bakılması, kitle mücadelesinin gelişmesiyle kitle örgütlenmesi arasındaki ilişki konusundaki kavrayışsızlık, bu gerçeğin kararmasına, geri kısır ve yararsız bir tartışmayla vakit kaybedilmesine neden oluyor.

Tüm bu tartışmalarda dikkatler mücadelenin sorunlarından, öğrenci hareketinin taşıdığı zaaflardan, mücadelenin araçlarına -derneklere- yöneltiliyor. Kitle örgütleri, ve özelde öğrenci dernekleri ise, bu örgütlerden geniş gençlik kesimlerini mücadeleye çekmede nasıl yararlanılacağı, bu tür örgütlerde nasıl bir anlayışla, nasıl bir perspektifle çalışılacağından çok, "mesleki örgüt", "siyasi örgüt", ilkeler, işleyiş vb. noktalardan tartışılıyor.

Kitle örgütlerinin ne olduğu ve öğrenci dernekleri konusunu bazı yönleriyle tartışmak gerekse bile, her şeyden önce bu, reformist ve revizyonistlerin çekmeye çalıştıkları zeminde olmamalıydı ve olmamalıdır. Dernekler konusunda en bayağısından ekonomizmi savunan ve öğrencilerin birliğini "sendikal düzlem"le sınırlamaya çalışan revizyonistler, geçmişin olumsuz bir mirası olan "dernekçilik" anlayışını çok daha kaba bir biçimde yaşatmaya, tartışmaları bu platformda sürdürmeye çalışmışlardır. 12 Eylülün yarattığı koşullar da bir dönem bunaolanak sağlamıştır. "Dernekçilik" diktatörlüğün çizdiği ve izin verdiği sınırlar içinde hareket etme anlayışı, yani yasal-icazetçi anlayıştır; reformist-legalist mücadele anlayışının örgütsel alandaki uzantısıdır.

Bizim açımızdan sorun açıktır. Kitle örgütlerini, kitleleri sistemli ve etkili bir biçimde mücadeleye çekmenin, devrime yöneltmenin araçları olarak ele alıyoruz. Bu nedenle, bu örgütlerde yürüteceğimiz faaliyet burjuvazinin çizdiği sınırlara sığmaz. Dernekleri ve tüm kitle örgütlerini icazetçi bir anlayışın ürünü olarak değil, temel hedefimize uygun olarak, devrimci kitle örgütleri perspektifine göre örgütlemeliyiz. Bunlar düzen içi örgütlenmeler değil, mücadeleci örgütler olmalıdır. Ancak bu kitle örgütlerine kendi programımızı, ilkelerimizi dayatmamızı getirmez; sürekli ve sistemli bir faaliyeti, uzun ve sabırlı bir mücadele sürecini gerektirir.

Faaliyetimizin yasal alana sığmaması, dernek kurma biçimindeki demokratik hakların, yasal olanakların küçümsenmesi anlamına gelmez. Sorun gerçekten devrimci bir kitle örgütünün kendisini yasal alanla sınırlayamayacağı, yasal-icazetçi bir çizgide faaliyet gösteremeyeceğidir. Yasal haklar daha geniş bir kesime ulaşmada daha rahat ve etkili hareket etme olanağı sunar. Kitlelerin eylem alanını genişletir. Kitleleri kucaklayabilmenin, eğitebilmenin ve harekete geçirebilmenin vazgeçilmez araçlarıdır.

Bu nedenle derneklerde siyasal faaliyetin yürütü-

lüp yürütülemeyeceğine ilişkin bir tartışma anlamsızdır. Revizyonistlerin çekmeye çalıştıkları bu tartışma platformu, revizyonistlerin ideolojik etkisine açık kesimlerde de yankısını bulmakta; kitle örgütlerine (derneklere) ilişkin tartışmalarda, bu tür örgütlenmelerin mesleki-sendikal örgütlenmeler olduğu, eyleminin içeriğinin de bununla sınırlı olacağı söylenmektedir. Öğrenci dernekleri "öğrenci kitlesinin akademik-demokratik haklarını korumak ve geliştirmek, acil istemler ve çözümleri karşısında sistem içi çözümler sunması için kurulması gereken örgütlenmeler" (*Yeni Aşama*) olarak tanımlanmaktadır. Siyasal faaliyet mi? Onu sosyalistler ayrıca yürütürler! Sorun bu denli kabalaştırılmakta, mekanik ayrımlara gidilmektedir. Akademik-ekonomik mücadele "sosyal çalışma şartlarını düzeltme" mücadelesidir! Devrimciler güncel istemler uğruna mücadele ederler, ama bir burjuva demokratının bakışıyla değil. Onlar bu mücadeleyi hiçbir zaman "yaşam koşullarını iyileştirme", "düzen içi çözüm"ler bulma mücadelesi olarak ele almazlar. Güncel talepler ve reformlar uğruna mücadeleyi ihmal etmemekle birlikte, temel hedeflerini bir an için olsun gözden kaçırmazlar, düzen içi "çözümler"in hiç de çözüm olmadığını göstermeye çalışırlar. Kitle örgütlerinin varolma temeli ne olursa olsun, bu örgütlerde yalnızca kitlelerin yaşam koşullarını düzeltmek için faaliyet yürütülemeyeceği gerçeği, devrimci bakış açısı korunduğu sürece yeterince açık olsa gerek.

Temel sorunumuz gençliği siyasal mücadeleye, devrime ve sosyalizme kazanmaktır. Bu kitlelerin içinde olmaktan, onların hareketlerini geliştirmekten, ilerletmekten geçer. Biz komünistler, temel amaçlarımızı hep gözönünde tutar, derneklere, kitle örgütlerine, burada yürüteceğimiz faaliyete bu perspektifle yaklaşırız.

Kitle örgütlerine, özellikle mesleki örgütlenmelerin ne olduğuna ilişkin tartışmalarda genellikle Lenin'in, "Bir örgütün niteliğini doğal ve kaçınılmaz olarak belirleyen şey"in, "o örgütün eyleminin içeriği" olduğuna ilişkin sözleri üzerinde durulmakta, bu sözler mesleki örgütlerdeki çalışmaya ekonomist-reformist bir yaklaşımın dayanakları yapılmak istenmektedir. Meslek örgütlerinin farklı işlevleri ve konumları olduğu tartışılmayacak bir gerçektir. Devrimci bir siyasal örgütle, mesleki bir kitle örgütü arasında temel nitelikte farklılıklar vardır. Mesleki örgütler bulundukları alanda en geniş kesimi bağrında toplamaya çalışan, geniş, nispeten gevşek, esnek örgütlenmelerdir. Esas itibariyle de mesleki - özgün sorunlar temelinde, bu ihtiyacın ürünü olarak ortaya çıkmışlardır. Ancak, açık ki, bu örgütlerin bizim açımızdan önemi, geniş kitleleri devrime kazanmanın, siyasi olarak eğitmenin, mücadeleye çekmenin araçları olmasıdır. Mesleki-akademik vb. zeminde kurulmuş olması, hiçbir zaman faaliyetimizin bununla sınırlanmasını getirmeyeceği gibi, "anti-faşizm, anti-emperyalizm" türünden "ilkeler"in dayatılmasını da gerektirmez. Akademik-demokratik sorunlar temelinde de olsa bir birimdeki kitlenin örgütlü birliği önemlidir. Bizim görevimiz burada kendi çizgimizi etkin kılabilmek, bunu devrimci-mücadeleci bir birliğe dönüştürebilmektir.

Ekonomik ya da akademik mücadele ile siyasal mücadelenin iki farklı nitelikte mücadele olması, bunların mekanik bir biçimde birbirinden koparılmasını getirmemelidir. Birimlerin özgün-somut sorunları ihmal edilerek, kitleler siyasal mücadeleye geniş ve etkili bir biçimde çekilemezler. Birimleri temel alan somut bir faaliyeti yürütebilmek, akademik sorunları konu alan ajitasyonu, genel politik propaganda ve ajitasyon faaliyeti ile başarılı bir biçimde birleştirebilmektir önemli olan.

Bir kez daha vurgulayalım; mesleki kitle örgütlerinin komünistler için taşıdığı temel önem, bunların, geniş yığınları birleştirme, eğitme ve düzene karşı devrimci politik mücadeleye çekmede elverişli ve etkili araçlar, dayanaklar olmalarındandır. Bunun bir öğrenci örgütlenmesi, bir sendika ya da herhangi bir başka meslek örgütü olması yürüteceği faaliyeti farklılaştırır kuşkusuz. Ancak gözden kaçırılmaması, kararlılmaması gereken en önemli nokta, bu örgütlerde komünistlerin varolma nedeninin siyasal faaliyet yürütmek, kitleleri siyasi olarak eğitmek ve örgütlemek olduğu gerçeğidir. Burada faaliyetin biçimi, araçları değişebilir, talepleri farklılaşabilir, ama komünistlerin varolma nedeni değişmez. Mesleki-özgün sorunlar temelinde farklılaşan bir faaliyeti ihmal etmemek, ama bunun devrimcilerin o örgütlerdeki varlığı açısından ikincil bir sorun olduğunu unutmamak gerekir.

Öğrenci birliği modeli

Bugüne kadar öğrenci gençliğin örgütlenme sorunu daha çok "dernekler" çerçevesinde tartışıldı. Yasal bir mevzi olarak derneklerin yaşatılmasını öğrenci örgütlenmesinin yaşatılmasına özdeş tutanlar bile oldu. Bu çok dar bir bakıştır. Biz daha önce de

ifade ettiğimiz bir görüşümüzü yineliyoruz: Dernekler olsa da olmasa da öğrenci örgütlenmesi **Öğrenci Birliği** temeli üzerinde yükselmelidir. Bu model geçmiş dönemde uygulanmış, en geniş öğrenci kitlesini en iyi kucaklamanın ve harekete geçirmenin çok elverişli bir aracı olduğu da görülmüştür. Geçmişin bu olumlu deneyiminin bugüne kadar yeterli ilgi görmemesi ve gereğince tartışılmaması şaşırtıcıdır. Kuşkusuz bunda revizyonistlerin körüklediği "dernekçilik" anlayışı, bununda temeli olan yasal-icazetçi anlayış önemli bir etken olmuştur. Bazı devrimci çevreler bir yandan "en geniş katılımı sağlayıcı araçların yaratılamamış" olmasından, ya da, "demokratik işleyiş mekanizmalarının hayata geçirilememesinden" yakınıyorlar; ama öte yandan öğrenci örgütlenmesini "dernek" düzeyinde görmeye de devam ediyorlar.

Öğrenci Birliği modeli derneğe bir alternatif değil, onun örgüt gövdesi olarak ele alınmalıdır. Dernek kendi başına, yasal bir olanak, bir yönetim kurulu ve şekilsiz bir üye tabanından ibaret kalır. Pratikte de genellikle böyle ele almıyor. Bunu bir örgütlenme saymak olanaksızdır. Örgütlenme birimler temelinde oluşan, en alt birimden en üste doğru şekillenen, dernek yönetimiyle çatısı çatılan bir organizma olmalıdır. Geçmişte örneğin ODTÜ'de örgütlenme modeli olarak başarılı bir uygulaması görülen Öğrenci Birliği bundan başka bir şey değildir. ODTÜ-Der'in ÖTK'ya (Öğrenci Temsilci Konseyi) dönüşmesi bu yolla bu temelde olmuştur.

Öğrenci Birliği modeli temelinde örgütlenme, gizli-kapaklı değil, tersine açık ve son derece demokratik olmalıdır. Bu, yasal çerçeveye elbet sığmaz, ama fiilen hayata geçirilmesini de kararlı davranıldığı sürece kimse engelleyemez. Böyle bir girişim yasaların tanıdığı sözde örgütlenme hakkının sınırlılığını ve ikiyüzlülüğünü sergilemenin, örgütlenme hak ve olanaklarını genişletmenin de aracı olur aynı zamanda. Daha önemlisi de şudur. Dernek örgütlenmesi, Öğrenci Birliği modeli üzerine oturtulduğu sürece, şu veya bu birimde dernek kapatılsa, ya da kuruluşu yasal açıdan engellense bile, fiilen işleyen bir örgütlenme varolacaktır. Yaygın ve ısrarlı bir uygulama olarak gündeme getirildiği sürece de hiçbir karşı çaba bu örgütlenmeyi engelleyemez. Belki yasalara uygun olmaz, ama fiilen var olur ve öğrenci kitleleri tarafından meşru görülür.

Dernekler bugüne dek yasal, idari, fiili pek çok engel aşılarak oluşturuldu. Polisin, idarenin, dahası bizzat hükümet aracılığı ile parlamentonun gündeme aldığı bir çok saldırı karşısında savunulup, yaşatıldı. Devrimci öğrenci hareketi bu uğurda büyük fedakarlıklara katlandı. Mücadeleyle kazanılmış ve mücadeleyle yaşatılmış önemli yasal mevziler ve dayanaklar olarak öğrenci derneklerini mutlaka korumalı ve yaşatmalıyız. Ama artık onları gerçek bir örgütlenme tabanına oturtmanın zamanı gelmiştir ve Öğrenci Birliği sorunu bu bakımdan önemlidir. Bu aynı zamanda dernekleri gerçekten varetmenin de yoludur. Ve dahası, derneklere rağmen de örgütlü kalmanın yolu...

En alt birimlere dayalı, alttan seçilen temsilciler temelinde üste doğru şekillenen Öğrenci Birliği örgütlenme modelinden sözedildiğinde, gündeme "genel üyelik" sorunu ve tartışması getirilebilmektedir. Bu sahte bir tartışmadır ve aslında yine revizyonistlerce körükleniyor. Peşinen söyleyelim "genel üyelik" düşüncesi bakış olarak apolitizmi, örgütlenme olarak şekilsizliği anlatır. Öğrenci örgütlenmesi, öğrenci yığınlarının çeşitli özgül ve genel sorunları ve istemleri uğruna mücadelenin aracı, dayanağı olarak gündeme geliyorsa eğer, ki başka türlüsü düşünülmez, o zaman bunun **tüm** öğrenci kitlesini kucaklaması düşünülemez. Tersini iddia etmek politik bakış yoksunluğu olur. Mesleki zeminde kalınsa bile, ki bu Marksistlerin işi değildir, bu olanaksızdır. Zira gericiler bir yana, öğrenciler arasında her halükarda önemli bir "ilgisizler"kesimi olacaktır. Dolayısıyla "genel üyelik" bu yönüyle de sahte bir tartışmadır. Öte yandan şu ya da bu devrimci akımın politik-pratik faaliyetiyle, şu ya da bu kitle örgütüne hakim kılacağı genel politik ilkeleri başka şeydir; ama bu ilkeleri peşinen dayatmak, hele hele üyelik esasları haline getirmek ise bir başka şeydir. Bu ikincisi sekter olduğu ölçüde, aptalcadır da. Mesleki istemler temelinde de olsa, mücadeleye ve örgütlenmeye eğilimli önemli bir kitleden kendini peşinen koparmaktır. Kaldı ki, bu "ilkeler"i gazete sayfalarında çok katı bir şekilde dayatanların katılığını, gerçek yaşam kaçınılmaz olarak yumuşatmakta, bir bakıma düzeltmektedir.

Öğrenciler direniyor

Üniversite gençliği yoğun bir polis baskısı altında tutuluyor. Yoğun bir baskı ortamı yoğun bir tepkiyi de besliyor. Öyle ki, küçük bir kıvılcım, öğrencileri kitlesel olarak eyleme sürükleyebiliyor. Bilindiği gibi, Nisan direnişi de, bir polisin bir kız öğrenciye sarkıntılık etmesiyle başlamıştı.

Uzun bir hareketsizlik döneminden sonra, öğrencilerin yeni ders yönetmeliğini protesto etmek için Yıldız Üniversitesi önünde toplanmaları ve polisin olaya müdahale ederek havaya bir el ateş etmesi olayları yeniden canlandırdı. Bir haftaya yakın bir süre süren olaylarda öğrenciler, polisin baskılarını, polis-idare işbirliğini protesto eden sloganlar attılar, konuşmalar yaptılar, şarkılar söylediler. Daha sonra yürüyüşe geçen öğrencilere polisin müdahale etmesiyle çatışmalar çıktı, öğrenciler taşla sopayla kendilerini savunmaya çalıştılar. Bu gösterilerde 110 kişi, gözaltına alınan arkadaşlarının serbest bırakılmasını isteyen protesto gösterisinde ise 9 kişi gözaltına alındı.

Mevcut uygulamaların sorumlusu bizzat hükümet değilmiş gibi, olaylar üzerine açıklama yapan Milli Eğitim Bakanı H.Celal Güzel, silah kullanan polisin tutumunu kınadığını, bir başka toplantıda ise, öğrencilerin depolitize edilmesine karşı olduğunu, derneklerde örgütlenmeleri gerektiğini açıkladı. Bu demagojik açıklama, aynı zamanda, olayları basit bir öğrenci-polis sorunu gibi sunma, protestoların hükümeti ve düzeni hedeflemesini önleme isteğinin ifadesidir.

12 Eylülün eğitim alanındaki cüppeli generali rolünü oynayan YÖK Başkanı İhsan Doğramacı ise, polisin tutumunu savundu ve polise karşı koyan öğrencilerin ağır bir suç işlediğini söyledi. Olayları önemsiz göstermek için "bunlar gelir geçer" dedi.

Son olaylar bir kez daha gösterdi ki, üniversite gençliği, polisin, polis-idare işbirliği ile uygulanan baskılarla bunalmış durumda ve bunun da bir sonucu olarak artan huzursuzluk küçük bir kıvılcımda eyleme dönüşüyor. Öğrenciler daha fazla politize oldukça, örgütlenmelerini sağlamlaştırıp kitleselleştirdikçe, geçmişte olduğu gibi devrimci savaşımda önemli bir rol oynamaya adaydır. Öğrencilerin devrimci politik savaşımda aktif bir rol oynamaları için dünkünden çok daha fazla nedenler vardır.

İslam ve göçmenler

15-16 Kasım 1988'de Belçika'nın büyük sendikalarından biri olan F.G.T.B bir toplantı düzenledi.

Belçika'nın çeşitli bölgelerinden 40 kadar (aralarında din ve kültür öğretmenleri de olmak üzere) militanın, göçmen işçiler komisyonlarının üyelerinin bulunduğu toplantıda ilk gün; profesör Andaux tarafından "günümüz islam dünyasında politika ve islam" adlı bir konferans verildi.

İslam tarihinin kısaca Marksist açıdan özetlenmesi ile başlayan konferans, günümüzde islam hareketinin hedeflerinin aktarılması ile sürdü. Belçika'da bulunan ve çeşitli gerici faaliyetlerinin yanısıra din ve kültür dersi öğretmenlerinin atanması ile yükümlü olan İslam Merkezinin yapısına değinildi. Ardından Belçikalı militanlarca ve özellikle kadın sorunları üzerine tartışıldı.

Ardından Arap asıllı bir sosyolog konuya sosyolojik olarak dile getirdi.

"Yapı olarak dinler çağı tamamlanmıştır. Ama kültürel açıdan tehlikesiz olduğunu sanmak saf-lıktır" sözüyle başladığı konuşmasında Belçikadaki müslüman göçmen işçilerinin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, sosyo-politik konumlarını ve Belçika toplumuyla kaynaşma noktalarını kendi araş-tırmalarından ve göçmen çocuğu sıfatı ile aktardı.

Yapılan toplantının amacı; 2-3 kuşaktan beri Belçika'da bulunan, ülkelerine kesin dönüş yapma ihtimali çok az olan bu göçmen işçilerle (müslümanlar dışında kalan kesimin entegrasyonu daha kolay) Belçikalıların kaynaşabilmesini kolaylaştırmak, göçmen işçi çocuklarının eğitim sorununa çareler bulabilmek, ırkçılığın da neden olduğu klanlar halinde yaşayan kitlelerin arasına girebilmek, var olan gettoları ortadan yok etmek, Belçika ve Avrupa'da toplumsal bir tehlike oluşturan ve

(Devamı s. 8'de)

TKP-ML Hareketi:

Demokratik devrime gerekçeler

T.Göker

Bir önceki bölümde, TKP/ML Hareketi'nin 1986'da yapılan II.Konferansa kadar olan evrimini genel çizgileriyle değerlendirmiştik. Bu evrimin ana çizgisini devrimci demokrasinin reformizme evrimi olarak koymuş, kapitalist bir ülkede, burjuvazinin iktidarda olduğu bir ülkede demokratik devrim düşüncesinin kaçınılmaz olarak reformizm üreteceğini de belirtmiştik.

1986 Konferansı, reformizme evrimde önemli bir aşamayı ifade ediyor. Konferansla birlikte bu akım, savunduğu "devrimin" ekonomik olarak "demokratik kapitalizm", politik olarak ise "burjuva demokrasisinin sınırlarını doğrudan geçmemiş olan" küçükburjuva demokrasisi ile sonuçlanacağını ilan etti.

Konferans kararları ve bu kararların açılımı olan "*Devrimimiz ve Gelişim Çizgisi*" yazısı, bu akımın devrim teorisine yaklaşımdaki anti-Leninist konumun, reformculuğun, eklektizmin yığınla örneğini barındırıyor. Biz, bütün bunlara değinmeyecek, çok temel bazı noktaları ele almakla yetineceğiz.

Strateji ve nesnel koşullar

Bu grubun demokratik devrim gerekçesi başlıca iki temel üzerinde yükseliyor. Bunlardan birincisi, "*ülkemizin ekonomik gelişme seviyesinin yol açtığı sınıflararası temel ilişkiler*"; ikincisi ise, "*nesnel koşullarla kopmaz bağ içinde ele alınacak proletaryanın örgütlülük ve bilinç düzeyi*" olarak belirtiliyor.(1)

Bu grubun, konferans kararlarıyla; "*ekonomik ve toplumsal yapılanmaya damgasını vuran kapitalizmdir*"; "*toplumumuzun dönüştürücü dinamiği, proletarya ile burjuvazi arasındaki savaşımdır... Toplumumuzun temel çelişmesi burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmedir*" görüşlerini de savunduğunu ayrıca belirtelim.

Çağımızda proletarya devriminin nesnel koşulları, Leninist devrim teorisi açısından iki boyutta ele alınabilir.

Birinci boyut, emperyalizm olgusuyla birlikte gerek dünya çapında, gerekse de tek tek ülkelerde gündeme gelen köklü ekonomik toplumsal değişikliklerin yarattığı sonuçlardır. Buna göre, emperyalist-kapitalist sistem dünya proletarya devrimi için, nesnel koşulları bakımından yeterince olgunlaştığı gibi, tek tek ülkelerde veya ülkelerin çoğunluğunda da proletarya devriminin nesnel koşulları, maddi ön koşulları oluşmuştur. Bu nedenle artık günümüzde, en azından ülkelerin çoğunluğu açısından, proleter devrim stratejisi belirlenirken, üretici güçlerin yeterince gelişmemiş olması, proletaryanın nüfus içinde azınlığı oluşturması vb. proleter devrim stratejisinin geçerli olmayacağına başlıca gerekçe olarak ileri sürülemez. Biz bu durumu, proletarya devriminin nesnel koşulları konusunda bu grupla benzer görüşleri paylaşan *Y.Çözüm* dergisinin eleştirisinde, formülleştirmenin sakıncalarına da dikkat çekerek, günümüz somutunda şu şekilde kategorileştirmiştik: a) İleri kapitalist ülkeler sosyalist devrim için azami ölçüde olgunlaşmıştır; b) İleri kapitalist ülkelere ek olarak, kapitalizmin orta düzeyde geliştiği ülkelerin tümünde ve görece daha geri ülkelerin çoğunda proletarya devrimi gündemdedir; c)Bütün bunlara ek olarak kesintisiz devrim esprisi içinde ve de zafer kazanmış proletaryanın doğrudan yardımı ile, geri ülkelerde dahi sosyalizme geçiş olanaklıdır.(2)

Görüldüğü gibi, bütün ülkelerde veya ülkelerin çoğunda proletarya devriminin nesnel koşullarının oluşması, otomatikman her ülkede proletarya devrimi stratejisinin gündemde olduğu anlamına gelmez. Böyle bir yaklaşım sorunu aşırı bir şekilde basitleştirme olur. Sorunun ikinci boyutu da burada gündeme geliyor. Yani, tek tek ülkelerin somut durumunun incelenmesi ve stratejinin bu somut durumun bilimsel tahliline dayandırılması.

Bu akım sorunun birinci boyutunda sözde bizimle aynı düşüncededir. Ona göre de, dünyada ve tek tek ülkelerde proletarya devriminin nesnel koşulları vardır. Fakat bundan ne anlaşılması gerektiği sorunu gündeme gelince iki ayrı devrim anlayışı bütün çıplaklığıyla gündeme geliyor. Onun devrim teorisi, daha sonra da değineceğimiz gibi, "ileri kapitalist ülkelerde" sosyalist devrim, "geri ülkelerde" demokratik devrim şemasında somutlaşıyor.

Proletarya devriminin nesnel koşulları bakımından, günümüz dünyası 50-60 yıl öncesine göre çok önemli değişiklikleri de içeriyor. Bu değişiklikleri gözönünde tutmayan program ve strateji, gerçek yaşamı yansıtamaz, proletarya hareketinin önünü aydınlatamaz. Örneğin, 60-70 yıl öncesinde, Asya ve Afrika'da sömürgecilik ve ulusal kurtuluş savaşları tipik bir durumdu; oysa bu durum günümüzde istisnai bir durumdur. Yine o dönemde, "hiç veya hemen hemen hiç proletaryası olmayan" veya sanayisi henüz emekleme döneminde olan ülkeler, Asya ve Afrika'da genel bir durum arzediyordu, oysa şimdi, neredeyse böyle ülkelerden bahsedilemez vb.

Bu akım devrim teorisinde, sadece bugünü anlamamakla kalmıyor, dünü, 50-60 yıl öncesini de anlamıyor. Onun teorisi en fazla, 19.yüzyıl sonu dünya koşullarını dile getiriyor.

Somut bir ülke açısından konuşursak, sosyalist devrim stratejisini belirlemenin iki nesnel koşulu vardır.

Bir ülkede -geri, orta, ileri düzeyde olabilir- kapitalist üretim ilişkileri ve burjuvazi egemense, o ülkede bir **toplumsal devrim** ancak sosyalist devrim olabilir. Bu kapitalizmin "işbirlikçi", "komprador", "ulusal" olması sonucu değiştirmez; önemli olan kapitalist üretim ilişkilerinin, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel oluşturmasıdır.

Marksist devrim teorisinin temelini Marks, "*Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı*"ya önsözde, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çatışmanın "toplumsal devrim çağı"nın açılmasıyla sonuçlanacağını belirterek ortaya koymuştu.

Emek-sermaye çelişkisinin temel çelişki haline geldiği her ülkede, toplumsal devrim ancak bu çelişkiyi çözerek başarıya ulaşabilir.

Bu nedenledir ki, emek-sermaye çelişkisinin temel çelişki haline geldiği bir ülkede, "ekonomik gelişme seviyesi"nin geriliği gerekçe gösterilerek sosyalist devrim programı reddedilemez, ikinci aşamanın bir sorunu olarak sunulamaz.

Kaldı ki, "gerilik" kavramı da göreceli bir kavramdır ve daha ileri olanla karşılaştırma içinde bir anlam taşır. Örneğin, bir çok Asya ve Afrika ülkesine göre, Türkiye gelişmiş kapitalist bir ülkedir, ama Avrupa ülkeleri ile karşılaştırılırsa da geri bir ülkedir. Yine, bu grubun demokratik devrim savunusunda dayandığı 1917 Şubat öncesi Rusya koşulları ile bugünkü Türkiye karşılaştırılırsa, Türkiye görece gelişmiş kapitalist bir ülkedir. Örneğin, 1913 yılında, Rusya'nın nüfusu 170 milyondu, aynı dönemde Rusya'nın en gelişmiş bölgesi olan Avrupa Rusya'sında şehirlerde yaşayan nüfusun genel nüfusa (Polonya ve Finlandiya hariç) oranı %15,3'dü, 1914'de sanayi proletaryasının sayısı 1.906.860'dı. 1985 nüfus sayım sonuçlarına göre, Türkiye'de nüfusun yarıdan fazlası şehirlerde yaşıyor, 2,5 milyon civarında da sanayi proletaryası vardır. Bu, Türkiye'deki sanayi proletaryasının genel nüfusa oranının Rusya'ya göre yaklaşık dört kat fazla olduğunu ortaya koyar. Biz Türkiye'nin orta düzeyde gelişmiş bir kapitalist ülke olduğunu söylerken, bugünkü dünya ekonomisinin gelişme düzeyindeki yerini tanımlamış oluyoruz.

Bu grubun demokratik devrim programı ağırlıklı olarak ekonomik-toplumsal içerikli önlemlerden ("işbirlikçi tekelci burjuvazinin ve devletin bütün mülkiyetine el konul"ması, "emperyalist bağımlılığa son verilmesi, tüm borçların iptal edilmesi", emperyalist "sermaye ve mülkiyete" el konulması, "büyük kapitalist ve yarı-feodal toprakların zoralımı", "tüm bankaların" ve "dış ticaretin devlet tekeline alınması", "iç toptancı ticaret üzerinde denetim" vb.) oluşmasına rağmen o, bu devrimin "*toplumsal ya da diğer bir ifadeyle 'ekonomik' bir devrim değil, politik bir devrim*" olduğunu savunmaktadır. Türkiye'nin ekonomik gelişme düzeyinin bir toplumsal, sosyalist devrimi zorunlu kıldığının bilincindedir. Ama güçlü küçük-burjuva demokratik önyargılara sahip olduğundan, demokratik devrimden vazgeçememekte ve bu devrimin politik bir devrim olduğunu söyleyerek, işin içinden sıyrılmaya çalışmaktadır.

Bu grup Türkiye'nin ekonomik-toplumsal gelişme düzeyinin sosyalist devrimi gündeme getirdiğinin bilincindedir; ama, demokratik devrimi politik bir devrim olarak sunarak, demokratik devrim stratejisine temel gerekçelerden biri olarak saydığı, "ekonomik gelişme seviyesinin yol açtığı sınıflararası temel ilişkiler" koşulunu geçersiz kıldığının bilincinde değildir. Çünkü, bir ülkenin "ekonomik gelişme seviyesi" toplumsal devrimi gündeme getiriyorsa, "sınıflararası temel ilişkiler" de (ikincisi, birincisinin doğrudan sonucudur), nesnel bakımdan toplumsal devrim için yeterli olgunluğa ulaşmış demektir.

Bu çelişkiye işaret ettikten sonra, şimdi de bu grubun politik devrimden ne anladığı üzerinde duralım.

Her devrimin temel sorununun iktidar sorunu olduğu biliniyor. Hangi sınıfın iktidarının yıkılacağı ve yerine hangi sınıfın geçeceği devrimin niteliğini ortaya koyar. Politik devrim, ya toplumsal devrimin

önkoşulu olarak, ya da geçici bir durum olmakla birlikte, alt yapıyla üst yapı arasındaki uyumsuzluğu gidermek amacıyla gündeme gelir. Tarihte burjuva toplumun kuruluşunun tamamlanması ikinci duruma örnektir. Kapitalist üretim ilişkileri iktisadi evrimle feodal toplumun bağrında gelişiyor ve politik devrimle alt yapıya uygun burjuva toplumun politik üst yapısı kuruluyordu.

Bu grup, 1920'lerde ulusal kurtuluş savaşıyla birlikte "orta burjuvazi"nin iktidara geldiğini, bugün iktidarda asıl olarak işbirlikçi tekelci burjuvazi olduğunu kabul ediyor. Fakat bu değerlendirme, onun burjuvazinin iktidarına karşı burjuva demokratik devrim stratejisini benimsemesine engel olmuyor.

O zaman sormak gerekiyor: Yapacağınız politik devrim hangi alt yapıyla üst yapıyı uyumlu hale getirecek? Bugünün Türkiye'sinde alt yapıyla üst yapı arasında bir uyumsuzluktan sözedilemeyeceğine göre (bu akımın kendisi de tersi bir iddiada bulunmuyor), bu akımın "politik devrim"i neyi amaçlıyor? Burjuvazinin iktidarının varlığı koşullarında, başarılı bir politik devrim ancak proletaryayı iktidara getirebilir. Burjuvazinin egemenliğinin şu veya bu şekildeki biçim değişikliği -en gericisinden en demokratiğine kadar-, devletin sınıfsal özünü ortadan kaldırmaz, bu bakımdan da kelimenin gerçek anlamıyla, politik bir devrim olarak nitelenemez. Burjuvazinin iktidarına karşı, proletarya diktatörlüğünü gündeme getirmeyen her program bir ütopya olarak kalmaya mahkumdur.

Geriye kalıyor politik özgürlükler sorunu. Politik özgürlüklerin yokluğu veya kazanılması gerektiği olgusu, bir dizi devrimci savaşımı gerektirdiği, ama mutlaka bir devrimi gerekli kılmadığı gibi, bu akım tarafından bunun program edinilmesi, "devrimin özü" olarak ilan edilmesi bu akımın reformizmini ortaya koyan çarpıcı bir öğedir.(*)

Bu akım her ne kadar, devrimin politik devrim olduğunu söylüyorsa da, onun devrim teorisine damgasını vuran şey revizyonist üretici güçler teorisidir. Kapitalizmin egemen olduğunu, orta düzeyde geliştiğini, temel çelişmenin emek-sermaye çelişkisi olarak belirlenmesi gerektiğini söylediği Türkiye'de, "*devrimimizin ilk adımını koşullandıran temel etkenlerden biri, ülkemizin **ekonomik gelişme seviyesinin** yol açtığı sınıflararası temel ilişkilerdir*" (abç) demek, üretici güçler teorisinin yeni biçimde savunulması anlamına gelir.

Geçen bölümde de gösterildiği gibi, dün de bu grubun devrim teorisine damgasını vuran şey üretici güçler teorisiydi. O, Konferans'da, bu teoriden "belli bir düzeyde" etkilendiğini kabul ederek, demokratik devrim sonrasında, "üretici güçlerin belli bir süre gelişmesin"den sonra sosyalizme geçileceği şeklindeki görüşten vazgeçti. Fakat bu düşünceye temel olan fikri anlamadığından, onu temelleriyle birlikte yeni dönemde savunmaya devam ediyor. Üretici güçler teorisinin temeli, bir ülke kapitalist olsa bile, eğer bu ülkede, proletarya nüfusun çoğunluğunu oluşturmuyorsa, üretici güçler ileri düzeyde gelişmemişse, gelişmiş bir demokrasi (burjuva demokrasisi!) ve yüksek bir kültür düzeyi yoksa vb. sosyalist devrim olanaksızdır ve bu koşullarda proletarya iktidarı almamalıdır görüşüne dayanıyor. Bu teoriye göre, bu koşullar ancak Avrupa ülkelerinde vardır ve eğer, diğer ülkelerde kazara bir devrim olursa, proletarya iktidarı almamalı ve yukardaki koşulların oluşmasını beklemelidir.

Bu akım şimdi teorinin ikinci yanını (demokratik devrim sonrasında kapitalizmi geliştirme) reddediyor; ama onun temelini, proletarya "ancak" politik özgürlükler ortamında sosyalizme hazırlanabilir; küçük-burjuvazi nüfusun önemli bir bölümünü (örneğin %38) oluşturursa, "ekonomik gelişme düzeyi", proletaryanın bilinç ve örgütlülük düzeyi geri olursa sosyalist devrim stratejisi belirlenemez diyerek savunuyor. Bu kendini en açık bir şekilde, "ileri kapitalist ülkelerde" sosyalist devrim, "geri ülkelerde" demokratik devrim görüşünde ortaya koyuyor.

Üretici güçler teorisi bu akımın sadece ülke devrimine ilişkin görüşlerine değil, aynı zamanda, tersi düşünceler de bulunmasına rağmen, onun genel teorik yaklaşımına da yön veriyor. Ona göre, bugün dünya geri ülkeler ve gelişmiş kapitalist ülkeler olmak üzere ikiye ayrılır ve birincilerde demokratik devrim, ikincilerde sosyalist devrim geçerlidir. "*Bu nedenlerle sınıfsal güç ilişkileri ve politik bilinç ve örgütlülük düzey farklılığı, **gelişmiş kapitalist ülkelerde** devrimci proletaryanın işe doğrudan sosyalist devrim ve sosyalist iktidar sloganıyla başlamasına olanaklı kıldığı halde, **geri ülkelerde***

(*) Bu grubun kendisi de, adı geçen yazısında (s.43), Lenin'den yaptığı alıntıyla da destekleyerek, "kapitalizm ve emperyalizmin", ancak "ekonomik devrim"le yıkılabileceğini, "en 'ideal' demokratik dönüşümler"le bile, kapitalizm ve emperyalizmin yıkılamayacağını, dolayısıyla politik özgürlükleri program edinmenin düzeniçi bir alternatif olduğunu ortaya koymuş oluyor.

proletaryanın işe anti-emperyalist demokratik devrim ve demokratik devrimci iktidar şiarıyla başlamasını zorunlu kılmaktadır."(3)

Bütün bunlar, emperyalizm olgusunun, çağımız gerçeklerinin, burjuva devrimler ve proleter devrimler çağı arasındaki temel farklılıkların anlaşılmadığını, II.Enternasyonal oportünizminden kalma üretici güçler teorisinin savunulan devrim teorisine yön verdiğini ortaya koyuyor. TKP-ML Hareketi tarihsel-toplumsal gelişmeyi yüz yıl geriden izliyor.

Yukardaki sözleri, Stalin'den tırnaksız aktarılan ve doğru kavranmayan şu ifadeler izliyor: *"Kapitalizmin en yüksek aşaması ve daha üst bir ekonomik toplumsal sistem olan emperyalist sisteme geçişle birlikte, dünya proleterya devriminin (*) sorunlarının ele alınışı, kapsamı, niteliği, derinliği ve genel olarak şeması değişmeye başladı"*(4). Evet, proletarya devrimi sorunlarının "ele alınışı, kapsamı, niteliği, derinliği ve genel olarak şeması" değişti ,ama "gelişmiş kapitalist ülkelerde" sosyalist devrim, "geri ülkelerde" demokratik devrim şeması değişmedi!

Bu grubun demokratik devrim savunusunda, diğer bir gerekçesi de, Türkiye'deki devrimin ilk anda, doğrudan orta burjuvaziyi hedeflemeyeceğidir. Ona göre, *"devrimimiz, ilk adımda... orta-burjuvaziyi doğrudan hedeflemeyecektir. Tüm burjuvaziyi doğrudan hedeflemeyen bir devrim olması nedeniyle de devrimimizin ilk adımı demokratik nitelikte olacaktır."*

Eğer burada sözkonusu hedefleri, **ilk hamlede** bütün özel mülkiyeti ortadan kaldırma ise, bu genel bir kural olarak bizim gibi ülkelerde olanaksızdır. Proletarya devrimi stratejik olarak tüm burjuvazinin tasfiyesini hedefler, politik bakımdan diktatörlük uygular. Ama ilk hamlede, ekonomik olarak "doğrudan" orta boy işletmeleri ortadan kaldırmayı programına koyamaz. Proletarya devriminin yerleşmesine, güçlenmesine bağlı olarak bu görev süreç içerisinde yerine getirilebilir. Komünist Enternasyonal Programı'nda da belirtildiği gibi, *"proletarya iktidarı ele geçirdikten sonra, özellikle de diktatörlüğün ilk aşamalarında, sadece kapitalizmi ortadan kaldırmak için değil, aynı zamanda küçük ve orta büyüklükteki üretim birimlerini derhal sosyalist bir temelde örgütlemek için de yeterli bir örgütlenme yeteneğine sahip olmayacaktır."*

Küçük-burjuvazi sorunu

Bu akımın demokratik devrime gerekçe gösterdiği "nesnel koşullar"ın en önemli bileşenini, belki de temelini, küçük-burjuvazi sorununa yaklaşım oluşturuyor. Ona göre kapitalist "az gelişmişlik", *"işçi sınıfıyla burjuvazi arasında geniş bir küçük burjuva mülk sahibi emekçiler, yarı-proleter, yoksul köylü kitlesinin varlığını ortaya"* koyuyor. Bu ise, demokratik devrimin zorunluluğunu belirliyor. *"Çünkü, herhangi bir devrimde eğer proletarya küçük-burjuvaziyle birlikte yürürse, birlikte yürüdüğü sürece o devrimin niteliği sosyalist değil, demokratik karakterde olacaktır." (5)*

Küçük burjuvazi sorununu ele alırken bazı noktaların altını çizmek gerekiyor: I-Kapitalist toplumda küçük-brjuvazi bağımsız, homojen bir sınıf değildir. Strateji ve taktik belirlenirken bunun gözönüne alınması gerekiyor. 2- Dünya kapitalizminin bugünkü koşullarında küçük-burjuvazinin sınıf konumundaki değişikliklerin dikkate alınması gerekiyor. 3- Küçük-burjuvaziye karşı tutum belirlenirken, her ne kadar politika sahnesinde sınıflar partileri aracılığıyla temsil edilseler de, küçük-burjuva geniş yığınlarla, onun sözcüsü olarak ortaya çıkan partiler arasında ayrım yapmak gerekir. Sınıf savaşımının sertleşmesi koşullarında bu ayrım daha belirgin olarak kendini ortaya koyar. (Ekim Devrimi deneyimi)

Gerek tarihsel örnekler, gerekse de, tarihsel deneyimden çıkarılan Marksist-Leninist teori, **her koşul altında,** proletaryanın küçük-burjuvaziyle birlikte yürüdüğü durumda gerçekleşen /gerçekleşecek devrimlerin, demokratik devrim olduğunu / olacağını, sosyalist devrim olmadığını / olamayacağını bütünüyle yalanlamaktadır.

Sorunun canalıcı yanı kimin bayrağı altında yüründüğüdür. Proletaryanın bayrağı altında yüründüğü sürece -bu durumda küçük-burjuvazi proletaryanın yedeği durumundadır-, proletarya ile küçük-burjuvazinin birlikte yürümesi sonucu gerçekleşen bir devrimin sosyalist olamayacağı iddiası bir ön yargıdan ibarettir.

Paris Komünü ve Ekim Devrimi bu iddianın ayakları havada bir iddia olduğunu ortaya koyuyor.

Marx, ilk proletarya devrimi örneği olan Paris Komünü deneyinin ayırıcı özelliklerine değinirken,

---

(*) Stalin'in sözleri, *"dolayısıyla proletarya devrimi sorunlarının..."* diye başlıyor! Bu ikisi ayrı şeydir. (Bak. *Leninizmin Sorunları*, s.28)

şunları da belirtiyordu: "*Tarihte ilk kez olarak, küçük ve **moyenne** (orta-ç) burjuvazi işçi devrimine açıktan katıldı ve bu devrimin kendi kurtuluşu ile Fransa'nın kurtuluşunun tek aleti olduğunu ilan etti!*" (6)

Aynı şekilde, Ekim Devrimi örneği de benzer bir yol izliyor; ama hiç kimse -II.Enternasyonal dönekleri hariç-, kalkıp da bu devrim, sosyalist değil demokratik devrimdir demeye cesaret edemiyor.

Bunlar sadece yaşanan tarihsel deneyimler olarak da kalmadı, bunlardan teorik sonuçlar da çıkarıldı.

Lenin, Komünist Enternasyonal'in II.Kongresi'ne sunduğu, "*Tarım Sorunuyla İlgili Tezlerin İlk Taslağı*"nda, proletaryanın kendi davasına kazanması gereken kesimler arasında, tarım proletaryası, yarı-proleter ya da yarı-köylülerin yanısıra "küçük köylüler"i de sayıyor ve arkasından şunu ekliyordu: "*3.Bütünüyle ele alındığında bu üç köylü tabakası, bütün kapitalist ülkelerde köy nüfusunun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu nedenle, kentlerde olduğu gibi köylerde de, **proletarya devriminin başarısı tamamiyle sağlama alınmıştır.***"(7)

Aynı şekilde Stalin de, "*Ekim Devrimi ve Orta Katmanlar Sorunu*" başlıklı makalesinde, "*Ekim Devrimi, proletaryanın, orta katmanlar ve, her şeyden önce, köylülüğü, kapitalistler sınıfından koparmayı, bu katmanları sermayenin yedeğinden proletaryanın yedeği haline getirmeyi başarırsa iktidarı alabileceğini ve elinde tutabileceğini göstermiştir.*"(8) diyordu.

TKP-ML Hareketi ise, tam bir darkafalılık örneği sergileyerek, eline kalemi defteri alıp yalan yanlış bilgilerle (*) küçük-burjuvazinin sayısal durumunu hesaplamaya girişiyor. Küçük-burjuva kitlelerin top-lumda önemli bir oran oluşturduğunu görünce de sosyalist devrimi reddediyor, demokratik devrim stratejisine sarılıyor.(**)

Bu grup küçük-burjuvazinin sayısını hesap etmekle ve küçük-burjuvazinin sayısının önemli bir oran oluşturmasını sosyalist devrim aleyhine temel bir kanıt olarak sunmakla uğraşadursun, sadece teori ve uluslararası deneyimler değil, Türkiye gerçeği de, küçük-burjuvazinin emekçi kesimlerinin sosyalizm savaşımına proletaryanın bayrağı altında katılabileceklerini kanıtlıyor.

Yakın tarihte, özellikle '70'li yıllarda, başta şehir küçük-burjuvazisi olmak üzere, geniş küçük-burjuva emekçi kitleler, yığınlar halinde küçük-burjuva sosyalist grupların peşinden giderek sermaye iktidarına karşı eyleme giriştiler. Nasıl bir sosyalizm savunduklarından bağımsız olarak, sözkonusu gruplar politik sahneye sosyalizm adına çıktılar ve yığınları sosyalizm adına peşlerinden sürüklediler. Grupların peşlerinden giden küçük-burjuva yığınlar, politik sahnedeki grupların tek tek programlarını inceleyerek ve kavrayarak yapmıyordu bunu. Sermayenin ekonomik ve politik baskılarına karşı savaşım bilinci, sömürü ve emekçilere baskının olmadığı yeni bir toplum, sosyalizm isteği onları savaşıma sürüklüyor ve çeşitli yan etkenlerle de birleşerek, bu savaşta tutarlı gördükleri grupların peşlerinden harekete geçiriyordu. Geniş yığınların hesaplı ve planlı bir şekilde politik savaşıma katılacağını düşünen kimse sınıf savaşımından hiç bir şey anlamamış demektir. Sözkonusu yığınların eylemlere demokratik taleplerle katılması da onların öznel olarak sosyalizm istemediğini göstermez. Önemli ve belirleyici olan, bu talepler uğruna sermaye iktidarına karşı savaşmaları ve sosyalizme sempatiyle yaklaşmalarıdır. Çünkü komünistler, "*esas şey için mücadelenin, kısmi bir şey için mücadeleyle başlamış olsa bile alevlenebileceğini akılda tutar*"lar. Ayrıca belirtmek gerekiyor; bu dönem proletaryanın bağımsız bir politik hareket olarak politik sahnede bulunmadığı bir dönemdir. Bağımsız bir proletarya hareketinin varlığı koşullarında, geçmişte küçük-burjuva sosyalist hareketin peşinden giden kitlelerin, hem de daha kitlesel bir şekilde proletaryanın bayrağı altında yürüyeceğinden kuşku duymamak gerekir. Çünkü düşman ortaktır ve düşmana, sermaye iktidarına karşı savaşacak tek tutarlı güç kendi çıkarlarının bilincinde olan proletaryadır.

Türkiye devrimci hareketinin yakın geçmişi, küçük-burjuva emekçi kitlelerin proletaryanın bayrağı altında, proletarya ile birlikte yürüyebileceğini kanıtlamakla kalmadı, küçük-burjuva halkçı akımların bağımsız, tutarlı bir hareket geliştiremeye-

---

(*) Örneğin, sözkonusu yazısında (s.38) yaptığı hesaplarla, proletaryanın sayısını zorlama çabalarla küçük, küçük-burjuvazinin sayısını büyük göstermeye çalıştığı gibi; sanayi proletaryasının sayısını 1,5 milyon, tarım proletaryasını ise 2.587.704 olarak vererek, kapitalizmden de bir şey anlamadığını; zira hiçbir ülkede tarım proletaryasının sanayi proletaryasından fazla olamayacağını bilmediğini de ortaya koyuyor. Sonra da bu bilgiler üzerine Türkiye devriminin teorisini inşa ediyor!

(**) Daha geniş bilgi için bak: "*Küçük-Burjuvazi Sorunu*" (*Ekim*, sayı:10)

ceğini de, küçük-burjuvazinin y a burjuvazinin y a da proletaryanın bayrağı altında savaşma dışında başka bir seçeneğinin olmadığını da kanıtladı.

Bu grup, küçük-burjuvazinin sayısal olarak önemli bir oran oluşturmasını, sınıf olarak sosyalist bir sınıf olmamasını demokratik devrime gerekçe yapmakla, somut gerçeği, tarihsel deneyimleri anlamadığını, küçük-burjuva demokratik önyargıların esiri olduğunu kanıtlamış oluyor.

"Öznel koşullar" ve devrim stratejisi

Bu grubun devrim stratejisini belirlerken, "ikinci temel etken" olarak, öznel koşulları, proletaryanın bilinç ve örgütlülük düzeyini aldığını belirtmiştik. Bu gruba göre, "*proleter yığınların sosyalist bilinci ve örgütlenmesi olmadan, yığınlar açık sınıf savaşımı içinde tüm burjuvaziye karşı hazırlanmadan ve eğitilmeden bir sosyalist devrimden sözedilemez.*"

Bu sözler proletaryanın hangi koşullarda iktidarı alması gerektiği konusunda söylenmiyor, devrim stratejisini belirlemek açısından söyleniyor. Bu akım "strateji bilimi"nden sözetmesine rağmen, program, strateji ve taktik kavramlarına Marksist-Leninist yaklaşımdan habersizdir.

Proletarya hareketinin nesnel ve öznel olmak üzere iki yanı bulunduğunu, strateji ve taktiğin etkinlik alanının öznel yanla ilgili olduğunu bilmiyor. Marksizmin teorisi ve programı nesnel süreçleri inceler, yükselen sınıf hareketinin amaçlarını, yıkılacak ve iktidara gelecek sınıfın hangisi olduğunu ortaya koyar. Strateji ise, programın direktifleri ışığında, sınıfların mevzilenme planını ortaya koyarak proletaryanın eyleminin yönetimini üstlenir.

Bu grup, öznel koşulları stratejinin belirlenmesinde belirleyici bir koşul olarak ele alarak, sorunu tersinden alıyor, strateji ve taktiğin görevini, strateji belirlemenin koşulu haline getiriyor; yani atı arabanın arkasına koşuyor. Öncünün görevini artçı teorisine gerekçe yapıyor. Proletaryaya devrimci anlamda hiçbir şey vermeden, onun kendiliğinden hareketinden çok şey bekliyor. Bu teori, pasifizmin, kendiliğindenciliğin, yığınların geri bilinci önünde diz çökmenin teorisidir.

Bu kendini proletarya hareketine yanaşım sorununda da gösteriyor.

Ona göre, son 25 yıllık dönemde devrimci hareketin gelişim seyri, devrimimizin "anti-emperyalist demokratik devrim olacağını" kanıtlamaktadır. Buna kanıt olarak ise, '60'lı ve '70'li yıllarda politik içerikli işçi eylemlerinin demokratik taleplerle gündeme gelmesi gösteriliyor. Sormak gerekiyor: Başka türlü olması olanaklı mıydı?

Sözkonusu edilen dönem, sosyalizm adına burjuva ve küçük-burjuva sosyalizminin egemen olduğu, işçi hareketi üzerinde reformizm ve revizyonizmin belirleyici bir rol oynadığı dönemdir. İşte bu koşullarda işçi hareketinin demokratik içerikli taleplerle gündeme gelmiş olması, demokratik devrim stratejisine kanıt gösteriliyor. Bu aynı zamanda, proletarya hareketinin, sosyalizm düşüncesi ile birleşmeden, yani komünist öncünün değiştirici, yol gösterici rolünden bağımsız olarak sosyalist taleplerle harekete geçeceğinin kabulü anlamına da geliyor. Eğer proletarya hareketi, komünist öncüden bağımsız olarak sosyalist sloganlarla eyleme girişebiliyorsa, o zaman öncüye de gerek yoktur veya olmasa da büyük bir önemi yoktur demektir.

Bu ekonomizmin, yığınların geri bilinci karşısında boyun eğmenin tipik bir göstergesidir.

Bu akımın da kabul ettiği gibi, '60'larda ve '70'lerde proletarya hareketi, devrimci hareketin "motor gücü" olduğunu, gelişecek "devrime damgasını basacak" bir sınıf olduğunu kanıtladı. Ama onun bilinci ancak ekonomik ve demokratik taleplerle eyleme geçme bilincinin dışına çıkacak durumda değildi. Bundan bir ekonomist başka, bir Marksist başka bir sonuç çıkarır. Bir ekonomist, yığınlar ancak ekonomik ve demokratik savaşım sürdürebiliyor, benim görevim buna ayak uydurmaktır diye düşünür. Bir Marksist ise, bu bilinçle işçi sınıfının kapitalizm sınırlarının dışına çıkamayacağını düşünür ve yığınların sosyalist bilinçle donatılması, onun gerçek politik çıkarlarını dile getiren bir program ve strateji ile harekete müdahale edilmesi ve ileriye çekilmesi gerektiği sonucunu çıkarır.

TKP-ML Hareketi, yığınların geri bilincini temel bir veri alarak demokratik devrim stratejisi belirlemekle, kendiliğinden işçi hareketinin sosyalist taleplerle eyleme geçeceğini düşünmekle, tipik bir ekonomist mantık sergilemektedir.

Bu sadece bir yöntem yanlışı da değildir; politik sonuçları olan gerici bir teoridir. Eğer bu akımın aklına uyarsak, hiçbir ülkede sosyalist devrim stratejisi belirlenemez. Çünkü, dünyanın hiçbir ülkesinde -Avrupa'da bile-, proletaryanın sosyalist bilinç ve örgütlülük düzeyi ileri seviyede değildir.

Ayrıca belirtmek gerekiyor; bu akım, proletaryanın sosyalist bilinç ve örgütlülük düzeyinin ileri ve geriliğini de, tek "komünist" hareket olarak kendi grubunun gücüne göre belirliyor. Türkiye devriminin değil, kendi pratiğinin teorisini yapıyor.

Bütün çizgi şu basit mantık üzerine kurulmuştur: Politik özgürlük olmadan proletaryanın bilinç ve örgütlülük düzeyi yükseltilemez, bu olmadan da sosyalist devrim stratejisi belirlenemez; politik özgürlüklerin "devrimin özünü" oluşturduğu, bunun program olarak benimsendiği demokratik devrim tek çıkar yoldur.

Daha önce (*) bu grubun görüşlerini de hedef alan, politik özgürlükleri program edinmenin sonuçları üzerinde duruldu; tekrarlamak gerekmiyor. Sadece şunu hatırlatmak gerekir ki, politik özgürlükler için savaşımı sermaye iktidarının yıkılınası programına bağlamak ile, politik özgürlükleri kendi başına program edinmek çok farklı şeylerdir.

İktidar sorunu

Buraya kadar anlatılanlardan çıkan sonuç şudur: Bu grup kapitalizmin egemenliğini, orta düzeyde gelişmişliğini, temel çelişkinin emek-sermaye çelişkisi haline gelmesini, burjuvazinin iktidarda olmasını, kendi hesapları ile, proletaryanın nüfus içinde %28 gibi bir oran oluşturmasını sosyalist devrim stratejisini belirlemek için yeterli görmüyor. Ama kapitalizm ne kadar gelişirse, proletaryanın nüfus içindeki oranı ne kadar olursa sosyalist devrim stratejisinin benimsenebileceği de açıklanmıyor.

Biz onun başka vesilelerle söylediklerinden hareketle bu soruya Avrupa ülkeleri (İspanya, Portekiz, Yunanistan hariç!) düzeyinde diye yanıt verdiğini çıkarabiliyoruz. Ama bu yanıt da bizi tatmin etmiyor. Çünkü biliyoruz ki, sosyalist devrim stratejisi belirlemede bu akımın ikinci "temel" koşulu, proletaryanın **sosyalist** bilinç ve örgütlülük düzeyinin ileri seviyede olmasıdır. Bu koşul Avrupa ülkelerinde de yoktur. Biz bütün bunlardan hareketle bu akımın, içinde bulunduğumuz dünya koşullarında, hiçbir ülkede sosyalist devrim stratejisinin benimsenmesini olanaklı görmediği sonucunu çıkarıyoruz. Bu akım şahsında demokratik devrim savunuculuğu sosyalist devrimi inkar teorisi üzerinde yükseliyor. Politik yaşam boşluk tanımıyor; sosyalist devrimi inkar, burjuva özlü bir iktidar perspektifini gündeme getiriyor.

TKP-ML Hareketinin programı neyi öngörüyor? Kapitalizmin yıkılması, sosyalizmin kurulması hedefini mi, yoksa kapitalizmi geliştirmeyi, kapitalizm çerçevesini aşınamayı mı? O açıktan kapitalizmi geliştirme görüşünü savunmamakla birlikte bu soruya yanıtı şöyle: "*Devrimimizin ilk adımının, işbirlikçi tekelci kapitalizmi tasfiye eylemi, henüz doğrudan kapitalizm çerçevesini aşmış bir eylem değil, henüz demokratik **kapitalizm çerçevesi içinde kalmaya denk düşen** bir eylemdir, ya da görevdir.*" (9) "*Kapitalizmin çerçevesi dışına çıkmak, onun sınırlarını aşmak, sosyalizme tekabül eden bir ekonomik ya da politik görev yapmaktır.*" Bu ise günümüzün görevi değildir, onun için bir ön aşamadan geçmemiz gerekiyor!

Peki bu akım nasıl bir iktidar için savaşım sürdürüyor, savunulan iktidarın sınıfsal, politik çerçevesi nedir? "*Devrimimizin ilk adımı açısından ele aldığımızda, devrimimizin ilk adımının ekonomik-toplumsal ve politik içeriği burjuva demokratiktir. Yani sosyalist değildir...*"

"*Ülkemizin ekonomik, toplumsal ve politik yapısını demokratikleştirme* (temelden yıkma değil, demokratikleştirme!) *savaşımından doğmasına, ekonomik-toplumsal ve politik içeriği burjuva demokratik olmasına ve dolayısıyla **burjuva demokrasisinin sınırlarını doğrudan geçmemiş** olan bir devrimci iktidarı zorunlu olarak gündeme getirmesine karşın, devrimimizin ilk adımında iktidar burjuva iktidar olmayacaktır.*" (10) Bu iktidar proletarya iktidarı da olmayacağına göre ne olacaktır? Bu akımın buna yanıtı da, "küçük-burjuva demokrasisi"dir.(*)

Gerçekte bu grubun programı proletarya adına öne sürülmüş olsa da, tipik bir küçük-burjuvazi savunu-

(*) Geniş bilgi için bak: "*Halkçı Hareket ve Demkrasi Sorunu*" (*Ekim*, sayı:13); "*Devrimci Harekette Reformist Eğilim*" (*Ekim*, sayı:16)

(*) Demokratik devrimcilikle kendini şartlandıran bu akıma göre, devrim proletaryanın önderliğinde, hegemonyasında gerçekleşse ve kurulacak iktidar organı Sovyetlerde "devrimci proletarya"nın temsilcileri çoğunluğu sağlasa bile, "işçi ve emekçi halk konseyleri iktidarı henüz proletarya diktatörlüğü değildir. Özü proletarya diktatörlüğü değildir." (Agy., s.74)

culuğunun programıdır. O, bugünkü Türkiye gerçeğinde proletaryanın programı ne olmalıdır diye işe başlamıyor, aksine küçük-burjuvazinin talepleri nedir diye yola çıkıyor. Sonra da, proletaryaya küçük-burjuvazinin kabul edebileceği talepleri program edinmesini önererek sosyalist devrim programından vazgeçiyor. Çünkü ona göre, *"proletarya küçük-burjuvaziyle birlikte **ancak** küçük-burjuva demokratik bir çizgide ortak yürüyebilir"* (agy., s.71, abç). Bu nedenle de, proletarya küçük-burjuvaziyle birlikte yürümek istiyorsa, kendi programından vazgeçme pahasına, onun programını kabul etmek zorundadır!

Sonuç

Geçen bölümde, bu akımın 1986'ya kadar evriminin ana çizgisini devrimci demokrasinin reformizme evrimi olarak belirtmiştik. Buraya kadar anlatılanlardan da görülebileceği gibi, Konferans'ın belirlediği çizgi reformizm yönündeki evrimin yeni bir halkası durumundadır.

Kapitalizmin egemenliğinin kabulü koşullarında, ya sosyalist devrimi program edinen bir iktidar perspektifi ile, ya da, burjuva egemenliğinin **biçimlerine** karşı olunarak, kapitalizmi aşırılıklarından arındıracak reformlar program edilerek muhalefet yapılır. Birincisi, proletaryanın devrimci politikasını, ikincisi küçük-burjuva reformizmini dile getirir. Bu akım, "burjuva demokrasisi sınırlarını doğrudan geçmemiş" bir iktidar savunarak, burjuva egemenliğinin **biçiminde** değişiklik yapmayı; "işbirlikçi kapitalizm"in yerine "demokratik kapitalizm"i savunarak, kapitalizmi aşırılıklarından arındırmayı temel alan bir programı gündeme getirerek, karşımıza küçük-burjuva reformist bir muhalefet akımı olarak çıkmaktadır.

Bu, sorunun bir yanı. Diğer bir yanı ise, aynı zamanda, bu akımın programında, **burjuvazinin iktidarının yıkılmasını,. işçi-emekçi konseylerinin iktidarı almasını** talep etmesidir. Bu proletaryanın bakış açısından ele alındığında, önceki söylenenlerden bağımsız olarak, proletarya devriminin temel taleplerini dile getirir. Bu iki şeyin birarada bulunması bu akımın eklektizmini, çok önemli reformcu öğelere rağmen devrimci bir konumda yer aldığını ortaya koyar. Reformizm mi, proleter sosyalizm mi? Bu soru bu akım açısından güncelliğini koruyor.

Kaynaklar:

1- Konferans Belgeleri, *Partinin Yolu*, sayı:9, Kasım-1986, s.52
2- *Ekim Devriminden Öğrenmemek*, *Ekim*, Sayı:14, s.13
3- *"Devrimimiz ve Gelişme Çizgisi"*, *P.Yolu*, Sayı:11, s.21 (abç)
4- Agy., s.21
5- *Konferans Belgeleri*, agy., s.52
6- *Paris Komünü Üzerine*, Marks-Engels-Lenin, s.213
7- *İşçi Sınıfı ve Köylülük*, s.408, (abç.)
8- *Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu*, s.230
9- *"Devrimimiz ve Gelişme Çizgisi"*, agy., s.79 (abç)
10-Agy., s.70(abç)

Beytepe'de ulaşım sorunu

Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsünde ulaşım yıllardır çözülemeyen önemli bir sorun. Ulaşım giderleri 1985 öncesinde üniversite tarafından karşılanırken, daha sonraki dönemde paralı hale getirildi. Ulaşımın parasız olması gerektiği bir yana, paralı hale gelmesi de yaşanan sorunlara çözüm olamadı. Ara durakların ve semt servislerinin olmaması, otobüs sayısının yetersizliği yığılmalara ve uzun bekleyişlere neden oluyor.

Ulaşımın parasız hale getirilmesi ve diğer sorunların çözümüne yönelik olarak devrimci öğrencilerin girişimiyle imza kampanyası başlatıldı. 7 Aralık 1988'de başlayan ve iki hafta süren kampanya beklenenin üzerinde ilgi gördü ve 3500 imza toplandı. Böyle bir sayıya ulaşılabilmesinde devrimci öğrencilerin daha önceki dar grupçu tavırlarının aşılmasının, ortak hareket edilebilmesinin önemli bir rolü oldu.

Ancak taleplerin ortaya koyduğu metin tam bir çelişki ve tutarsızlık örneğiydi. Bu konudaki uyarılarımıza rağmen de gerekli düzeltme yapılmadı. Bir taraftan parasız ulaşım hakkı savunulurken, diğer yandan "ara çözüm" adı altında, parasız ulaşım istemiyle çelişen geri talepler imza metnine

(Devamı s.16'da)

Sırp milliyetçileri ateşle oynuyor

H.Akarsu

Ekonomik ve politik bunalım, çürüme ve iflas içindeki Yugoslavya'da milliyetçilik, Sırp şovenizmi tırmanıyor. Yugoslav toplumu içindeki çeşitli uluslar, halklar birbirlerine karşı kışkırtılıyor. Kökleri çok eskilere dayanan düşmanlıklar, ulusal önyargılar canlandırılıp körükleniyor.

Kosova sorunu, başka bir deyişle Kosova'daki Arnavut ulusun yıllardır yaşadığı ekonomik, politik, sosyal sorunlar bunun en tipik olanıdır.

Kosova Arnavutların Şubat ayı sonunda başlayan direnişleri, genel grev eylemi yıllardır Yugoslav iç politikasının gündeminden inmeyen Kosova sorununu yeni boyutlarıyla tekrar ortaya koydu.

40.000 dolayında Arnavut işçinin katıldığı genel grev Kosova'da hayatı felce uğrattı. Trepa'daki kurşun ve çinko maden işletmelerinde çalışan 1200 Arnavut maden işçisi yerin 1000 metre derinliğinde barikat kurarak direnişe geçti. Bunlardan 300'ü yeraltında süresiz açlık grevine başladı. Ardından Goles magnezyum ve Muahdjer kömür işletmelerinde çalışan 7000 işçi işi bıraktılar. 24 Şubat gecesini yer altında geçirdiler.

İşçilerin militan direnişlerine Piriştina Üniversitesi övrencileri dersleri boykot edip, bir spor salonunu işgal ederek katıldılar. Kısacası, Kosova Arnavutları, işçisiyle, öğrencisiyle, emekçisiyle omuz omuza bir kez daha ayağa kalktılar.

Arnavut işçileri ve halkı bu kez sadece, daha fazla ücret, daha iyi çalışma koşulları, okullarda Arnavutça eğitim, özerklik statüsü, parti yönetimi için direnmiyor. Onlar Sırp parti şefi Slobodan Miloseviç ve arkasındaki "komünist" parti şeflerinin ilhakçı ve milliyetçi politikalarına, baskı uygulamalarına, ulusal onurlarının zedelenmesine, 1974 Anayasa'sı ile güvenceye alınmış özerklik hakkının kaldırılıp, Kosova'nın Sırplaştırılması planına karşı direnişe geçtiler.

Yugoslav parti ve devlet yöneticileri, şefleri Kosova Arnavutlarının ulusal haklarına, Yugoslav devlet örgütlenmesi içindeki anayasal haklarına karşı sistemli bir saldırı, baskı siyaseti izliyorlar. 1974 Anayasası ile verilmiş olan özerklik hakkını açıkça çiğniyorlar. Öte yandan, şefler, Kosova sorununu sosyalist Arnavutluk'a yönelik düşmanlıkları körüklemenin de bir aracı olarak kullanıyorlar.

Kosova, zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahip olmasına rağmen, Yugoslavya'nın en geri bölgelerindendir. Arnavutlar bölge nüfusunun %85'ini oluşturmalarına rağmen Sırpların baskısı altındadır. İş hayatında, devlet yönetiminde dışlanmaktadır. Kosova'da her dört Sırplıdan biri, her üç Karadağlıdan biri iş sahibi iken, ancak oniki Arnavuttan biri iş bulup çalışabilmektedir. Sırp ve Karadağlılar devlet memuru, polis, parti yöneticisi gibi en iyi, en yüksek ücretli işlerde çalışırken, Arnavutlar ya iş bulamamakta ya da kötü işlerde çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Böylece politik hayattaki eşitsizlik, kendini üretimde ve bölüşümde yakıcı olarak göstermektedir. Bu eşitsizlik, Arnavutlara karşı sıkça uygulanan işten atma; meslekten men etme ve çalışma yasağı ile tam bir dıştalanmaya, ırkçılığa dönüşmektedir.

Bu nedenlerle Arnavutlar yıllardır "Kosova'ya iş, ekmek, ve cumhuriyet" talebini dillerinden düşürmemişlerdir.

Yugoslav parti yönetimi "baskı daha fazla baskı" diyor

Yugoslav Komünistler Birliği şefleri Kosova sorununun çözümünde hep aynı havayı çalıyorlar: Baskı, daha fazla baskı! Arnavutların her haklı talebini ve bu uğurdaki direnişlerini tank paletleri ve sıkıyönetimle ezmeye çalıştılar. Halkı bilinçlendiriyor diyerek Priştina Üniversitesi'nden bir çok öğretim üyesini attılar. Okullarda Arnavutça eğitime türlü engeller çıkardılar. Mahkemeler harıl harıl Arnavutlara karşı açılan davalarla uğraştı. 1981'den bu yana 15.000 Arnavut Yugoslav mahkemelerinde yargılandı, çeşitli cezalara çarptırıldı. Hapishaneler Arnavut direnişçilerle dolup taştı. Bir çok Arnavut yurtdışına göçmek zorunda bırakıldı.

Merkez Komite'nin kararları uyarınca, Kosova'da defalarca "temizleme" kampanyaları yürü-

tüldü, bir çok Arnavut işinden, parti ve devlet yönetimindeki görevlerinden atıldı.

Baskı ve dıştalamalar bunlarla da kalmadı. Arnavut nüfusu azaltmak amacıyla iki kez Türkiye'ye kitlesel göçler uygulandı. Ayrıca, nüfus artış hızının ekonomik, kültürel ve sosyal gelişme hızına uydurulması gerekçesiyle Arnavut ailelerin sahip olabilecekleri çocuk sayısı sınırlandırıldı. Aile planlaması, ailelere yapılan açık bir baskı biçimine dönüştürüldü (*Albanien Heute*, 1988/4)

Bütün baskılar, son yıllarda giderek arttı. Geçen yıl yapılan Yugoslav Komünistler Birliği Merkez Komitesi'nin Kosova Sorunu Üzerine Özel Plenumu'nda, sorunun nedenleri araştırılıp analiz edileceğine, Arnavutların ulusal ve demokratik haklarına karşı yeni önlemler kararlaştırıldı. Polisiye önlemlerin artırılması uygulamaya kondu. Federal polis birlikleri Kosova'ya gönderildi. Yetkileri artırıldı.

Arnavutların son genel grev ve direnişleri karşısında da aynı polisiye ve askeri önlemler uygulamaya kondu. Kosova'ya derhal zırhlı birlikler, polis güçleri sevkedildi. Kosova'nın ulaşım yolları, parti merkez binası, üniversite kampüsü, stratejik noktalar tanklarla tutuldu. 8 gün süren grevler ve açlık grevleri askeri birliklerin baskısıyla ve Sırp işbirlikçisi Kosova parti şefinin görevinden alınmasıyla sona erdi. Kosova direnişinin ardından işçi önderleri tutuklandı. 300 kadar esnaf hakkında işçilere destek verdiği için soruşturma açıldı. Kosova bölgesinde geniş çaplı askeri tatbikatlar başladı.

Yugoslav mahkemeleri siyasi davalara bakmak için görev başında. 23 Şubatta yapılan gizli bir duruşmada, 11 genç Arnavuta "illegal Marksist-Leninist parti kurdukları gerekçesiyle 4 ayla 8 yıl arasında değişen hapis cezaları verildi". (*Die Tageszeitung*, 25.2.1989)

Arnavut işçilerine, öğrencilerine,direnişçilerine askeri ve "hukuki" baskılar uygulanırken, şimdiye dek görülmedik ölçüde Sırp milliyetçiliği, Sırp şovenizmi, Arnavut düşmanlığı bizzat partinin en üst yöneticilerince körüklendi. Geçen yıl, Parti Merkez Komitesi Plenumu'nun hemen akabinde "Kahrolsun 1974 Anayasası", "Kahrolsun Özerklik İsteyenler!" sloganlarıyla sokağa dökülen Sırp milliyetçiliği, bu kez 28 Şubatta Yugoslavya'nın çeşitli şehirlerinde yapılan ve toplam 2 milyon kişinin katıldığı, Arnavutlara karşı gösterilerle doruğuna ulaştı. Belgrad'daki gösteriye katılan 800 bin dolayındaki gösterici, "Kosova Sırp kalacaktır" gibi ırkçı, ilhakçı, kana susamış bir düşmanlığı haykırdı.

Bu gösteriler öncesinde direnişe geçen, açlık grevi yapan Arnavut işçilere karşı, Trepa'ya 30 km uzaklıktaki Leposaviç'deki 800 Sırplı maden işçisi harekete geçirildi. Sırplı işçiler, Arnavut işçiler "karşı-devrimci" ayaklanmalarını sona erdirmezlerse greve başlayacakları tehdidini savurdu. Ayrıca Klinije köyündeki Sırp milliyetçileri Arnavutçanın resmi dil olmaktan çıkarılmasını talep ettiler ve Kosova'daki Sırp azınlığa silah verilmesi için Yugoslav Ordu Komutanlığı'na çağrıda bulundular (*Die Tageszeitung*, 28.2.89)

Sırp milliyetçilerinin ilhak politikası, Arnavutlara uyguladığı akıl almaz baskılar Sloven ve Hırvat Cumhuriyetleri tarafından tepkiyle karşılandı. Sloven ve Hırvatlar başından beri Arnavutların yanında yer alıyorlar. Sırpların gösterileri sürerken, binlerce Sloven gösterici Sırplara karşı gösteri yaptı. Arnavutların dayanışma mesajı yüzbinlerce Sloven tarafından imzalandı. Sloven Parti Şefi Milan Kucan ve Sloven Parti Gençlik Örgütü Sekreteri Jozé Skolc, Ljubljana'daki bir toplantıda milliyetçi Sırpların yaptıklarını Nazilerle karşılaştırarak:

"Sırplar, Kosova Arnavutlarına Hitlerin Yahudilere davrandığı gibi davranıyor" dedi.

Toplantıdan sonra, üzerinde "Kosova bizim anavatanımızdır" yazılı afişler, Arnavutlarla dayanışma fonuna gelir sağlamak için satıldı.

Hırvat Yazarlar Birliği de çok uluslu Yugoslavya'nın varlığını çok ciddi bir tehlike ile karşı karşıya bırakan, maceracı bir politika uygulayan Miloséviç'in görevinden alınmasını talep etti. (*Der Spiegel*, 6 Mart 1989) Gelişmeler, olayların ne denli tehlikeli boyutlara ulaştığının somut, çok önemli göstergeleridir.

Sırp milliyetçileri, Sırp milliyetçi "komünist" parti şefleri, tehlikeli politikalarına biryandan diğer Yugoslav cumhuriyetlerinden, diğer uluslardan; diğer yandan da başta Sovyetler Birliği olmak üzere, dış güçlerden yardım istiyorlar. Nitekim, geçen yılın Mart ayında Gorbaçov'un Yugoslavya'ya yaptığı resmi ziyaret sırasında bu sorun gündeme geldi. Ve Gorbaçov bilerek Sırplarla Ruslar arasındaki "genetik bağlılık"tan sözederek Sırp milliyetçilerine yeşil ışık yaktı.

Sovyetler Birliği, Doğru Avrupa ülkeleri ve Yugoslavya'da son yıllarda giderek artan milliyetçi başkaldırılar, azınlıklara karşı

(Devamı s.20'de)

Federal Almanya'da faşist hareketler

H.Akarsu

29 Ocak 1989'da yapılan Berlin Eyalet Parlamentosu seçimlerinde "Cumhuriyetçi Parti" adlı faşist partinin, oyların % 7,5'unu alarak, beklenmedik bir şekilde eyalet parlamentosuna 11 Milletvekili sokması Federal Almanya'da şok etkisi yaptı. 1987 yılında "Alman Halk Birliği" (DVU) adlı paşist parti, sosyal-demokratların kalesi olarak bilinen Bremen'de eyalet parlamentosuna bir milletvekili soktuğunda da benzeri bir şok yaşanmıştı.

Berlin'de faşistlerin parlamentoya girmeleri, yabancı düşmanlığı temelinde yürütülen bir seçim platformunun böylesine yaygın destek bulması başta Türkiyeli işçiler olmak üzere çeşitli uluslardan göçmen işçileri, yabancılar politikasını, yabancıların ekonomik-demokratik haklarını Federal Alman iç politikasının güncel sorunu haline getirdi.

Yabancılara seçim hakkı gibi yıllardır tartışılan sorunları daha da canlandırdı. Gelişmeler, biryandan partileri, sendikaları, kitle örgütlerini yabancı düşmanlığı, ırkçılık, güçlenen faşist harekteler hakkında açık, net, ikircikiksiz tavır almaya zorladı, zorluyor. Öte yandan da ilerici, demokrat, tüm antifaşist örgüt, parti ve halk girişimlerinin konuya daha yakından bakmalarını, durumu yeniden ve derinlemesine irdelemelerinin zorunluluğunu gösterdi.

Faşist parti ve akımların son yıllardaki gelişmeleri, faaliyetlerini artırmaları sadece F.Almanya'ya özgü değil. Fransa (*), Avusturya, Belçika, İngiltere, İsviçre ve Danimarka'da da faşist parti ve örgütlerin faaliyetlerini artırdıkları, dikkate değer bir seçmen kitlesini etkiledikleri gözleniyor.

Faşist parti ve akımlar her ülkenin özelliğine uygun propaganda malzemesi kullanmalarına rağmen, yabancı düşmanlığını körükleme, kullanma bakımından ortak özellikler taşıyorlar. Fransa'da Arap-Afrikalılara, Almanya'da Türkiyelilere, İngiltere'de siyahlara vb. karşı düşmanlık revaçta.

Faşist partiler sermayenin, devletin ve burjuva partilerin ektiklerini biçiyor

Berlin seçimlerinin hemen ardından, Münih'te yaptığı basın toplantısında "ben Avusturya Cumhurbaşkanı Kurt Waldheim gibi geçmişimi gizlemiyorum. Ben Hitler'in SS görevlisiydim. Partimde de bir çok SS subay ve görevlisi var" diyerek kimliğini açıklayan Cumhuriyetçi Parti şefi Schönhuber; "Berlin genel prova idi. Münih bunun galası olacak. Ve bundan sonra bizi kimse durduramayacak" diye meydan okudu.

Bu Hitler faşizmi artığının böylesine meydan okuma cesareti bulması sadece zafer sarhoşluğu olarak geçiştirilemez. Gerek "Cumhuriyetçiler", gerekse diğer faşist parti ve örgütler yıllardan beri sermaye çevrelerinin, F.Alman devletinin, burjuva-liberal partilerin uyguladıkları sistemli yabancı düşmanı, ırkçı, gerici politikalarının sonuçlarını toplayarak; yıllardır yürütülen gerici propaganda ile kitleler arasında yer etmiş önyargıları, şartlanmaları pekiştirerek; burjuva partilerin, yöneticilerin söylemek isteyip de söyleyemediklerini açıkça söyleyerek ve ellerindeki büyük maddi olanakları kullanarak oy ve güç topluyorlar.

Sermaye sistemi ve yönetici sınıflar sıkıştığında kendini güvenceye alacak, işçi ve emekçileri kendi çıkarlarına yabancılaştıracak, sisteme yönelik gelişmeleri yöneltebilecek bir şamaroğlanı, bir abalı yaratır. F.Almanya'da bu şamaroğlanı, yabancılar özellikle de Türkiyelilerdir.

F.Almanya'da 1980 sonrası işsizlik hızla artarak iki milyonu aşınca, bir şamaroğlanı ihtiyacı kendini daha açık gösterdi.

Kohl Hükümeti, işveren ve dev tekellerin sözcüleri, hıristiyan demokratından sosyal-demokratına kadar bütün burjuva partileri işsizliğin ekonomik nedenlerini gizliyorlar. Onlar, yıllardır, işsizlerordusunun varlığının işgücünün rekabet gücünü azalttığını, işgücünün fiyatını düşürdüğünü, kapitalistler ne kadar işçiyi "terhis" ederlerse o kadar yüksek bir kar oranına ulaşabilecekleri gerçekliğini bilinçli ve sistemlice gizlemeye, işçilerin ve

(*) Fransa'daki faşist gelişmeler, *Ekim*, sayı:8'de C.Kaynak'ın *"Fransa ve Güçlenen Faşizm"* başlıklı yazısında anlatılmıştı.

çalışanların dikkatlerini başka yönlere çevirmeye çaba gösterdiler, göstermekteler. İşsizliğin sebebini yabancıların sayısının çokluğuna bağladılar. 1982'de CDU partisi, Hessen eyalet seçim bildirilerinde, "Bu olur mu? 4,7 milyon yabancı burada. Ve bizde 2 milyon işsiz var" diyerek yabancıları tek hedef gösteriyordu. Aynı gerekçe ve mantığı, '70'lerde ekonomi bunalıma düştüğünde iktidardaki Sosyal Demokrat Parti (SPD) de kullandı. 1973'de aynı gerekçelerle yabancı iş gücü alımı durduruldu.

Kohl Hükümeti, 10.500 DM geriye dönüş primi vererek Türkiyeli işçilerin bir kısmını geriye postalayarak "işsizliği azaltma politikası"nı hayata geçirdi.

Hitler'in 1938 tarihli Yabancılar Polis Nizamnamesi'nin devamı olan Yabancılar Kanunu'nun daha da gericileştirilmesi yönünde tartışmalar yıllardır sürüyor. Yabancı işçileri modern köle gibi çalıştırmayı kolaylaştıracak yasa değişikliği İçişleri Bakanı tarafından kabule zorlanıyor.

Sermaye örgütleri ise yabancı işçileri Alman işçisinden koparacak, yerli-yabancı işçiler arasındaki rekabeti arturacak önlemler, yasal değişiklikler istiyorlar.

Kuzey Hessen İşverener Birliği Başkanı J.Wetter şöyle buyuruyor:

"Misafir işçiler buraya geldikleri için çok memnundular. Biz de geldikleri için çok memnunduk. Onların işi bitti. Şimdi biz onlara teşekkür etmeliyiz, ama artık kendilerine ihtiyacımız yok. ... (onlar) *ülkemizde misafir gibi değil de, grevden yana ve en aşırı gruplar gibi hareket eden işçilerdi."* (1)

Alman İşverenler Genel Birliği de, 1983'te yabancılar politikası ile ilgili temel görüşlerini şöyle özetliyordu:

"Halkın açık olmayan, çelişkili ve etkisiz bulduğu şimdiye kadar uygulanan yabancılar politikası da güvensizliğe yol açıyor. Bizim artık gereken sert önlemleri almaktan çekinmeyen açık ve hesaplanabilir bir politikaya ihtiyacımız var."

Sermayenin sözcüleri böylesi sert önlemleri sık sık tekrarlar, hükümete elini çabuk tutmasını dayatırken, faşist partiler sermayenin ve hatta hükümetin istemlerini "Yabancılar Dışarı", "Türkler Defolun", "Almanya Almanlarındır" biçiminde özetleyip harekete geçiyorlardı. İstenilen "sert önlemler" faşist çete örgütlerince yerine getirilmeye başlandı! Almanya'nın çeşitli yerlerinde başta Türkiyeliler olmak üzere diğer yabancı işçilere, insanlara silahlı sopalı saldırılar, evlere, işyerlerine kundaklamalar ard ardına gelmeye başladı. 1985'de dazlaklar, Hamburg'da iki Türk işçisini öldürdüler. 1988 Aralığında Schwandorf'da bir Türk ailenin kaldığı ev gece kundaklandı. 3 Türk ve bir Alman yanarak öldü. Evin duvarına "Türkler Defolun!" diye yazıldı. Bir çok şehirde ilticacıların kaldığı evler, yurtlar ateşe verildi. Saldırıya uğradı. Sayısız saldırı ve yaralama olayları görüldü.

Sermaye sözcüleri, gerici hükümet ve partiler işsizliğin sebebi olarak yabancıları göstermekle kalmıyorlar. Onlar, özellikle ekonominin bunalıma girdiği yıllarda artan, kapitalist üretim sisteminin, burjuva toplumun özünden kaynaklanan toplumsal hastalıkların; adi suçlar, hırsızlık, soygun vb. polisiye vakaların artışının, hatta sosyal sigortalardaki mali güçlüklerin sebebi olarak da yabancılar gösteriyorlar. Bilimsel gerçeklerin yalanlamasına rağmen bu önyargılar toplumun bilinç altına yerleştiriliyor. "Yabancılar olmasa, şu kapitalist sistem ne güzel olur!" düz mantığı yaygınlaştırılıyor. Faşistler ise "adi suçlular", "hazır yiyici ilticacılar sınırdışı edilsin" talebiyle ortaya çıkıp, "Alman olmaktan gurur duyuyorum" ırkçı sloganıyla hem kapitalist sistemi, hem Alman milliyetçiliğini kutsallaştırıyorlar.

Alman faşistleri aynı zamanda Federal Alman emperyalizminin, uluslararası Alman tekellerinin dünya pazarında hakim olma kavgasında, uluslararası rekabette sahiplerinin sesini yükseltiyorlar.

Kohl, Almanya'ya göçmüş Şilezyalıların derneklerine gidip şükranlarını sunarken, faşistler seçim bildirilerinde "Almanya, Federal Almanya'dan büyüktür" diyor. "Almanya'nın birleştirilmesi"ni, Hitler'in büyük Almanya'sının yeniden gerçekleştirilmesini parti programlarına koyuyorlar.

Avrupa Parlamentosu seçimleri öncesinde Ortak Pazar içindeki pazar kavgası ve bunun sorunları tartışılıyor. Faşistler bu seçimlerde "önce Almanya, sonra Avrupa" sloganıyla, Ortak Pazar içinde Alman tekellerinin özlemlerine, Federal Alman emperyalizminin hakimiyet mücadelesine arka çıkıyorlar. Bir bakıma onların düşüncelerine açıktan tercüman oluyorlar.

Faşist partilerin ardında kapitalistler var

Faşist partiler görüldüğü gibi hükümetin, sermaye çevrelerinin, Alman emperyalistlerinin yapmak istediklerini, politikalarını daha uç noktada, daha açık olarak dile getirip uyguluyorlar. Federal Alman

Devleti de bu faşist örgütleri çeşitli biçimler, çeşitli yollardan destekliyor. Faşistlerin saldırılarına göz yumuyor. Olaylar faili meçhul olaylar listesine yazılıp hasıraltı ediliyor. Faşistlerin toplantıları polis tarafından korunuyor.

Polis faşistlere değil, anti-faşistlere saldırıyor. Çünkü devlet ve gerici yönetim faşist saldırıları, faşistlerin güçlenmesini, toplumdaki demokratik ilerici güçleri sindirmenin, siyasi havayı gericileştirmenin araçlarından biri olarak kullanmaktadırlar.

Faşist parti ve örgütlere siyasi destekler yanında, çeşitli sermaye odakları, bazı tekeller tarafından maddi imkanlar sağlanıyor. Faşist partilerin üye sayılarıyla karşılaştırılamayacak ölçüde maddi güce sahip olmaları, propaganda örgütlenme çalışmalarına milyonlarca markı su gibi akıtmaları tesadüf ya da anlaşılmaz bir olgu değildir.

Örneğin, Alman Halk Birliği (DVU) adlı faşist partinin Avrupa Parlamentosu seçim kampanyası harcamaları, Federal Parlamentoda grubu bulunan liberal FDP (6 milyon mark) ve Yeşillerin (10 milyon mark) toplam harcamalarından fazladır. İktidardaki gerici parti toplam 30 milyon mark ayırırken, bu faşist parti 16 milyon marktan fazla harcamayı planlanmaktadır. Ve Federal Almanya kurulalıdan beri hiç görülmemiş yaygınlıkta bir reklam ve propaganda kampanyası yürüteceklerini söylemektedir. (2)

Yine bu parti, Almanya'daki her haneye yetecek kadar, toplam 26 milyon adet propaganda mektubunu posta kanalıyla dağıttırmış ve bunun için 6 milyon mark harcamıştır. DVU 1987 yılında yapılan Bremen eyalet parlamentosu seçimleri sırasında da 340.000 adet propaganda mektubu dağıttırmış ve bu seçim kampanyasında eyalet yönetimdeki SPD ve ana muhalefet partisi CDU'nun seçim masrafları toplamından fazla (2 milyon mark) masraf etmişti.(3)

DVU'nun büyük tekellerin bazılarınca el altından desteklendiği, hatta 6 milyon markık mektup masraflarının Siemens'in bir vakfı tarafından karşılandığı, Bremen'de 28-29 Ocakta yapılan Faşizme ve Irkçılığa Karşı Eylem Konferansında bir öğretim üyesi tarafından açıklandı.

Faşist partiler parasal güçlerinin yanında, büyük basın, yaym ve dağıtım olanaklarına sahipler. DVU parti şefi Frey büyük bir yayın tekeli sahibidir. Haftalık 130.000 adet basılan üç faşist gazetede ve dergi yanında; kitap, plak, video filmi dağıtım şirketi de elinin altındadır.(4)

Cumhuriyetçi Parti'nin şefi Schönhuer "artık bizi kimse durduramaz" derken boş bir blöf yapmamaktadır. O, ardındaki güçlere ve toplumda yıllardır yürütülen ırkçı, faşist faaliyetlerin yaygınlığına dayanarak bugünün şartlarında, ciddi ve tehlikeli bir güç olduğu gerçeğini dile getirmiş olmaktadır.

Meydan boş değil

Gerici ve faşist örgütlerin, sermaye cephesinin gücü, faaliyetleri F.Alman toplum gerçekliğinin sadece bir yanıdır. Her şey, politik gelişmeler sırf onların istemleri, niyetleri yönünde gerçekleşmemektedir. Toplumda, bu güçlerin karşısında geniş, zaaflarına rağmen yaygın bir anti-faşist, ilerici, devrimci yerli-yabancı örgütler, partiler, halk girişimleri, sendikalar, reformizmin etkisi altında da olsa büyük bir işçi sınıfı ve sağduyulu, Hitler faşizmini unutmamış bir kamuoyu vardır.

Berlin seçim sonuçları açıklanır açıklanmaz, faşistlerin parlamentoya girdiğini duyan onbinlerce insan Berlin Parlamentosu'na "Kahrolsun faşistler!" diye haykırarak yürümüştür. F.Almanya'nın çeşitli şehirlerinde faşistlere karşı gösteriler düzenlenmiş, bir çok yerde faşistlerin toplantıları dağıtılmış, engellenmiştir. Yükselen anti-faşist öfke karşısında faşist parti sözcüdü Berlin Parlamentosundaki konuşmasında yabancı düşmanı, açıktan Türkiyelileri hedefleyen aşağılamalarını yapamaz, sessiz geçiştirir hale gelmiştir.

Gene, Berlin seçimleri sonrası, gerici partiler faşistlere kayan tabanlarını yeniden kazanmak amacıyla yabancılara, ilticacılara karşı politikalarını sertleştirirken, SPD de yabancıların demokratik haklarını, özellikle yabancılara, yerel seviyede seçim hakkı verilmesini savunmak, yönetimde oldukları Hamburg eyaletinde bu hakkı vermek zorunda kalmıştır.

28-29 Ocakta Bremen'de ilk kez, F.Almanya düzeyinde "Faşizme ve Irkçılığa Karşı Eylem Konferansı" yapıldı. Konferansa, çeşitli politik gruplardan, partilerden, sendikalardan, gençlik ve kadın örgütlerinden 800 kadar temsilci katıldı. İki gün boyunca F.Almanya ve Avrupa'daki faşist hareketleri, ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını; mücadele olanak ve yollarını tartışıp ortak eylem kararları alındı. Ve alman kararlar uygulamaya konuyor.

(Devamı s.39'da)

Cizre ve Yeşilyurt olaylarıyla diktatörlüğün T.Kürdistanı'nda hayvani bir hırsla artırdığı uygulamalar üzerine Ekim-Yurtdışı Örgütü Avrupa'da çeşitli dillerde 10 bini aşkın afiş ve binlerce bildiriyle kamuoyuna seslendi. Bildiriyi aynen yayınlıyoruz.

"BAŞKA BİR ULUSU EZEN BİR ULUS ÖZGÜR OLAMAZ"

Kürt halkı, son günlerde Türk devletinin, İsrail'in Filistin halkına yönelik barbar uygulamalarını da geride bırakan saldırılarına hedef oluyor.

Türk ordusu sınır tanımaz bir kin ve düşmanlıkla Kürt halkı üzerinde terör estiriyor.

Geçtiğimiz günlerde, Kürdistan'ın Diyarbakır, Mardin, Siirt, Hakkari illeri ve bu illerin ilçe ve köyleri, Türk ordusu tarafından basıldı. Bazı yerlerde yediden yetmişe, kadın, çocuk, yaşlı, genç ayırım yapmaksızın, halk meydan dayağma çekildi. Yüzlerce Kürt köylüsü gözaltına alınarak işkenceden geçirildi. İnsanlar sokak ortasında kurşun yağmuruna tutuldu ya da kaburgaları kırılarak sokağa bırakıldılar.

Mardin'in Cizre ilçesinin Yeşilyurt köyünde ise, köylüler meydan dayağından geçirildikten sonra, süngü ve dipçik zoruyla insan dışkısı yemeye zorlandılar.

Bu olayda dahil, Kürtlere dönük saldırılar o denli aşağılık, barbar ve utanç verici boyutlara ulaştı ki, şoven Türk basını başta olmak üzere, ömrü Türk şovenizmini savunmakla geçen Demirel bile saldırıları kınamak zorunda kaldı.

Bağdat yönetiminin kıyımından kaçan Irak Kürtlerinin Türkiye'ye "sığındığı" günlerde "Türk devletinin büyük insanseverliği üzerine" iğrenç ve demagojik nutuklar atan, ikiyüzlülüğü tarihle tescil edilmiş Türk devletinin yetkilileri ise tam acz içinde, günlerdir üzerinde konuşulan ve dünya basınına yansıyan bu saldırıları örtbas etmeye çalışıyorlar. Daha da önemlisi bu barbarlığını, "Türkiye'nin Güney-Doğusu"ndaki "anarşi"ye, "bölücü ve yıkıcı hareket"lere karşı "ülkenin bütünlüğü"nü korumaya dönük bir savaş olarak gösteriyor. Kuşkusuz ki bu aşağılık bir yalandan başka bir şey değildir.

Ortada ne anarşi vardır ve ne de anarşist. Onların anarşi dediği, gelinen yerde korkusu korkusuzluğa dönüşüp dağlara vuran, "korkudan ötesi ölümdür" deyip, artık, devlete kafa tutan, silaha sarılıp, kendi tamamen haklı ve meşru hakları için, kendi toprağında, "bir parça özgürlük için savaş"maya karar veren bir halkın, Kürt halkının özgürlük savaşıdır.

Onların anarşist dediği ise, ülkesi dört sömürgeci devlet arasında bölünmüş, dizginsiz bir ulusal zulüm altında tutulup, her türlü haktan yoksunluk koşullarında yaşamaya zorlanan, katledilen kendi ülkesinde "mülteci" muamelesi görmeyi kabullenmeyip savaşan milyonluk bir ulustur. Yani Kürtlerdir.

Gerçek şudur: Türk devleti Kürtlere ve Kürtlerin özgürlük savaşına saldırıyor.

Bir ulus düşününüz; varlığı dahi kabul edilmiyor. Kendi anadiliyle konuşamıyor, yazamıyor. Kültürünü geliştirmesi yasaklanmış, kendi evinde anadilinde ağıt söylediği, Kürtçe kaset dinlediği için tutuklanıyor, işkence görüyor. Yeni doğan çocuklarına kendi istediği adı veremiyor, tüm yerleşim birimlerinin adı değiştiriliyor. Kürt olduğunu söylediği için baskı görüp, horlanıyor ve zorla Türkleştirilmeye çalışılıyor. Kendi ülkesinde kendisine ait bir kimlikle yaşamak istediği için zulme uğruyor, katlediliyor. Kendi kaderini tayin etme hakkı tanınmıyor.

Peki, bu halkın, bu koşullarda yaşamak istemediğini belirtmesinden, kendisine bütünüyle düşman bir devletin zora dayalı "birlik ve bütünlük"ünden ayrılmasından daha doğal, daha adil ne olabilir?

"Bölücü" olan, Kürtler üzerinde sınır tanımaz bir ulusal zulüm uygulayan, ulusal düşmanlığı körükleyen bu devletin ta kendisi değil midir?

Onların "bölücülük ve yıkıcılık" dediği, "ülkenin bütünlüğü" dediği, devletin nüfusunun takriben dörtte birini oluşturan bir ulusu tam bir boyunduruk altında tutup, egemenliğini sürdürmek için uydurulmuş iğrenç bir yalandan başka bir şey değildir. Bu yalanın bir diğer yüzü ise Türk işçileri ve halkı üzerinde uygulanan

sömürü, baskı ve zulüm değil midir?

Onların "ulusal bütünlük" dediği şey, bir ayağı Kürtler üzerinde ulusal bir zulüm uygulamaya dayanan diğeri ise Türk işçi ve emekçilerini ezen sermaye egemenliğidir.

Kürt halkını "bölücü" ilan etmelerinin ve Kürt özgürlük savaşına saldırılarını "ulusal çıkarlar"ı korumak olarak göstermelerinin tek nedeni de işte bu egemenliği gizleme ve sürdürme çabasıdır. Türk devleti bunu, Türk halkı içinde ulusal önyargıları, güvensizliği körükleyerek ve iki halk arasında düşmanlık tohumları ekmeye çalışarak gerçekleştirmeye çalışıyor.

Türk işçileri ve halkı, asla bu iğrenç oyunun aleti olmamalıdır. İki ulusun işçilerinin ve emekçilerinin çıkarları bir ve aynıdır. Bilinmelidir ki, Kürtler için, ayrılığa zorlayan koşullar ortadan kaldırıldığında, kendi kaderini tayin hakkı başta olmak üzere, tam bir ulusal hak eşitliği sağlandığında, ayrılık gereksiz hale gelebilir.

İki halk arasında kardeşçe bir birliği, eşitliği ve barışı varedecek olan, burjuvazinin körüklemeye çalıştığı güvensizliği yokedecek ve ulusal düşmanlığı olanaksız kılacak tek şey, iki ulus arasında tam hak eşitliğini savunmak ve bunun için omuz omuza burjuvaziye karşı savaşmaktır.

İŞÇİLER, TÜRK İŞÇİLERİ!

İsrail'in barbarlıklarına karşı kardeş Filistin halkını destekliyor, Yunanistan'daki Türklerin haklarını savunuyor, isimleri değiştiriliyor diye Bulgaristan'daki uygulamalara karşı çıkıp, Türkler için eşit haklar istiyorsunuz. Üstelik, ulusal baskının, eşitsizliğin, ırkçılığın ne lanet bir şey olduğunu çok iyi biliyorsunuz. Avrupa'da "yabancı" ya da "Türk" olduğunuzdan sizlere yönelik horlama ve eşitsizliklere tepki gösteren de sizsiniz.

Bu, aynı şekilde, sizin "kendi" devletinizin Kürtler üzerindeki zulmüne karşı çıkmanızı da gerektir miyor mu? Diktatörlüğün Kürt halkı üzerindeki zulmüne kararlılıkla karşı durmadığı Kürtler için, ayrılma hakkı da dahil, tam bir ulusal hak eşitliğinin sağlanmasını tereddütsüz istemediği sürece, Türk işçisinin kendi burjuvazininin suç ortağı olarak suçlanması kaçınılmaz olacaktır. Ve, Filistinlilerin özgürlüğü ve benzeri konusundaki tutumu samimiyetsizlik olarak nitelenecektir. Sizlerin Kürt halkına karşı önyargılı olmaya ve ona güvensizlik duymaya hakkınız yok... Tersine, var olan güvensizlikleri ortadan kaldıracak, güveni ve kardeşliği sağlayacak olan sizlersiniz. Bu ise, en başta Kürtlerin özgürlüğünü savunmaktan geçer. Üstelik sizde özgür değilsiniz. "Başka bir ulusu ezen bir ulus özgür olamaz".

Unutmayın, Kürtlerin özgürlüğü sizin de özgürlüğünüzdür!

Biz sosyalistler ve sosyalist işçiler, her ulustan işçileri, ulusların ve dillerin tam eşit olduğu özgür, birleşik, sosyalist bir cumhuriyet için mücadeleye çağırıyoruz.

Ekim-Yurtdışı Örgütü
Şubat 1989

Almanya'da faşist...

(Baştarafı s.37'de)

Kısacası, politik arenada faşistler, gericiler yalnız değildirler. İstedikleri gibi at oynatamamakla birlikte, ciddi bir tehlike olmaya devam etmektedirler. Bu gelişmeler burjuva demokrasinin iki yüzlülüğünün, emperyalizmin gerici karakterinin revizyonistlerce iddia edildiği gibi değişmediğinin; tekelci kapitalizmin sıkıştığında faşist yönetim biçimlerini gündeme getirmekten de çekinmeyeceğinin somut ifadeleri olmaktadır. Avrupa ve F.Almanya'da yükselen faşist, ırkçı hareketler, aynı zamanda yıllardır övgüsü yapılan, hatta son yıllarda Türkiye'deki liberal-revizyonist sol cenahta bir moda ve bir demokrasi ölçüsü haline gelen "Avrupa demokrasisi", "Batı demokrasisi", "Avrupa ülkelerindeki kadar demokrasi" anlayışlarının ne menem bir demokrasi olduğunun da göstergesidir.

Kaynaklar:

1- *Extra-Typ*, Kassel, 30.5.1985
2- *Der Spiegel*, 23 Ocak 1989, Nr.4
3- agy.
4- agy.

Venezuela'da halk isyanı

Latin Amerika'nın en istikrarlı, 1958'den bu yana askeri darbelerle ikide bir tökezlemeyen ülkesi olarak nitelendirilen Venezuela'da yoksul halk kitleleri, Sosyal-Demokrat Devlet Başkanı Carlos Andrés Pérez'in göreve gelir gelmez uygulamaya koyduğu IMF programına isyanla cevap verdi.

Seçim zaferini bir hafta süren parlak eğlence ve törenlerle kutlayan Başkan Pérez, göreve başladığından 15 gün sonra, "artık tüketim toplumu içinde kolay yaşama zamanı değişmelidir" diyerek açıkladığı program, Türkiye'de 24 Ocak Kararlarıyla başlayıp yıllardır uygulanan tasarruf programından farksızdı. Buna göre, 1 Martan itibaren dünyanın başlıca petrol ihracatçısı olan ülkede benzin fiyatları %100 artırılacak, temel gıda maddelerine yapılan sübvansiyonlar kaldırılacak, taşıma ve ulaşım fiyatları %30 artırılacak, telefon, elektirik fiyatları yükseltilecekti.

Ayrıca Venezuela parası Bolivar'ın değişken kurları serbest bırakılıp, tasarruf faizleri %8'den %25'e çıkarılıyordu. Böylece, Pérez, ülke dışına kaçırılmış, transfer edilmiş olan 30 milyar doları geri getirmeyi teşvik etmiş oluyordu.

Programın uygulamaya konmasıyla zam dalgası her yanda etkisini gösterdi. Ekmek fiyatları %300 arttı. Kahve, şeker, pirinç vb. temel gıda maddeleri bir gecede pahalandı.

Artan fiyatlarla bir işçi 50 km ötedeki evinden Carakas'daki işyerine gelip gidebilmesi için yol parası olarak asgari ücretinin dörtte birini vermek zorunda kaldı. Öğrenciler, kendilerine uygulanan indirimli ulaşım olanağının kalkmasıyla büyük maddi kayıba uğradı. Otobüs biletlerinin iki kat pahalanması geniş kitleleri etkiledi.

Bütün bu zamlar, yıllık %100'e varan enflasyon içinde yaşama savaşı veren, nüfusun %40'ının yoksulluk sınırları içinde yaşadığı Venezuela'da bardağı taşıran son damla oldu.

Carakas'ın gecekondu mahallelerinden binlerce yoksul insan, büyük öfke içinde şehire yürüdü. 3000'den fazla dükkan, süpermarket, yiyecek, giyecek, elektrikli alet mağazaları yağmalandı. Lüks eğlence yerleri yerle bir edildi. Polis ve askeri kuvvetler kitlelere, gecekondulara yaylım ateşi açtı. Başkent sokakları savaş alanına döndü ve kan gövdeyi götürdü. Resmi açıklamaya göre 300, tahminlere göre 500 dolayında insan öldürüldü; 3000 kadarı yaralandı. 10.000 gösterici tutuklandı.

Venezuela'daki başkaldırı, Ekvator, Brezilya, Fas, Tunus'da IMF programlarına karşı geçen yıllarda yapılmış olan gösterilerin benzeri ve en kanlı olanıdır.

Dünyanın en zengin kişilerinden biri olarak bilinen Başkan Pérez, "ben daima IMF'ye karşı olacağım. Fakat döviz rezervleri tükenmiş bir ülke için başka yol yok" diyerek kendini ve IMF'nin dikte ettiği tasarruf programını savunuyor. Ayaklanan halka karşı ise "vur emri" vermekten çekinmiyor. O, sermaye düzenini, özel mülkiyetin güvenliğini sağlamak için derhal, kişi temel hak ve özgürlüklerini, konut dokunulmazlığını gösteri toplanma ve fikir özgürlüklerini askıya aldı. Sıkıyönetim ve sokağa çıkma yasağı koydu. Bunca insanın kanı daha kurumadan, pişkince, kabahatini "olayları aşırı uçlar çıkardı" edebiyatıyla hafifletmeye çalışıyor. Pérez olayların hemen ardından maaşları %30, asgari ücreti %50 artırdığını, dış borç ödemelerini süresiz olarak ertelediğini açıkladı. Fakat IMF programını her şeye rağmen uygulayacak.

Venezuela halkının isyanı, sadece Venezuela ve Latin Amerika burjuvazilerini, yönetici sınıflarını korkutmakla, sarsmakla kalmadı. Doğrudan tüm alacaklı emperyalist ülkeleri, uluslararası finans kurumlarını derinden etkiledi. Aynı zamanda, Venezuela ayaklanması, borç krizinin 1982'de Meksika iflasını açıkladığında yaşanan şoktan, 1985'deki krizden ve 1987'de Brezilya'nın borçlarını ödeyemeyeceğini açıkladığında yaşanan borçlar krizinden çok daha tehlikeli boyutlara ulaştığını gözler önüne serdi. Sistemin onulmaz hastalığını, zaaflarını ve tehlikeli sonuçlarını çok açık olarak somutladı. Alacaklı emperyalist devletler ve bankalar borç sistemindeki yaşanan şoku atlatabilmek, daha ağır yıkımları önleyebilmek için kredi musluklarını derhal açtılar. ABD 450 milyon dolarlık acil "köprü kredi" verdi. ABD, İspanya, Japonya, Batı Almanya ve diğer alacaklı devletler Venezuela'ya acil ihtiyacı olan 2 milyar dolar kredi açtılar.

Pérez, alacaklıları, emperyalist ülkeleri, Latin Amerika'nın borç ödemeleri için rasyonel formüller üzerinde görüşmeye çağırdı. O, tehlikenin boyutlarını görüp yaşa-

(Devamı s.10'da)